ULUS

20 ŞUBAT 1937 CUMARTESİ

ON SEKİZİNCİ YIL. No: 5592

ADIMIZ, ANDIMİZDIR

HER YERDE 5 KURUŞ

2 INCIDE

Motörlü gemi inşasının inkişafı için çalışmalar

Hatay anayasası için hazırlık

Cenevreye gidecek heyet dün İstanbula hareket etti

Hatay anayasası için Cenevreye giden heyetimizin başkanı

Dış İşler Bakanlığı Genel Sekreteri B. Numan Menemencioğlu

25 şubatta Cenevrede başlayacak olan Hatay anayasası ile idare kanunlarına dair müzakerelere türk murahhas heyeti olarak iştirak edecek heyetimiz dün akşam Ankaradan İstanbula hareket etti.

İstasyon çok kalabalıktı. Bir çok mebuslarımız, vekâletler ileri gelenleri ve kalabalık bir halk kütlesi heyeti uğurlamaya gelmişti.

Heyetimiz şu zevattan mürekkebtir:

Baş delege: Dış bakanlık genel sekreteri Numan Rifat Menemencioğlu,

Müşavirler: Siyasal bilgiler okulu hukuku esasiye profesörü Ethem Menemencioğlu, İstanbul üniversitesi hukuku esasiye profesörü Ali Fuad, adliye vekâleti hukuk işleri umum müdürü Şinasi Zihni, genel kurmaydan Şemsettin Altınay, İstanbul merkez bankası müdür muavini Nazif, dış bakanlık genel sekreterlik bürosundan Fatin;

Kâtibler: Dış bakanlıktan Abdullah Zeki, Tarık Emin, Şemsettin Arif, Adliye vekâleti hususî kalem müdürü Şakir.

Bugün İstanbula varacak olan heyet pazar günü Cenevreye hareket edeceklerdir.

Başvekilimiz

B. Celâl Bayarla beraber tetkikler için İzmire gidiyor

İstanbul, (Telefonla) — Başvekil ve Celâl Bayar, yarın saat 15 de Ege vapuriyle İzmire gideceklerdir. Deniz müsteşarı Saadettin Güney de kendilerine refakat edecektir. Başbakan ve Celâl Bayar İzmirde liman işlerini ve ihracat vaziyetini tetkik edeceklerdir. Bu arada İzmirdeki bütün sınaî müesseseler de gezilecektir.

İstanbulda bulunmakta olan vekillerimiz bugün öğleden sonra Dolmabahçe sarayına giderek başbakan İsmet İnönü ile görüşmüşlerdir.

Hariciye vekilimiz Tevfik Rüştü Aras ve maiyetindeki zevat yarın sabahki trenle Selanikten şehrimize gelmiş olacaklardır.

Bugün 12 Sayfa

Sancak'ta muttasıl tahrikler yapıyorlar

Suriye davasına hiyanet için hususî kulüpler açıyorlar

Antakyanın güzel caddelerinden biri

Halep, 19 (Hususî) — Sancaktaki memurlar ve Suriye organları köylerde kasabalarda tahrik yapmakla meşgûldürler. Bilhassa türklerle türk olmayanların arasını açmak ihtilâflar çıkarmak emelini takib eden bu hareketlerin hedefi Sancağı suriyenin parçası haline koymak için esbabı mucibe hazırlamaktadır.

Yine bu tahriklere dayanmak üzere Suriye davasına hizmet etmek ve türkler aleyhinde tahrikler yapmak için Bey tüllümme kulüpleri açılmaktadır. Evvelki gün Reyhaniyede sureti mahsusada tutulmuş adamlar tarafından Beytülümme kulübü açtırılmıştır.

İngilterenin Silâhlanması

Hükûmete 400 milyon İngiliz liralık istikraz salâhiyeti verildi

Avam kamarasında münakaşalar

B. Baldvin, yapılan itirazlara cevab vererek, İngilterenin kollektif emniyet ve sulh için silahlandığını söyledi ve proje kabul edildi.

Avam kamarasında ingiliz silahlanmasının sebeblerini anlatan B. Baldvin

Londra, 19 — Dün avam kamarasında silâhlanma meselesi ve tahsisat üzerinde görüşmeler yeniden canlanmıştır. İşçi mebuslardan eski deniz bakanı B. Aleksandr hükümeti, bütün bir nesil için ingiliz milletinin hayat standardını azaltan bir kanun kabul etmiş olmakla itham etmiştir. Mebus; İngilterenin silâhlanmasının bütün dünyayı silâhlanmaya teşvik ettiğini söylemiştir.

Hükümet adına; Lord İnskip bu silâhlanmanın memleketin müdafaası için yapıldığını söylemiş ve hükümet milletler cemiyetinin nüfuzunu arttırmak yolundaki gayret ve arzusuna işaret etmiştir.

İşçi mebus'ardan albay Vedgud; İngiltere için tehlikenin Japonyadan değil, Almanyadan geleceğini söylemiş, sosyalist B. Stoffora Krips de Almanyaya şiddetle hücum etmiştir.

Liberallerden B. Mandır İngiltere ve diğer devletlerin ellerinde sömürge bulundukça, Almanyanın bu sahadaki isteklerinden vaz geçmeyeceğini ifade etmiştir.

B. Atli, hükümetin ağır mesuliyet al-

(Sonu 4. üncü sayfada)

Başbetke

YARINKİ BAYRAM

Falih Rıfkı ATAY

Yarın Halkevlerinin yıldönümünü kutlıyacağız. Bu münasebetle yeniden 31 ev daha açılacaktır.

Türkiyenin her tarafında Halkevi, bir *muhit*'tir. Onun içinde hemen inkılâb havası ile temasa girersiniz. Bu ev muhtelif meslek gençliklerinin bir araya toplanmasına, biribirini tanımasına ve halk yığınları ile anlaşmasına hizmet eder. Cumhuriyet Halk Partisinin şüphesiz en güzel eseri odur.

Bir senede dört buçuk milyon kişinin girip çıktığı halkevlerinin, şüphesiz, herkesi ayrı ayrı ilgilendiren birçok cazibeleri vardır. Ancak bütün bu cazibelerin mayası ve özü, fikir gençlikleri arasında inkılâbçı dayanışmayı kuvvetlendirmek ve halka inkılâb terbiyesi vermektir. Yirminci asrın bir inkılâbı fikir, şuur ve karakter üstüne dayanmazsa, onu bir zor kadrosu nihayet ne kadar ayakta tutabilir? Yirminci asrın bir inkılâbı fikir kuvveti tarafından mütemadiyen işlenerek canlılığı korunmıyacak olursa, onu kalıp ve klişeler içinde donup katılaşmaktan nasıl menedebiliriz? Bizim inkılâbımız idare şekilleri değiştirmiyen basitçi ve oportünist bir parti veya hükûmet hareketi değildir. Biz bütün şark âleminde bir devre nihayet veriyoruz ve yeni bir devrin baştanbaşa kültürünü tesis ediyoruz. Yani şarkta yeni bir âlem inşa ediyoruz. Bu bir zekâ, ahlâk, şuur, maddî manevî bütün müesseselerinin yepyeni kıymetlerle yeniden yuğuruluş cihadıdır. İşte Kemalizm adı altında bu yeni kıymetlerin ve doğurduğu cidallerin hepsini birden murad ediyoruz. Onun terbiye ocaklarından başlıcaları ise halkevleridir.

Halkevlerine hergün daha artan bir ehemiyet vermekte Şeflerimizin ve Partinin hakkı vardır.

Anayasada yapılan değişiklik

Kamutay müzakerelerinin zabıtlarını aynen neşrediyoruz

Anayasamızda bazı maddelerin değişmesine aid Kamutaydaki yapılan müzakerelerin zabıtlarını bu gün beşinci ve onu takib eden sayfalarımızda aynen bulacaksınız.

Millet ve devlet hayatında bir dönüm noktası olan bu celsenin zabıtları tarihî bir vesika değerini taşımaktadır. Müzakerelerin ertesi günü gazetelerimizde eksik veya noksan olarak çıkan bu tafsilâtın asıl metnini okuyucularımız alâka ile okuyacaklardır.

Kamutay, bu tarihî celseye aid zabıtlarını memlekette çıkan bütün gazetelerde aynen neşrini karar altına almıştır.

Halkevlerinin beşinci kuruluş yıl dönümü

Halkevlerinin beşinci kuruluş yıldönümü 21 şubat pazar günü her halkevinde kutlanacaktır.

Her yıldönümünde geçen bir sene içinde halkevi açmak için malzeme ve eleman hazırlayabilen yurd köşelerinin müracaatları üzerine oralarda yeni halkevleri açmak töresine uyularak bu yıl da 31 yeni halkevi daha açılacaktır.

Bu yeni evleri Ankara halkevinde saat 15 te vereceği bir nutukla C. H. P. genel sekreteri B. Şükrü Kaya açacaktır.

Halkevleri, 1937 çalışma yılına 167 olarak girmektedirler.

Geçen bir yıl içinde 136 halkevinde: 13193 ders, 2829 konferans, 1330 temsil, 1044 konser verilmiş; 1227 köy gezilmiş; 874656 yurddaş okumaya gelmiştir.

Bir yıl içinde halkevlerine gelen yurttaşların sayısı 4 milyonun üstündedir.

Not: Yarmki sayımızda, halkevlerimizin 936 yılı içindeki verimli çalışmalarını anlatan bir yazımız vardır.

Bir hatırlatma

Bütün ricalarımıza rağmen, gazetemizde çıkan yazıları, bizden alındığını tasrih etmeden iktibasta devam eden arkadaşlarımıza Ulus'un ismini olsun zikretmeleri lüzumunu bir kere daha hatırlatırız.

Fıkra:

Çiçek ve çelenk

Ben büsbütün başka türlü düşünüyorum; cenazelere, düğünlere, trende uğurladığınız yolculara, kadın ahbablarınıza, her fırsatla, mümkün olduğu kadar çiçek ve çelenk yollayınız. Sofranıza, pencerenize, yakanıza, nereye mümkünse her yere çiçek koyunuz. Ölülerini süprüntü gibi atan, gelinlerini gübre ve benzin kokusu içinde sevkeden çiçeksiz, renksiz, gülüşsüz şark harabelerinden Türkiyeyi büsbütün uzaklaştıralım.

Nihayet ölülerimize insan ölüleri kıymeti vermek, aramızdaki münasebetleri, temasları daha iyileştirmek zamanı gelmiştir. Ne vizita kartı, ne çiçek kullanmayı biliyoruz. Yabancılarla temaslarımızda garib şarklı acemiliklerimiz devam etmektedir.

Cenazelere çelenk gönderenlerin, eğer henüz teessüs bile etmiyen bu âdet kalkacak olursa, onların paralarını hayır cemiyetlerine götüreceklerine inanmak oldukça garibdir. Bu, olsa olsa, cenaze veya düğünlere hayır cemiyetlerine çelenk parası verildiğine dair makbuz ve vesika gönderilmek, tabut ve otomobilleri bunlarla donatmak gibi bir kaide konulmakla mümkün olabilir.

Meseleye yalnız ticaret tarafından bakanlardan da değiliz: memlekete muhabbet ve nezaketin, vefanın, hatırşinaslığın, hürmetin güzel âdetlerini benimsetmek, insanlığımızı daha iyi değerlendirmek demektir. - Fatay

Politika bahisleri

İngiltere Silâhlanıyor

İngiliz başvekili Baldvin, yıllardanberi takib ettiği bir gayeyi, bugün elde etmiş bulunuyor: İmparatorluğu hem deniz hem hava bakımından dünyanın en silâhlı devleti kılmak.

1918 de, İngiltere, galiblerin başında bulunuyordu. Ortada, İngiltere için bir tehlike teşkil edecek her hangi bir devlet mevcud değildi. Pasifistler, bundan kuvvet alarak, eskiden "Amirallik" ile "Foreigen Office" in başardığı işleri Cenevre'deki milletler cemiyeti'ne havale etmek istediler.

"Silâhsızlanma" davâsı etrafındaki çekişmelerle gürültüler bu plânın sakatlığını bir müddet için örtebildi. Fakat Etyopya meselesinde, ingiliz gururu ve prestiji derin bir yara aldı.

Bu yaranın acısını hem ingiliz efkârı umumiyesine hem Avrupaya hissettirmek lâzımdı. Baldvin buna, "Home fleet"i Akdenize sokmak ile muvaffak oldu. Koca ingiliz filosu, Akdeniz'de ancak bir nümayiş yapmağa muvaffak oldu. Harekete geçemedi. Harekete geçemiyeceğini ve niçin geçemiyeceğini bütün dünya, açıkça mütalea ve münakaşa etti.

Baldwin, bu manzaranın İngiltere için ne kadar hazin olduğunu kendi milletine anlatmağa muvaffak olmuştu. Muhalefet mevkiinde oturan işçi partisi de nihayet anladı ki, milletler cemiyeti, azâsının kudreti nisbetinde kudretli, zaafı nisbetinde zayiftir. Yani, İngiltere, silâhlanmalıdır.

Fakat bu esnada, Almanya harekete geçti. Lokarno'yu yırttı, Versailles'i yırttı. Dünya, silâhsız İngilterenin dünya için, ingilizler ise, imparatorluk için en büyük tehlikeyi teşkil ettiğini, bir kerre daha anlamış oldu.

İspanya faciasının predesi kalktı. Dünyada dost düşman bağırdı: Sebte boğazı elden gidiyor. Başvekil Baldwin, İngilterenin silâhsız bırakılmasındaki tehlikeyi bir kerre daha anlatmış oldu.

Fakat, bu üç politika ve mücadele merhalesi esnasında, ingiliz diplomasisi, hareketsiz kalmamıştı. Avrupanın barış havasını bulandıran bu tek taraflı hareketlere karşı kendi yeni barış tekliflerini yapıyor ve "barışın müdafaacısı' olmak rolünü elden bırakmıyordu.

Bir yandan da İngilterenin silâhlanmakta olduğu herkese malûm oluyordu. Yalnız, bu silâhlanmanın ne nisbette olacağı, henüz bilinmiyordu. Bugün, rakamlar ilân edilmiştir. İngiltere, dünyada hiç bir devletin yapamayacağı bir nisbette silâhlanıyor. Beş sene içinde, her hangi bir büyük devletin 5 senelik umumî büdcelerine tekabül eden bir parayı, İngiltere, yalnız silâhlanma işine tahsis edecektir.

Ve Baldwin, davâyı ortaya gayet açık olarak koymaktan çekinmiyor- Dünya, İngiltere'yi, bir daha silâhsız ve gafil avlayamıyacaktır.

Muhalefet lideri soruyor:

"— Bu silâhlar dünya barışı için mi, ingiliz barışı için mi?

Başvekil cevab veriyor:

— Her ikisi için.

Bu esnada, yorgunluklarını geçirmek üzere Fransa'da bulunan Eden, memnun olsa gerektir:

— Top ve tereyağı.. Biz de her ikisini de her yerden fazla ve ayni zamanda olarak imal etmek kabildir.

* * *

İngiltere eskiden, karaları denizden hükmü altına alırdı. Ve bunun için de, kendinden sonra gelen iki devletin donanmasına denk gelen bir donanma gezdirirdi.

Harbsonrası devri, denizleri havanın kontrolü altına verir gibi bir yenilik getirdi. İngiltere şimdi, buna karşı da tedbirlerini alıyor. Silâhlanmak için, normal silâh büdcesi haricinde 400 milyonluk bir istikrazı (Bizim 14 senelik umumî büdcemiz) kendi piyasasında ve kolaylıkla bulan bu süper - devlet, bu kararı almıyacaktı, eğer politika işlerindeki hakemliğini, diğerleri, kabul etmekte devam etaselerdi.

Şimdi İngiltere, gene eski İngiltere yani en kuvvetli devlet oluyor. İngiltere'nin dostluğu gene itibar kazansa ve bu itibarın aksyonları diplomatik borsalarda, bugün, bir haylı yükselmiş olsa gerektir.

* * *

Görülüyor ki Baldwin, imparatorluğa kendi görüşünü kabul ettirmek yani kendisinin doğru bulduğu bir iç ve dış politikayı empoze etmek için, son yılların görünürde İngiltere aleyhine tevcih edilmiş darbelerini mükemmel istismar etmesini bilmiştir. Şimdi artık, başvekâletten çekilerek gelen hâdiseleri, kabinenin dışından ve kabinenin üzerinden temaşa ve kontrol etmesine hiç bir mani yoktur.

Baldwin "harb sonrası ingiliz kamoyu" ile yaptığı büyük mücadeleden muzaffer olarak çıkmıştır. Onun büyük rolü asıl, bu olmuştur.

Cihan ekonomik buhranından Ottawa ile; cihan politik buhranından da dünyanın ve tarihin en büyük silâhlanma programı ve tahsisatı ile imparatorluğu kurtarmış olmak, imparatorluğu kurmak ölçüsünde bir iştir.

Burhan BELGE

Futbol Federasyonu Asbaşkanlıkları

B. Nasuhi Baydar ve Türk Spor Kurumu Merkez Muhasibi B. Cemil Göker futbol federasyonunu takviye etmek maksadiyle kendilerine teklif edilen Asbaşkanlığı ve azâlığı kabul ettikleri haber alınmıştır.

Mahalle aralarındaki mezarlıklar

İstanbul, (Telefonla) — Mahalle ve cadde aralarındaki tarihî kıymeti olmıyan mezarlıklar kaldırılacaktır. Bunun için bir proje hazırlanıyor. Yaz mevsiminde proje tatbika başlanacaktır.

Hukuk İlmini yayma kurumunun

tertib ettiği seri konferansların On üçüncüsünü

İstanbul avukatlarından

B. Ali Haydar Özkent

20-2-1937 cumartesi günü saat on beşte Ankara Halkevinde verecektir

Mevzu:

Türkiyede Avukatlık

İstanbulda kara nakliyatı

İstanbul, (Telefonla) — Liman idaresinin kara nakliyatını da deruhte etmek talebinde bulunması üzerine liman idaresi ile belediye arasında müzakerelere başlanmıştır. Liman idaresi kara nakliyatını yeniden teşkil edeceği bir servisle idare etmek fikrindedir. Belediye esas itibariyle bu fikri kabul etmiştir. Ancak müşterek bir şirket kurulması yahud, yarı resmî bir müessese teşkiline taraftardır. Katî karar bayram ertesi verilecektir.

Çocuk esirgeme kurumunun yardımları

Çocuk Esirgeme Kurumu Genel merkezi tarafından 1-2-1937 tarihinden 15-2-1937 tarihine kadar 2812 çocuğa yardım edilmiştir.

Bunlardan 318 hasta çocuk ve anne genel merkezin polikinliklerinde muayene ve tedavi edilmiştir.

Ayrıca diş bakımı evinde de 315 çocuğun dişleri muayene ve tedavi edilmiştir.

1600 çocuk ve anne genel merkezin banyolarından istifade etmiştir.

Süt damlasından her gün 96 çocuğa süt verilmiş ve 15 günde yekûn olarak 872 kilo bedava süt tevzi edilmiştir.

İlk okullardaki zayıf çocuklar için açılan aşhaneden her gün 475 çocuğa sıcak öğle yemeği verilmiştir.

Yardım için genel merkeze başvuran 8 yoksul yavruya para yardımı yapılmıştır.

KURUMA YAPILAN YARDIMLAR

Çocuk Esirgeme Kurumundan

Mısır maarif nezareti matbuat müdürü Bay B. Celâlettin her bayram olduğu gibi bu kurban bayramı için de kimsesiz yavrulara kurumumuz eliyle iki ingiliz lirası göndermiştir. Bu devamlı şefkat eserinden dolayı kurumumuz kendilerine teşekkür etmeyi borç bilir.

§ Amerikada: Ditroit şehrindeki vatandaşlarımız kimsesiz yavrulara yardım olmak üzere kurumumuza 200 dolar teberrü etmişlerdir.

Vatandaşlarımızın bu candan alâkalarına kurumumuz açık teşekkürlerini ve şükranlarını sunmayı borç bilir.

Motorlu gemi inşasının inkişafı için yeni bir proje hazırlandı

Gümrük muafiyetleri genişliyor

İktısad Vekâleti devlet müesseseleriyle türk veya türk sermayesiyle kurulmuş şirketler tarafından salekette yapılan benzerleri için getirilecek eşyanın gümrük resminden istisnasına dair olan kanunu değiştiren bir kanun projesi hazırlamıştır.

Vekâlet projenin hazırlanması sebeblerini mucib sebebler hiyhasında şöyle izah etmektedir:

"Son seneler içinde bütün dünya denizciliğinde motora karşı dikkate değer bir temayül mevcuttur. Kömürü olmıyan memleketler için bu vaziyet tabiî bir netice olarak kabul edilse bile kömüre sahib memleketlerin de bu temayülden kendilerini kurtaramıyarak gün geçdikçe motora doğru gittikleri görülmektedir.

Motorlu gemilere karşı alâka

Motorlu gemilerin işletme cihazının bünyede kapladığı yerin küçüklüğü dolayısiyle hacimden, satın alma maddesinin kömüre göre, bazı yerlerde daha ucuz olması ve umumî olarak az adam kullanılması ve çok masraflı olan kazan tamirlerine ihtiyaç bulunmaması gibi sebebler yüzünden de işletme masraflarından ehemiyetli nisbette tasarruf elde edilmekte olması ve netice olarak hem nakliye ücretlerinin ve hem de taşınan maddenin maliyet fiatının ucuzlatılabilmesi gibi ekonomik sebebler bu temayülde ehemiyetli bir rol oynamaktadır.

Dünyanın motora karşı olan bu temayülü karşısında bizim de bu hedef üzerinde yürümekliğimiz ve gerek kara, gerekse denizde motor tekniğini inkişaf ettirerek bunları sevk ve idare edebilecek elemanları yetiştirmek zarureti verdir. Bundan dolayı bizim de dünyanın bu temayülüne uymak suretiyle filomuz arasına aynı zamanda motorlu unsurların iltihak edebilmesini temin ve teşvik maksadiyle 3044 numaralı kanunun bazı hükümlerinin tadili için bu proje hazırlanmıştır. „

Projenin metni

Bir maddeden ibaret bulunan proje şudur :

"Devlet müesseseleriyle türk veya türk sermayesiyle kurulmuş şirketler tarafından satın alınan buharlı gemilerle memlekette yapılan benzerleri için getirilecek eşyanın gümrük resminden istisnasına dair olan 3044 numaralı kanunun birinci maddesindeki (Buharlı gemilerle) ibaresi (alelûmum deniz nakil vasıtalariyle) olarak değiştirilmiş ve işbu kanunun ikinci maddesi hükmü kaldırılmıştır.„

Galatada yapılacak yolcu salonu

İstanbul, (Telefonla) — Galatada yapılacak olan yolcu salonuna aid projeleri tetkik etmek üzere teşkil edilen jüri heyeti bugün saat 14 de güzel sanatlar akademisinde ilk toplantısını vâli, polis müdürü, gümrükler umum müdürü, muhafaza müdürü, deniz yolları umum müdürü, güzel sanatlardan mimar profesör Tot, profesör Sırrı, Dep imar müdürü ve liman mimarının huzuriyle yapılmıştır. Toplantıda mesaî programı tesbit edilmiş, idarî işlerle teknik hususlar üzerinde çalışacak komisyonların azaları seçilmiştir.

Bu komisyonlar 10 martta raporlarını hazırlamış olacaklardır. 12 martta umumî bir toplantı yapılacak ve esas projeler tesbit edilecektir.

Eyup Belediyesinin güzel bir kararı

İstanbul, (Telefonla) — Keçi eti meselesinin önüne geçmek için belediye esaslı tedbirler aldı.

1 — Mezbahadan keçi eti alanlar tesbit edilecektir. Mezbaha idaresi alâkadar belediye mıntakalarına keçi eti alan esnafı haber vereceklerdir.

2 — Keçi eti satan dükkânlar daimî bir kontrol altında bulundurulacaklardır.

3 — Bu dükkânlara "burada keçi eti satılıyor„ tabelası asılacaktır.

4 — Keçi etlerinin üzerine "keçi eti„ damgası vurulacaktır.

Yankılar

Lady Clerk amatörlük aleyhtarı:

İngilterenin Fransadaki büyük elçisi Sir John Clerk'in karısı Lady Clerk değerli bir ressam ve heykeltraştır.

Paris'te açtığı bir sergide kendisini ziyaret eden bir gazeteciye Lady Clerk şu kısa beyanatı vermiştir :

" — Ben ressamım. Levhalarımı münekkid gözüyle tenkid ediniz. Çünkü hepsi satılıktır ve benim tiksindiğim şey amatörlüktür.„

Sporcular Lady Clerk'e kulak veriniz.

Çin Cumhuriyeti 25 yaşında:

Çin'de cumhuriyet ilân edileli, dört gün evvel, tam 25 yıl olmuştur.

Bu hâdiseden bahseden bir Avrupa gazetesi, son söz olarak, biliyor musunuz ne diyor?

" — Çin hükümet merkezinde, o tarihten beri avrupalılara yasak olan mahalle kalmamıştır.„

Paris'te mücevherci mağazaları:

Paris gazeteleri şu haberi veriyorlar: geçen gün tutulan hırsız çetesi Pariste şimdiye kadar tam 200 mücevherci dükkânını soymuştur.

Azçok muhafaza altında bulunmak lâzımgelen mücevherci dükkânlarının iki yüz tanesinin bir tek çete tarafından soyulduğunu düşününüz. Ve sonra türk polisine dua ediniz.

Kaçakçılığın bir başka şekli:

Yugoslavya'da Kuşvaç şehri civarındaki köylerden birinde bir adam, yıllardanberi Cura çalarak ve bu suretle yol kıyısındaki evlerde oturanlara âdeta konser vererek şehre dönmeyi âdet etmişti.

Bu musikişinas gece yolcusundan her nedense şüphelenen gümrük kolcuları, köylünün curasını yakından görüp seyretmek hevesine düşmüşler ve şüphelerinde haksız olmadıkları nı da anlamışlardır: Curanın geniş karnı kaçak tütünle dolu idi.

Sinemanın bir tefsiri :

Angolo ormanlarında yaşayan yarı vahşi bir kabilenin acaib âdetleri hakkında bir vesika - film çevirmekte olan sefer heyetinin reisi bir cemile olmak üzere, bu kabileye, çektiği filimlerden birini göstermek istemiştir.

Perdede birdenbire kendilerini gören yerliler avrupalı heyetin ruhlarını çalmış olduğuna hükmederek, ve aynı zamanda korkarak, düşmanca tavırlar takınmaya başlamışlar ve hattâ heyetin karargâhını abloka altına almışlardır.

Heyet reisi eski bir filim vermek suretiyle yerlileri ruhlarını iade ettiğine ikna etmek zekâsını göstermiştir.

İnsanlar ve âdetler faslına bunu da kaydediniz..

Altın gül:

Altın gül isminin ifade ettiği gibi altından yapılan bir güldür ki, papalar tarafından paskalyanın dördüncü pazar günü takdis edilerek kime tahsis edilmiş ise büyük bir dinî törenle ona gönderilir.

Katolik âleminde birkaç kırala ve kıraliçeye gönderilmiştir. B usefer de, Paris kuyumcularına ısmarlanmış olan altın gül, evlenmesinin kırkıncı yıldönümü dolayısiyle İtalya kıralicesine gönderilecektir.

Yeni bir canavar düdüğü:

Bütün Avrupa şehirleri, tayyare hücumlarından korunma hazırlıklariyle meşguldürler. Bu hazırlıklar arasında da, icabında bütün şehir halkınca işitilecek kuvvette canavar düdükleri konulması vardır. Fakat şimdiki canavar düdüklerinin sesi kâfi değildir.

Bu mühim davayı bir isveçli mühendis halletmiştir: bir otomobile dahi tatbiki kabil olacak kadar küçük olan yeniicad düdük eskilerden on dört defa tiz seslidir ve yapılan tecrübelere göre sekiz kilometre uzak, pençere ve kapıları sıkı sıkıya kapalı bir odada uyuyan en ağır uykulu adamı dahi derhal uyandırabilmektedir.

*

Not: Dünkü saymızdaki fıkralarımızdan, Atina üniversitesine aid olanda, üniversiteye devam eden talebe mikdarı 14 bin yerine 4 bin olarak çıkmıştır. Düzeltiriz.

HAVA

Ankarada bahar havası vardı

İstanbul kesif bir sis içinde idi

Dün Ankarada bir bahar havası vardı. Havanın ılıklığından istifade etmek isteyen halk bahçelere dağılmıştı.

Dün en yüksek suhunet sıfırın üstünde 12 dereceye çıkmış, güneşde ise suhunet azamî 37 dereceyi bulmuştur. Dün yurdun hiç bir yerinde yağış olmamış hava Trakya ve cenub Anadolusunda bulutulu diğer yerlerde açık geçmiştir. En düşük suhunet sıfırın altında Erzurumda 10, Karsta 14 derecedir. En yüksek dereceler sıfırın üstünde Antalya ve Dörtyolda 18, Adana ve İzmirde 19 dercedir.

İstanbulda kesif bir sis

İstanbul (Telefonla) — İstanbulda busabah kesif bir sis görülmüştür. Bu sis 2,5 saat kadar devam etmiş, bu yüzden seyrisefer ve limandaki faaliyet durmuştur. Birçok gemiler halâ boğazda beklemektedirler. Kara denizden bu gün saat 12 de gelmesi icabeden Tarı vapuru sis yüzünden boğaza girememiştir. Rusyadan kömür yüklü olarak hareket eden ve busabah boğaz açıklarına gelen Mariyos vapuru boğazdan içeriye girmek istemiş, fakat Anadolu kavağı önünde karaya oturmuştur. Gemi bin bir müşkülât içinde kendini kurtarmışsa da, demirlemiş ve yola çıkmamıştır.

Dış İcmal

Hindistan anayasası

Hindistandan gelen telgraflar, 1935 senesinde bu memleket için kabul edilen anayasanın tatbikatına geçilmek üzere bulunduğunu bildiriyor. Hindistanın muhtelif yerlerinde, ezcümle, Bengol'da, Bihar'da, Orisa'da seçim nihayetlenmiş ve diğer devletlerde de bütün hararetiyle devam ediyor. Hindistanın her tarafında seçim nihayetlendikten sonra yeni teşkilât ile kurulan iki meclis açılacaktır.

Hindistan anayasası yeni zaman devlet idareciliğinin en dikkate şayan olan tecrübelerinden biridir. Çünkü bu anayasa, bir memleket için değil, mesahası Avrupa kadar geniş olan, nüfusu bir çok dinlere inanan ve bir çok diller konuşan bir kıta için idare makanizması kuruyor. Sonra anayasa inkilâbçı değil, anglosakson muhafazakârlığı böyle bir adımın atılmasına mani olmuş. Hindistanda teşekkül eden devletlerin salâhiyetlerini ve prenslerin hukukunu koruyarak bir federasyon kurulmak istenilmiştir. Hindistanın bugünkü teşkilâtı hayli karışıktır. Uç çeşid idare vardır.:

1 — Doğrudan doğruya Ingilterenin elinde bulunan hükümetler vardır ki, bunların adedi on birdir: Dört milyon nüfuslu Sind, iki milyon nüfuslu şimalî garbi vilâyetleri. Yirmi iki milyon nüfuslu Pancıb, kırk sekiz milyon nüfuslu müttehid vilâyetler. Otuz iki milyon nüfuslu Bihar, kırk dokuz milyon nüfuslu Bengal. Beş milyon nüfuslu Orisa. On beş milyon nüfuslu orta vilâyetler. On sekiz milyon nüfuslu Bombay. Kırk altı milyon nüfuslu Madras ve dokuz milyon nüfuslu Asam.

2 — Haydarabad ve Kişmir gibi prenslere tabi olan hükümetler.

3 — Nepal gibi yarı müstakil Hindistan memleketleri.

Anayasa bu üç çeşid idareleri bir federasyon idaresi altında toplayor. Federasyonun iki meclisi vardır: 1 — Iki yüz altmış azalı devletler konseyi. 2 — Uç yüz yetmiş beş azalı parlamento.

Çok karışık ve her millete temsil hakkı veren bir intihab usuliyle seçilen birinci meclisin iki yüz altmış azasından yüz elli altısı İngiltereye tabi olan Hindistan tarafından seçilecektir. Diğer azaları Hindistanın geri kalan kısmı intihab edecek, öteki meclisin üç yüz yetmiş beş azasından iki yüz ellisini de gene İngiltere Hindistanının mebusları olacak. Yüz yirmi beşini prenslere tabi olan Hindistan ile yarı müstakil Hindistan seçecektir.

Federasyon hükümeti, hariciye, müdafaa ve dinî meseleler müstesna olmak üzere diğer işlerde salâhiyet sahibi olacak. Yukarıki üç meseleden başka şunlar da Hindistan umumî valisinin salâhiyetine bırakılmaktadır.

1 — Hindistanın her yerinde asayişin muhafazası.

2 — Hindistanın malî kredisinin muhafazası.

3 — Hindistan ittihadını teşkil edecek devletlerin salâhiyetleri ile akalliyet hukukunun korunması.

Görülüyor ki, anayasada Hindistan umumî vâlisine çok geniş salâhiyetler verilmektedir. Ve asayişin muhafazası salâhiyeti vâliye her yerde her zaman her işe karışmak salâhiyetini verebilir. Hindistan anayasası, Hindistana istiklâl vermiyor. Hattâ kendi kendini idare salâhiyetini, yani dominiyon vaziyetini bile vermiş olmıyor. Fakat ne de olsa, devlet idareciliğinde yüksek daha sahibi olduklarını gösteren ingilizlerin, Hindistan gibi, geniş ve karma karışık bir kıta için kurdukları teşkilâtın tatbiki her tarafta alâka uyandıracaktır.

A. Ş. ESMEİ

Maraş ilbayı B. Cemal Gülen öldü

Maraş, 19 (A.A.) — Bir haftadanberi hasta yatmakta olan ilbay S. Cemal Gülen saat 8-30 da vefat etmiştir.

Sabık Kıral Alfons Frankoyu tebrik etti

Madrid önündeki harbın hâlâ neticesi alınamadı

Valladolid, 9 (A.A.) — Franko kuvvetlerinin Jarama cephesinde ileri hareketlerine devam ettikleri bildirilmektedir.

Miralay Barron'un kumandasındaki yürüyüş kolları, nehri geçmeğe muvaffak olmuşlardır.

Cenub orduları da ilerlemekte devam ederek Almeria müdafileriyle irtibat tesis etmişlerdir.

Asi tayyarelerin faaliyeti

Londra, 19 (A.A.) —Royter ajansının öğrendiğine göre, Frankocu hava kuvvetleri son 24 saat içinde 14 hükümet tayyaresi düşürmüştür.

General Miojonun gazetecilere söyledikleri

Madrid, 19 (A.A.) — General Majia, dün akşam gazetecileri kabul ederek, yeni kıtalarla takviye edilmiş olan âsi kuvvetlerinin perşembe günü Jarama cephesinde Maramosa mıntakasında şiddetli bir taarruz yapmış olduklarını, fakat bütün hücumlarının akamete uğramış olduğunu bildirmiştir. Generala göre, muharebe, hükümetçilerin lehinde olarak devam etmektedir. Hükümet kuvvetleri, 4 tayyare kaybetmişler, buna mukabil, 7 düşman tayyaresi düşürmüşlerdir.

Eski kıral Alfons ve Frankonun tebrik ve teşekkürleri

Salamanka, 19 (A.A.) — General Franko, Malaganın zaptı dolayısiyle, Romada bulunan sabık kıral Alfonstan bir tebrik telgrafı almış, ve cevab olarak eski hükümdara kalbî teşekkürlerini bildirmiştir.

Asiler 50 esir aldılar

Avila, 19 (A.A.) — Hükümetçilere aid iki kamyon, Vasia Madrid önüne geldikleri zaman âsilerin ateşine maruz kalmışlardır. Kamyonda bulunan 30 milisten ancak üç tanesi kaçabilmiştir.

Esir edilenler ve ölenler arasında şimali amerikalılar da bulunmaktadır. Bunlardan sağ kalanlar Navalkarneroya nakledilmişlerdir.

Havas ajansı muhabiri Avilada mevkuf

Paris, 19 (A.A.) — Parlamentonun hariciye encümeni şimdiye kadar anlaşılamıyan bir sebebten dolayı Avilada tevkif edilen Havas ajansı muhabiri B. Valet Dubanın vaziyetiyle meşgul olmuştur. Encümenin reisi, B. Jan Mistler, encümen tarafından hükümet nezdinde bu hususta teşebbüste bulunmağa memur edilmiştir.

Gönüllüler meselesi ve İtalya

Roma, 19 (A.A.) — Giornale d'Italia gazetesine göre, İspanyaya gönüllü gitmesine mani olmak için hükümet her türlü, tedbirleri almıştır.

Karışmazlık

Bu gazete diyor ki:

"Mufassal bir kararname, fransa davasına olan alâkası ne kadar kuvvetli olursa olsun hiçbir italyan veya yabancının ispanya işlerine karışmak üzere italyan topraklarını terketmesine müsaade etmiyecektir.

Portekizin iştirâki için

Londra, 19 (A.A.) — Tali karışmazlık komitesi dün akşam toplanmıştır.

Topiantısından sonra, bugün portekizin kontrol plânına iştirak etmesinin kuvvetle muhtemel olduğu söylenmekte idi, bu hususta derpiş edilen hal çaresine göre hududu kontrol etmekle mükellef olan portekiz memurlarının, yanında ingiliz mümessileri de bulunacaktır.

Fransada alınacak kararlar

Paris, 19 (A.A.) — Bütün fransız arazisinde ispanya için gönüllü kaydedilmesini yasak eden kararname, aynı zamanda silâh satın alınmasını kolaylaştırabilecek hediyeler verilmesini, te-

Sabık Kıral 13 üncü Alfons

berrülerde bulunmasını da men etmektedir. Bununla beraber, insanî maksadlarla yapılacak teberrüat, memnu değildir.

İspanyaya gidecek bütün mallar için hususî bir kontrol ihdas edilmiştir.

Gönüllüler hakkındaki karar

Londra, 19 (A.A.) — Ademî Müdahale Komitesi, gönüllü hakkındaki emrin pazar günü gece yarısı meriyete girmesine karar vermiştir.

Portekiz meselesi henüz halledilmemiştir.

Bir İtalyan zırhlısı battı

Atina, 19 (.A.A.) — Eridano adındaki italyan muavin zırhlısı Antisiter adası civarında batmıştır. Yunan hükümeti kaza mahalline tahlisiye gemileri ve doktor ve ilâç göndermiştir. Gemi mürettebatından biri kaybolmuştur.

Fon Nöyrat Viyanaya gidiyor

Viyana, 19 (A.A.) — Bütün siyasî mahfiller, von Nöyrat'ın yakında Viyanaya yapacağı ziyaret hakkında mütalealar yürütmektedirler.

Viyanada Almanya ile Avusturya arasındaki bütün meseleler, bilhassa B. Şuşnig'in son nutkundanberi aktüalite haline gelmiş olan kültür meseleleri görüşülecektir.

B. von Nöyrat, pazartesi günü buraya gelecektir. Avusturya nazırları ile yapılacak görüşmeler, bütün salı gününü işgal edecektir.

B. von Nöyratın ziyaretinin pek yakın bir zamanda yapılacak olmasına rağmen alman gazeteleri, Avusturyadaki kırallık taraftarlarına şiddetle hücum etmekten geri kalmamaktadırlarr.

Orta sıklet dünya şampiyonluğu ünvanı münhal

Paristen gelen bir telgrafa göre boks orta siklet dünya şampiyonu Marsel Til, bokstan çekilmiştir. Dünya şampiyonluğu ünvanı münhaldir.

Bu resimde Marsel Til'i bir boks maçından sonra görüyorsunuz.

Karabük fabrikası için gelecek mühendisler

İstanbul, (Telefonla) — İngiliz sermayedarları tarafından Karabükte kurulacak olan sanayi fabrikaları işiyle meşgul olmak üzere yüze yakın ingiliz mühendis ve teknisiyeni önümüzdeki hafta içinde Londradan şehrimize gelecektir.

Sovyet Erkânı Harbiye Reisi Rigada

Riga, 19 (A.A.)— Sovyet erkânı harbiye reisi mareşal Yegorof, geçen sene mayısında Letonya erkânı harbiye reisi general Hartmanis tarafından moskovaya yapılan ziyarete mukabele olarak buraya gelmiştir.

Halkevi sporcuları dün Uludağa gittiler

Bayram tadilini bir spor gezisine çıkmak ve diğer halkevleri gençleriyle temaslar yapmak için iyi bir fırsat bilen Halkevinin sporcu gençleri, Spor komitesi Başkanı B. Namıkın reisliğinde 11 kişilik bir kafile halinde Ankara kulüplerinden bazı üyelerin de iştirâkiyle Uludağda dağcılık ve kayak sporları yapmaya gitmişlerdir.

Uludağa giden sporculardan bir grup

Basın İcmali

Sancak'ta sulh ve sükûnun muhafazası işi ve Türkiye

CUMHURİYET'teki başyazısında Yunus Nadi, millî menfaatlerinden habersiz bazı suriyelilerin, Hatay anlaşmasını bozmak için harcadıkları gayretleri ve bu arada bir şiddet hareketine müracaat yoliyle bu anlaşmayı suya düşürmek hususundaki çalışmaları ve bunlara fransız sömürge memurlarının da müzaharet etmelerini mevzuu bahis ederek bir noktaya işaret ediyor: "— Sancakta ika edilebilecek uygunsuzlukları müştereken bertaraf etmek mevkiinde bulunduğumuzdan icabında Türkiyenin oraya aid vazifelerini gereği gibi ifa etmek suretiyle Fransaya fili müzaharetinin azamî derecesini göstereceğini şimdiden temin edebiliriz. Metropol Fransasının sözlerini dinlemiyecek fransız memurlarının doğru yola sevkedilecekleri artık bundan sonra en ufak şüpheden varste sayılacak bir surette muhakkak ve katidir."

Muharrir, bundan sonra Illustration mecmuasında general Grandcourt tarafından yazılmış bir yazıda, Sancakta türk hakimiyetinin muhtelif unsurlar arasında kavgaları mucib olmasından izhar ettiği endişelerin ne derece yersiz olduğunu isbat için mazinin misallerini zikrediyor ve yalnız Sancağın değil, fakat en ihtilâflı ve karışık yerlerin bile türk idaresi altında daima sulh ve sükûn içinde ve en büyük bir müsamaha ile idare edilmiş olduğunu hatırlatıyor."

•

ORMAN KANUNU

CUMHURİYET'te Peyami Safa, İstanbulda bazi kimseler ve bu arada resmî memurlar tarafından ağaç kesilmesi vakalarını zikrederek bütün bu gibi tecavüzlere nihayet verecek şiddetli hükümleri haiz bir orman kanunu çıkarmanın lüzumuna işaret ediyor.

Sayın meslekdaşımız, acaba bu kanunun, daha geçen hafta Kamutaydan çıkmış olduğundan habersiz midir?

•

ORTA TAHSİL

SON POSTA'da Sadri Ertem, Hakkı Sühanın geçen gün Kurunda yazmış olduğu, ve orta tahsilin paralı olmasını istiyen makaleye cevab vererek, böyle bir tedbirin doğru olmadığını ve aslâ hatıra gelemiyeceğini, kültürü muayyen bir oligarşinin istifadesine münhasir bir şekilde tahdid etmenin çok mahzurlu olduğunu söyliyerek, hattâ bugün ancak nüfusumuzdan 2.5 milyonuna açık bulunan orta tahsilin 17 milyona teşmili lüzumunu ileri sürüyor, ve asıl gerekli olan cihetin talebeyi tahdid etmek değil mekteb mikdarını arttırmak olduğunu kaydediyor.

•

İSTANBULUN BAKIMI

SONPOSTA'da Istanbula dair imzasız makaleler yazan muharrir, Akşamda Akşamcı imzasiyle çıkan yazıda İstanbulun bakımsızlığına dair ileri sürülen iddiaları red ederek, son elli yıl içinde hiç bir zaman İstanbulun bu on sene zarfında olduğu kadar eyi bakılmış olmadığında ısrar ediyor ve bu arada İstanbulun aydınlatılması işinde bu zaman zarfında elde edilmiş olan büyük başarıları anlatıyor.

MAÇA KIZI

tefrikamız birkaç güne kadar bitecektir

Meşhur Fransız Romancısı
Honoré de Balzac'ın

Eugénie Grandet

Adlı Romanını Tefrika Etmiye Başlıyacağız

Okuyucularımızın alâka ile takib edeceklerine şüphe etmediğimiz bu güzel eser, dilimize

NASUHİ BAYDAR

tarafından çevrilmiştir.

İngilterenin silâhlanması

Hükûmete 400 milyonluk istikraz yapabilmesi için salâhiyet verildi

(Başı 1 incide)

tında olduğunu ve bu yolun doğruca harbe gittiğini söylemiştir.

B. Baldvin verdiği cevabta, İngilterenin asla taarruz niyeti olmadığını, silâhlanmadıkça ne İngilterenin emniyeti, ne de dünya sulhu için faal bir rol oynamanın mümkün olmadığını söylemiştir.

Yeni bir Lokarno

B. Baldvin demiştir :

"— Hükümet Lokarno misakının yerine bütün Lokarnocu devletlerin iştirak edecekleri yeni bir anlaşma koymak ümidini kaybetmemiştir.

Kolektif emniyetin gayesi şudur: İntizamı temin eden kuvvetlerin, intizamsızlık doğuran kuvvetlerden fazla olması... Ben bu düşüncedeyim. İntizamı temin eden kuvvetler, hiç bir saldıranın harekete geçmesine imkân bırakmıyacak kadar fazla olmalıdır.„

B. Baldvin İngilterenin emniyeti için fedakârlıkta bulunulması zaruretine işaret etmiş ve şunları söylemiştir :

Almanyanın da müdafaası

İngiliz silâhları, eğer yeni bir garb paktı ve buna dair bir anlaşma olursa, bu paktı diğer imzalıyanlar tarafından sebebsiz olarak yapılacak bir tecavüz halinde Almanyanın müdafaası için istimal olunabilir ve lüzumu takdirinde istimal olunacaktır. İngiliz silâhları, Büyük Britanyanın kendi fikrince Milletler Cemiyeti paktı mucibince lüzumlu talâkki ettiği bütün ihtimallerde tecavüz kurbanına yardım için kullanabilecektir. İrak ile ittifak anlaşmamız ve Mısır ile proje halinde bulunan anlaşmamızla birlikte bizim tasrih edilmiş teahhüdlerimiz işte bunlardan ibarettir.

Mıntakavî paktlar

Biliyorsunuz ki, biz, mıntakavî paktları, çok büyük ehemiyeti olan vesikalar olarak telâkki etmekteyiz. Şurasını kabul etmek lâzım gelir ki, bugünkü Milletler Cemiyeti, başlangıçta dikkate alınan Milletler Cemiyetinden çok farklıdır. Bugün Milletler Cemiyeti dışında çok kuvvetli ve mükemmel surette silâhlı bir kaç millet bulunmaktadır.

Bu vaziyette Milletler Cemiyeti içinde kollektif emniyet için çalışmaya uğraşanların yolun üzerinde güçlükle, iktihamı pek zor güçlüklerdir.

Son yıllardaki durumsuzluğun sebeblerinden biri

Avupa'da, son iki üç sene içinde durumsuzluğun en büyük esebeblerinden birisini, Büyük Britanyanın taahhüdleri ve mesuliyetleri ile maddî kuvveti arasındaki müvazenesizlik teşkil etmiştir. Taahhüdlerimizin ve mesuliyetlerimizin, maddî kuvvetimizin bu derece yukarısında olmasından dolayı çok güç olan vazifemizi, kollarımız daha kuvvetli olsaydı daha kolay yapabilirdik.

Millî müdafaa ile kollektif emniyet arasında tezad yoktur. Eğer bugün Avrupada bir harb çıkarsa, bu harb bir yere inhisar etmiyerek bütün Avrupayı saracak ve o zaman dünyada insanların düşünebilecekleri şeylerin en dehşetlisi vukua gelmiş olacaktır. Eğer kuvvetler, aşağı yukarı biribirine müsavi olurlarsa, 1914 senesi bu sefer tabiî daha büyük fecaatle, tekrarlanacaktır.

Kollektif emniyet fikri

Kollektif emniyet fikri şudur : Nizam güden tarafın kuvveti o darece yüksek olmalıdır ki, hiç bir saldıran her hangi bir tecavüze başlıyamasın. Eğer Milletler Cemiyeti evrensel bir hal alırsa, bu vaziyet, hakikî surette, tecellî edecektir. Fakat bugün eğer kollektif emniyet bakımından taahhüdlerimiz yüksek ise, kendimizi müdafaa için aynı derece kuvevtli olmamız lâzım gelmektedir.

Eğer garbî Avrupada tecavüze karşı bir karşılıklı yardım paktı vücud bulursa, bu paktın, sulhu temin edebileceğini sanıyorum.

Şayed pakt bozulursa...

Fakat şayed bu pakt bozulur ve biz de bu pakta girmiş bulunursak, karada ve havada birinci sınıf kuvvete bir Avrupa devleti ile derhal karşı karşıya gelmemiz mümkündür.

Kollektif emniyet mucibince, bu çarpışmanın bir kısmını ve her halde deniz çarpışmasını üzerimize almamız lâzım gelecektir. Hava bakımından da açık bulunuyoruz. Bütün bu sebeblerden dolayı, eğer Büyük Britanya tam rolünü ifa etmiyecek ve kendisini lâzım geldiği gibi müdafaa eylemiyecek ise, böyle bir kollektif emniyet paktına girmemiz çok tehlikeli bir iş olacaktır.

Bu müdafaa tekliflerinin arzedilmesine sebeb işte bunlardır.„

Proje kabul edildi

Londra, 19 (A.A.) — Avam Kamarası, hükümete dört yüz milyon ingiliz lirasına kadar istikraz yapabilmesine salâhiyet verilmesini tasvib eden teklifi, 145 reye karşı 329 reyle kabul etmiştir. z

Amerikanın donanması

Vaşington, 19 (A.A.) — Deniz dairesi direktörü Amiral Vilyam Lahi, deniz bakanlığının B. Ruzvelt'e bir teklif yaparak Amerika donanmasının ingiliz donanmasiyle mutlak surette müsavî olmasını istiyeceğini bildirmiştir. Zira, İngiltere donanmasını kuvvetlendirdiği takdirde, Amerika da kuvvetlendirmeye mecbur olacaktır. Bununla beraber Amerika, ingiliz yeni inşaatı hakkında resmî malûmat almadan hiç bir teşebbüste bulunmıyacaktır.

Deniz silâhlarını artıran memleketler

Londra, 19 (A.A.) —Siyam ve Felemenk Hindistanı - yani İngilterenin Singapur deniz üssüne yakın olan iki devlet de ehemiyetli silâhlanma programları tesbit etmişlerdir. Siyam, teslihatına iki buçuk milyon ingiliz lirası yani büdcesinin dörtte birini ve Felemenk Hindistanı da dört milyon tahsis etmiştir. Siyam hükümeti Amerikaya mühim mikdarda serî bombardıman tayyaresi sipariş ettiği gibi İtalyada 9 torpido ve Japonyada dördü deniza'tı ve ikisi top gemisi olmak üzere 10 gemi inşa ettirmektedir.

DİL KÖŞESİ:

"Fabrikalar muhtelif eb'adda tuğla imal ettikleri için başka bir yerden tuğla almağı taktirde ihtiyaç görülmiyordu. Çimento da aynı şekilde müteaddit evsaf yüzünden bir takım müşkilât ortaya çıkarıyordu.„

"İhtiyaç görülemiyordu„ bu manada kullanılmaz. burada "ihtiyacı gidermek veya karşılamak„ gibi bir tabir kullanmak lâzımdı.

"Müteaddid evsaf„ ne demektir? "Müteaddid„ "kelimesi„ "muhtelif„ yerinde mi kullanılmış "ebad„ yerinde ölçü demek de daha uygun olurdu.„

* * *

Semtlerinde kütübhane açılmasını istiyen bir okur mektubunu basan gazete kendi namına ilâve ediyor :

"Alâkadarlardan Eyüp gençlerinin bu dilekleri yerine getirilirse memlekete daha faydalı bir hizmet görülmüş olmaz mı diye soruyoruz...

"Daha„ bir kıyas edatıdır. Halbuki burada "Daha faydalı„ vasfının neye nazaran kullanıldığı tasrih edilmemiş, ve belki de "bir hizmet daha görülmüş olmaz mı „ denilmek istenmiştir. Cümlede noktalamaya hiç dikkat edilmediğini de görüyoruz.

* * *

"Muhtelif vekâletlerden seçilecek birer zevat...„

Zevat, yanlış olarak cemi şeklinde kullanılmış. Esasen doğru olsaydı bile, "zatlar„ denilmesi daha muvafık olurdu.

B. Metaksasın söyledikleri

Balkan Birliği bu konferanstan her zamankinden kuvvetli olarak çıkmıştır.

Atina, 19 (A.A.) — Başvekil B. Metaksas müttefik devlet hariciye nazırlarının hareketinden sonra basın delegelerini kabul ederek demiştir ki:

"— Yunanistan da tıpkı üç müttefiki gibi, Balkan antantı konferansından tamamiyle memnun olabilir. Balkan birliğimiz bu konferanstan her zamandan ziyade kuvvetli olarak çıkmıştır. Yunan milletine bu inancayı vermek ve bir sulh ve nizam unsuru olan Balkan antantının hiçbir zaman sarsılmıyacağı kanaatini izhar etmekle bahtiyarım."

B. Metaksasın kabinede izahatı

Atina, 19 (A.A.) — Atina ajansı bildiriyor: B. Metaksas bu sabahki Bakanlar meclisine, 15 şubattan 18 şubata kadar Atinada toplanan Balkan antantı konferansının neticesi hakkında malûmat vermiştir.

Bakanlar meclisi, Başvekil tarafından takip edilmiş olan dış sıyasanın yerinde olduğunu parlak surette gösteren ve Balkanlar barışını memleketin ihyası için hükümet tarafından hazırlanmış olan programın müsbet bir surette inkişaf ve tatbikine imkân verecek bir surette temin eden bu neticelerden dolayı kendisine müttefikan minnettarlığını bildirmiştir.

Konferansın kararları, başbakan tarafından millî müdafaa teşkilâtı için ittihaz edilen mesud ve katî tedbirlerle birlikte konseyin müşahede ve tespit ettiği veçhile, bütün Yunanistanda emniyet hissini takviyeye hizmet ve memleket ekonomik hayatı ile millet refahının faydalı bir surette istihalesi için icab eden havayı tesis etmektedir.

Elen kıralı adaları ziyarete gidiyor

Atina, 19 (A.A.) — Gazetelere göre, kıral Jorj yarın Averof zırhlısiyle Sakız, Midilli ve Sisam adalarını ziyarete gidecektir.

Kıral çarşamba günü dönecektir.

Elen gazetelerinin yazdıkları

Atina, 19 (A.A.) — Bütün gazeteler baş makalelerini Balkan antantı konseyinin neşrettiği tebliğin tahliline hasretmektedirler. Gazeteleri bu tebliğin ihtiva ettiği sarihlik ve katilik ile Balkan birliğine yeni bir kuvvet ve canlılık verdiğinde müttefiktirler.

Proia diyor ki:

Kuvvetli bir sulh âleti olan Balkan antantı sulhun muhafazası yolunda sarfedilen gayret'eri ancak kuvvetlendirebilir. O sulh ki Balkanların inkişaf ve refahı için esaslı bir şarttır.

İngiliz italyan anlaşması tebliğde akdeniz sulhu için ciddî bir garanti olarak zikredıliyor. Türkiye ve Yunanistanın geniş sahillere malik bulundukları ve Yugoslavya ile Romanyanın da birisi Adriyatikte, diğeri de Karadenizde bağlı bulundukları bu denizin vaziyeti bu suretle hiç değişmemiş oluyor. Filhakika tebliğ Balkan antantı devletleri ve diğer Akdeniz memleketleri için mesud olan bu hâdiseyi meskût geçemezdi.

Fakat tebliğin en mühim kısmı bulgar - yugoslav paktına aid olanıdır. Balkan antantı bu pakt hakkında resmen vaziyet almış oluyor. Balkan devletleri bu paktı antantın gayesine tamamiyle uygun ve binaenaleyh Balkanlarda sulhun istikrarına hadim olarak telâkki ediyorlar.

Elefteron Vima aynı suretle mütalea yürütmektedir.

Kudüste müsademe

Kudüs, 19 (A.A.) — Bugün öğleden sonra arablarla müfrit yahudilerden müteşekkil olan revizyonistler arasında bir müsademe olmuş, polis ve kıtat ateş etmeğe mecbur kalmışlardır.

Alınan son malûmata göre kıtaat havaya ateş ettiği için ne yaralı ne de ölü yoktur. Daha evvel karışıklık esnasında bir kaç polis memuru yaralanmıştır.

Dünyanın Sahibi kimdir?

Başlıca sömürgeci devletlerle geniş erazi sahibi devletler

Almanlara sömürge verilmesinin leh ve aleyhinde neşriyat yaptığı şu sırada sömürgelerin genişliğini, bunlara kimlerin sahib olduğunu ve 1914 den evvel almanların nerelerde ve ne kadar sömürgeleri olduğunu anlatan şu kısa yazıyı Lu dergisinden alıyoruz:

Sömürgeci İmparatorluklar

İNGİLİZ İMPARATORLUĞU — Topraklarının satıh mesahası 35 milyon kilometreden fazladır, yani Avrupadan üç buçuk defa büyüktür. Anavatanın mesahası ancak 241.000 kilometre murabbaı ve nüfusu 48 milyondur (Kilometre başına 200 kişi). Dominyonların mesahası ise 19.400.000, Hindistan imparatorluğu 4.700.000 ve Asya, Afrika ve Okyanostaki ingiliz mandası altında bulunan topraklar 2.900.000 kilometredir. Asıl sömürgelerin mesahası ise 10 milyon kilometreye yakındır.

FRANSIZ İMPARATORLUĞU — satıh mesahaları 12 milyon kilometreden fazla toprakları ihtiva eder. Anavatanın mesahası ancak 550.000 kilometre murabbaı (toparlak hesabla) ve nüfusu ise 41 milyondur. Yani kilometre başına, aaşğı yukarı 75 kişi düşmektedir. Afrikadaki fransız mandası altında bulunan yerlerin (eski alman sömürgelerinin) mesahaları 483.000 kilometre murabbaıdır. Fransanın bundan başka yakın şarkta (Suriye ve Lübnan) manda altında toprakları vardır.

BELÇİKA — Afrikada 2 milyon kilometre murabbaı genişliğinde sömürgeleri vardır. Vaktiyle Şarkî Afrikadaki almanlara aid bulunmuş olan (Deutsch Ost - Afrika) 54.800 kilometre murabbalık Ruanda Urundi arazisi şimdi Belçika mandası altına konulmuştur. Belçika anavatanının mesahası 30.400 kilometre murabbaı ve nüfusu 8.100.000 dir; yani kilometre başına 266 kişi isabet etmektedir.

İTALYA — 310.000 kilometre murabbaı anavatan arazisinde 44 milyon nüfus, yani kilometre başına 133 kişi barındırmaktadır. Habeşistanın zabtından önce italyan sömürgeleri Afrika'da 2.200.000 kilometre murabbaı mesahasında bir toprağı işgal etmekte idi ise de ekonomik faydası pek azdı. İtalya, Habeşistan zaferinden sonra1 milyon yüz yirmi bin kilometre murabbalık zengin ve verimli araziyi kendine ilhak ederek genişlik bakımından dünyanın üçüncü sömürge imparatorluğu oldu.

PORTEKİZ — Afrika'da 2.080.000 kilometre murabbaı genişliğinde sömürge sahibidir. Anavatanın mesahası ancak 92.000 kilometre, nüfusu ise 6.700.000 dir. (Kilometre başına 74 kişi)

HOLLANDA — Sömürgelerinin mesahası 2.040.000 kilometre murabbaıdır. Anavatanın mesahası 34.000 kilometre murabbaı, nüfusu 8 milyon ve kilometre başına isabet eden nüfus mikdarı 232 dir.

İSPANYA — Afrika'da 312.000 kilometre murabbaı sömürge sahibidir, Anavatanın nüfusu 24 milyon ve mesahası 512.000 kilometre murabbaıdır. (Kilometre başına 47 kişi)

Geniş sahaı memleketler

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ — Mesahası 7.850.000 kilometre murabbaı ve nüfusu da takriben 125 milyondur; kilometre başına 16 kişi isabet etmektedir. Merkezî hükümetin bulunduğu bu araziden başka Amerika Birleşik Devletlerinin 1.630.000 kilometre murabbaı genişliğinde sömürgeleri vardır.

SOVYET CUMHURİYETLERİ BİRLİĞİ — Aşağı yukarı 21 milyon kilometre murabbaı genişliğinde yekpare bir araziyi işgal etmektedir. Rusya'nın Avrupa kısmında (4.760.462 kilometre murabbaı) 128 milyon ve her kilometrede 27 nüfus vardır; Asya kısmında ise (16.500.000 kilometre 37 milyon nüfus ve her kilometrede iki kişi barınmaktadır.

Büyük devletler

ALMANYA — Arazisinin mesahası 470.000 kilometre murabbaı ve nüfusu 67 milyondur; yani kilometre başına 143 kişi isabet etmektedir. 1919 dan beri hiç bir sömürge sahibi değildir.

POLONYA — 388.900 kilometre murabbaı arazide 34 milyon nüfus sahibidir. (Kilometre başına 83 kişi)

1914 den evvelki Alman sömürgeleri

	Mesaha Klm.	Nüfus	Avrupalı	Alman Nüfus
Şarkî alman Afrikası	995.000	7.750.000	5.300	4.100
Garbî alman Afrikası	835.000	260.000	14.800	12.300
Kamerun	790.000	3.850.000	1.871	1.650
Togo	87.000	1.000.000	370	320
Afrika'da yekûn	2.707.000	12.860.000	22.341	18.370
Yeni Gine ve Bismark adaları, Karomin, Maryan, Marşal	242.500	600.000	1.430	1,010
Samoa	2.600	40.000	550	330
Kin - Çu	500	190.000	4.500	4.300
Umumî yekûn :	2.952.600	13.690.000	28.821	24.010

Sovyetler birliği ağır endüstri komiseri öldü

Moskova, 19 (A.A.) — Sovyetler birliği ağır endüstri halk komiseri Grigori Konsttantinoviç Organikidze kremlindeki apartmanında kalb sektesinden ölmüştür.

Kendisi ayni zamanda komünist partisinin merkez komitesi siyasî bürosu âzasından idi. Cenazesi törenle kaldırılacak ölüsü sendikalar evinde teşhir olunacaktır.

Moskova, 19 (A.A.) — Bugün daha sabahleyin erkenden Moskova ve bütün sovyetler birliği derin bir matem içindedir. Fabrikalarda ve müesseselerde Orconikidze'nin hatırası için mitingler yapılmıştır.

Fransız parlamentosu Para kanununu Kabul etti

Paris, 19 (A.A.) — Parlamento para kanununu senatonun istediği şekilde tadilini 195 reye karşı 385 rey ile kabul etmiştir.

1-10-1936 tarihli para kanunu, bu kanunun neşrinden evvel altın frank olarak tesbit edilen enternasyonal tediyeler hakkında kabili tetkik değildir. Bu hususiaki ahkâm, 1-19-1936 tarihinden itibaren tatbik edilecektir.

B. Mussolini Trablusa gidiyor

Roma, 19 (A.A.) — B. Mussolini, martın 9 unda Trablusa gidecektir. Duçenin şimalî Afrika seyahati, 10 gün kadar devam edecektir.

Anayasadaki tadilât dolayısiyle Kamutayda yapılan müzakere zaptını aynen neşrediyoruz

Millet ve devlet hayatında bir dönüm noktası olan bu celsenin zabıtları tarihî bir vesika değerini taşımaktadır. Müzakerelerin ertesi günü gazetelerde eksik olarak çıkan bu metinlerin tamamını okurlarımız bu sütunlarda aynen bulacaklardır..

Karar No. 975

Büyük Millet Meclisinin 5.2.1937 tarihindeki in'ikadında, Teşkilâtı esasiye kanununun bazı maddelerinin tadili hakkında cereyan eden müzakere zabıtlarının bütün memlekette aynen neşir ve tamimine karar verilmiştir.

8-2-1937.

(Bu kararda yazılı müzakere zabıtları aynen aşağıya dercedilmiştir.)

5.2.1937 cuma, açılma saati: 15

Başkan: Abdülhalik Renda

Kâtipler: Naşid Uluğ (Kütahya) Ali Zırh (Rize),

5 — Malatya mebusu İsmet İnönü ve 153 arkadaşının Teşkilâtı esasiye kanununun 2, 44, 47, 48, 49, 50, 61, 74, ve 75 inci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Teşkilâtı esasiye encümeni mazbatası (2144)

Başkan — Encümen mazbatasında müstaceliyet kararı istiyor. Evvelâ onu reyi âlinize arzediyorum. Kanunun müstaceliyetle, encümenin teklifi veçhile müzakeresini kabul buyuranlar.. Kabul buyurmayanlar.. Kanunun müstaceliyetle müzakeresi kabul buyurulmuştur.

Heyeti umumiyesi hakkında mütalea var mı?

Dahiliye Vekili Şükrü Kaya (Muğla) — Sayın arkadaşlar; başta Cumhuriyet Halk Partisinin Umumî Reis Veriyet Halk Partisinin Umumî Reis Vekili Büyük Başvekil İsmet İnönü olduğu halde Partinin mebuslarından 153 arkadaşın imzası ile hazırlanan Teşkilâtı esasiye kanunu tadilleri huzurunuza sunulmuş bulunuyor. Bu tadilleri icab eden zaruretleri huzurunuzda arzetmeği büyük şeflerim bana vazife olarak verdiler. Bu ödevimi yapmak için müsaadenizi rica edeceğim. Cumhuriyet Halk Partisinin prensipleri, programında vazıh bir surette tesbit edilmiştir. Bu, cihanca malûmdur. Tatbikatı için de bugünkü türklere ve Türkiyeye bakmak kâfidir. İcra faaliyetinin ateşleri arasında hayatın ve siyasî hayatın seri geçen sellerinin cereyanları arasında belki hakikat objektif olarak görünmiyebilir. Fakat önümüzde şaşmaz ve yanılmaz acı da olsa, tatlı da olsa, herkese ve her zaman hakikat söyliyen bir tarih vardır. Onun mütalea, müşahede ve mukayesesinde herkes serbesttir. Biz, tarihi önümüze bimehaba açabilir ve bakabiliriz. Zaten insanlık tarihi türklerle başlamıştır. Türk olmasaydı belki tarih olmazdı ve muhakkak ki medeniyet de başlamazdı. (Bravo sesleri, alkışlar).

İnsanlık tarihinin başlangıcından son günlere kadar beşeriyetin faaliyet dalgaları arasında bu kadar derin ve geniş hamlelerle müessir olan türkler son asırlarda ve son devirlerde büyük tehlikeler geçirdi. Türkler coğrafyadan kaldırılmak ve istikbal tarihinden silinmek istendi.

Biz tarihe kaza ve kaderin bir neticesi nazariyle bakmadığımız gibi, tarihin böyle kaza ve kaderinden ve zarurî akibetlerinden gelen hükümlerine de boyun eğmeği bilmiyen bir milletiz. (Bravo sesleri, alkışlar). Bizim kanaatimizce her millet kendi tarihini kendi yapar. O fena neticeler, o milletin kusurunun eseri ve amelinin cezasıdır. Eğer bu gün iyi neticeler görüyorsak onu bu milletin yaptığı ve başardığı iyi işlere vermek zarurî olur. Tarihin neticesinin zarurî ve mukadder olmadığı gene bir türk tarafından, türklüğün elile ve türklerin kaniyle isbat edilmiştir. Tarihin seyrini değiştirdik. Ve türke atfedilen menhus tali bir defa daha yenildi. (Alkışlar).

Atatürk; bu millette mevcud olan bütün yüksek seciyeleri ve âlicenab hasletleri nefsinde toplayarak milletin azmi iradesini birleştirdi ve kendi azmi iradesine katarak türk milletini mahvolmaktan kurtardı. Şimdiye kadar türk tarihi isbat eder ki türkler için esir olmak mahvolmak demektir. Atatürk; türk istiklâlini kurtarmakla beşeriyete de, medeniyete de büyük hizmet etti.

Tarih Atatürkten bahsederken, Atatürkün yüksek vasıflarından bahsederken hiç şüphe etmemeli ki en büyük vasfını beşeriyete yaptığı bu hizmette görecektir. Türksüz bir tarih ne kadar muzlimolurdu. Hele türksüz kalacak beşeriyet ne kadar sefil ve süflî bir manzara irae eder, hepiniz tahmin ve tahayyül edebilirsiniz. Türkün olmadığı bir tarih karanlık ve kaotik olur. Zaten türk âkibetine bu kasdı yapanlar kendilerinin yaptığı fena niyetin, kötü kasdin cezasını az bir zamanda gördüler. Türk kendi tarihini ve taliini kendi yaptığı vakit ve kendi yaparken hiçbir kimsenin, hiçbir tarafın ne tesirine kapıldı ve ne de yardımını gördü. Ne buldu ise kendinde buldu ve kendi eliyle yaptı. Ve yaptığı şey, tarihten aldığı, müsbet, muayyen tecrübelerden edindiği kanaatler üzerine müessestir. Maddî vesaiti kendi idrakine istinad ettirtti ve bu sayede istiklâlini kurtardı. Atatürk türk istiklâlini kurtardıktan sonra türk bir daha böyle badirelere, tehlikelere dönmiyecek bir devlet sistemi kurdu. Bu devlet sisteminde tatbik edilecek olan prensipleri vazıh, açık ve müsbet olarak program halinde tesbit etti. Bu programı ve bunun tatbikini kendi kurduğu Cumhuriyet Halk Partisi eline ve mesuliyetine verdi. Cumhuriyet Halk Partisinin prensipleri evvelemirde modern bir devlet kurmaktır. Türkün tarihine, seciyesine, âlicenablığına ve gururu millîsine muvafık olarak bir devlet yaratmaktır. Bu devletin vasıflarını ararken hepsini ayrı, ayrı tarihten alınmış, hakikatten alınmış, icraattan alınmış prensiplerle ayrı, ayrı vasıflarını tayin etti. Bunların başında devletçilik gelir. Türk milleti devletçidir. Asırların gösterdiği, tarihin seyri isbat etmiştir ki modern tekniğin ve ekonominin, maliyenin teknik ve müsbet icablarına, gündelik hayatlarını ferdî olarak ve cemiyet halinde uydurmıyanlar daima geri kalmağa mahkûmdurlar. İlerlememek gerilemek; gerilemek, ezilmek demektir. Hayat mübarezesinde, bâhusus devletler arasındaki hayat mübarezesinde geri kalmak çiğnenmek demektir. Çiğnenmemek için türkün hergün daha fazla ileri adım atması lâzım ve şarttır. Biz yakın mazinin bıraktığı boşlukları doldurmakla mükellef olduğumuz gibi atiyen de çocuklarımıza hiçbir fena miras bırakmamak mecburiyetinde bulunan bir nesiliz. Mazide, zamanda ve mekânda yapılan hataları az zamanda telâfi ederek istikbali ona göre hazırlamak lâzımdır. Yalnız mazinin kusurlarını itiraf etmek veyahud örtmek kâfi gelmez. İstikbalin de icablarını ona göre hazırlamak iktiza eder. Bu vasfı haiz olmıyan devletlerin bilhassa türk devletinin istikbalinden dahi şüphe edilebilir. Atatürkün kurduğu prensibin asliyeti bundadır. Eğer biz Atatürkün türkleri kurtarmış olmak itibariyle, türklere yüksek medenî vasıflarını tekrar iade etmiş olmak itibariyle kendisine karşı şükran hissediyorsak bunun ifasını ve ifadesini kurduğu prensipleri sadakatle feragatle ve samimiyetle takibde aramak icab eder. Türk milletinin bu prensiplere ne kadar bağlı olduğunu hergün bir misaliyle görmekteyiz.

Arzettiğim prensiplerin başlıcalarının Teşkilâtı esasiyemize geçmesi, Atatürkün prensiplerine milletçe beraber bağlılığımızın ve samimî ilgimizin hukukî ifadesidir. Biz istiyoruz ki, siyaset ve icraat sahalarında yaptığımız işler irfan ve vicdanı hukukîlerde yer bulsun ve hukukî hayatın mebdei, menşei ve istinadgâhı olsun. O itibarladır ki, devletçilik vasfını teşkilâtı esasiyeye koymak kararını verdik.

Atatürkün vazettiği prensipler türktür. Yani asliyeti ve menşei itibariyle tamamiyle milletin kendi seciyesinden alınmış ve onun bütün ihtiyaç ve zaruretlerine uygun olarak seçilmiştir. Bu prensipler aynı zamanda türkçüdür de... Bu itibarladır ki millîcilik vasfı kendiliğinden çıkan bir zaruret olur. (Bravo sesleri). Bu milletin son asırlarda, gerek ekonomik hayatta, gerek sosyal hayatta çektiği elemleri burada tekrar etmek istemem. O son safhaların hazin sahnelerini Atatürkün nutuklarında açık olarak görmek mümkündür. Eğer tekrar bu acı hatıralara dönmemek bu elim hayatı yaşamamak ve beşeriyete de böyle bir felâket hazırlamak istemiyorsa, türk milleti, behemehal türkçü ve millîci olmak lâzımdır. (Bravo, çok yaşa sesleri, alkışlar.)

Türk milletini beşeriyet içerisinde medeniyete yarar, sulha hâdim, mümtaz bir camia yapmak için evelemirde türk milletini istikbal tarihinde de lâyik olduğu medeniyet seviyesine çıkarmak lâzımdır.

Bu itibarla millici olmak bizim zarurî şiarımızdır. Fakat bizim millici şiarımız dar ve inhisarcı değildir. Bizim milliciliğimiz medenî beşeriyet içinde onun esaslı bir unsuru olarak insanlığın ilâ ve tealisine ve bütün dünyayı mesud ve müreffeh yaşatmıya matuf bir milliciliktir.

Diğer bir vasfımız da halkçı olmaktır. Halkçı olmak âlicenablığımızın nazarî bir eseri değildir. Zaten biz prensiplerimizi koyarken geçmiş zamanlara aid veyahud insanların yüksek hislerinden mütevellti mücerred mefhumlara kapılarak koymadık. Biz doğrudan doğruya sulh ve medeniyet âmili olarak bir türk istiklâlini ebediyen korumak için ne gibi şartlar dairesinde yapılacağını arıyarak ve icab eden şartları tesbit ederek aldığımız halkçılık bir merhamet eseri değildir. Halkçılığımız doğrudan doğruya bu memleketin kurtarılması, müstakil olarak insanca yaşaması için bir şartı evveldir. Bizim halkçılığımız; halka doğru, halk için değil, halk tarafından ve halkla beraber sistemidir. (alkışlar). Bu sistem memleketin doğrudan doğruya halk tarafından idaresini istihdaf eder. Bizde ferd ve sınıf imtiyazı yoktur. Bütün vatandaşlar üzerinde kanunlarımız tamamiyle müsavi olarak mer'i ve caridir. İttılâımıza vasıl olacak da cezasını görmiyecek hiçbir kanunî kabahat yoktur.

Halkçılığımızın tatbikatta ve teşrîî hayatta yeni yeni elemanlar olarak cihana nümune olacak kadar ileriye varmış hukukî eserleri vardır. Partimizin her sene toplanan ocak kongreleri, iki senede bir toplanan vilâyet kongreleri, dört senede bir toplanan büyük kurultayı; Avrupa hukukunda inisiyatif, bejislatif ve referandum denilen esasların amelî tatbikinden başka bir şey değildir. Biz yaptığımız işleri her sene bu kongrelerde gözden geçiriyoruz ve oradan alınan neticeleri huzuru âlinize arzetmekteyiz. Büyük Meclisin kanunlarındaki isabetin en büyük âmili de halkın fikirlerini almak ve mütalealarına lâyik olduğu ehemiyeti vererek kanunların hazırlanmasında müessir kılmaktadır. Binaenaleyh bu kadar lüzumlu ve önemli bir prensibin teşkilâtı esasiyeye girerek âmmenin vicdanında bir hukuk esası olarak te'âkki edilmesi elbette çok iyi ve zarurî bir şeydir.

Arkadaşlar; bu memleket kâhinlerin ve gayri mesullerin vicdanlara âmil olmasından ve Devlet ve Millet işlerini görmesinden çok zarar görmüştür. Eğer türkün yolu başka yerlerden geçseydi ve orta asırlardaki zamanlarda kendi bildiği, kendi yaptığı kanunlarla idare etseydi devlet ve millet idaresini mistik ve doğmatik esaslara bağlamasaydı ilk zamanlarda ve osmanlıların ilk devirlerinde olduğu gibi kendini kendi kanunları ile ve usulleri ile idare etseydi bugünkü bulunduğundan daha çok ileri ve geniş olur ve medeniyete daha çok hizmet ederdi. Türk milletinin son asırlarda gördüğü felâketlerin, çektiği sıkıntıların sebebleri, aslı bir takım gayri mesullerin ve gayri merî memba ve vasıtaların yaptıkları kanunların altında zebun olarak iş görmek mecburiyetinde kalmasıdır. Mademki tarihte deterministiz, mademki icraatta pragmatik maddiyetçiyiz, o halde kendi kanunlarımızı kendimiz yapmalıyız. Kendi cemaatimizi maverayı dünyaya teallûk eden her türlü endişelerden her türlü lahutî hayallerden müberra olarak kanunlarımızı bugünün icablarını, maddî zaruretlerini göz önünde tutarak yapmalıyız. Memleketin maddî hayatı ancak bu suretle kurtulur. Maneviyatı için türkün temiz ahlâkını inkişaf ettirmek kâfidir. Onun içindir ki biz her şeyden evel lâikliğimizi ilân ettik. Kanunlarımızı ona göre yaptık, şimdi de Teşkilâtı esasiye kanunumuza koymak istiyoruz. Eşhasın vicdan hürriyetlerine ve istedikleri dinlere intisabına zerre kadar müdahalemiz yoktur. Herkesin vicdanı hürdür. Bizim istediğimiz hürriyet, lâiklikten maksadımız dinin memleket işlerinde müessir ve âmil olmamasını temin etmektir. Bizde lâikliğin çerçevesi ve hududu budur. Arkadaşlar; biz şerayii salifenin geçmiş hükümlerinden çok zarar gören bir milletiz. Onun fena göreneklerinden gene en çok zararı biz türkler görmüşüzdür. Çünkü türklerin hasleti ve karakteri, inandığı şeye sadıkane raptı kalb etmek ve onun uğrunda kanını dökmeği ve hayatını feda etmeği emreder. Ferd ve aile hayatında beğendiğimiz ve inandığımız ahlâk esaslarına bağlılığımız da bundan gelir. (Lütfi Müfid Özdeş (Kırşehir) — Yiğit millettir.

Dahiliye Vekili Şükrü Kaya (devamla) — Hiçbir din kendisini müdafaa için türkler kadar azimkâr, türkler kadar fedakâr bir millet bulamamıştır. (Bravo sesleri, alkışlar).

Eğer, dünyada islâmiyet yaşıyorsa, 10 asırdanberi kendisini...

Rasih Kaplan (Antalya) — Tam 12 asırdanberi.

Dahiliye Vekili Şükrü Kaya (devamla) — 10, 12 asırdanberi kendisini müdafaa eden türklerin koluna, kanına ve kafasına medyundur. (Bravo sesleri, alkışlar).

Bizim davâmız bu hakikatin de çok fevkinde bir davâdır. Biz diyoruz ki dinler, vicdanlarda ve mabedlerde kalsın maddî hayat ve dünya işine karışmasın. Karıştırmyoruz ve karıştırmıyacağız. (Bravo sesleri, alkışlar).

Türklerin fena miras olarak diğer bir şeyi de bir takım tarikatlere saik olmasıdır. Bizim bildiğimiz, türk için yegâne doğru yol ve tarikat müsbet ilimlere dayanan milliyetçiliktir. Bu yolu tutmak türkün maddî vemanevî hayatı için en büyük kuvvettir. (Bravo sesleri, alkışlar). Bunun içindir ki eğer şurada burada vatandaşlarımızın kalbinde bu yanlış gidişlere küçük bir rabıta kalmışsa o rabıtayı B. M. Meclisinin kararıyle kökünden silerek bu tarikatlerden uzaklaştırmak istiyoruz. (Bravo sesleri). Koyduğumuz prensiplerden biri de budur.

Diğer prensiplerimizden maddelerde tesadüf edeceğiniz bir iki nokta daha vardır. Bunlardan biri; çiftçiyi toprak sahibi yapmaktır. Arkadaşlar; 18 milyon türkün 15 milyonu çiftçidir. Bu 15 milyonun bir çoğu kendi toprağında çalışmaz. Çiftçiyi, türk çiftçisini toprak sahibi yapmak demek, türk çiftçisini yani türk ekseriyetini kendi ekonomik mukadderatına sahib kılarak bu memleket için hayırlı ve aktif bir eleman yapmak demektir. Bu büyük kütleden eğer büyük bir menfaat bekliyorsak, ötekinin, berikinin toprağında çalışmaktan kurtarmalı; kendisini kendinin olacak olan topraklara hâkim kılmalıyız. (Kurtaracağız sesleri.)

Asırlardan ve asırlardan beri canlariyle, kanlariyle müdafaa ettikleri topraklardan elinde kalan kısımdan olsun kendisine hür ve efendice yaşıyabileceği kadar bir parça vermek, hiçbir kimseye, çok görülmez zannederim. (Bravo sesleri, alkışlar.)

Bunun tatbikini kolaylaştırmak için Teşkilâtı Esasiye kanununa bir kayıd koyduk. Bu kayıd Büyük Başvekilimizin de bilvesile söylediği gibi, hiç kimsenin hukuku tasarrufiyesine bir taarruz teşkil etmez. Biz işlenmiyen toprakları işletmek için, işsiz kalan topraksız köylüyü topraklandırmak için kanun yapıoyruz. Elbette toprağını işliyen ve işletebilen çiftçi bizim en büyük yardımımıza ve himayemize mazhar olacak bir elemandır. (Bravo sesleri). Gümrük kanunlarımızın, ekonomik kanunlarımızın hedefleri hep budur. Eğer biz çiftçinin yüksek istihsal kabiliyetinden istifade ederek onu aynı zamanda müstehlik bir vaziyete koymazsak ekonomide yaptığımız işler dahilî pazarda müşterisiz kalır. Bizde köylünün ocağı tütmezse fabrikanın bacası söner. Yaptığımız ekonomik hareketlerin verimli olabilmesi için behemehal türk köylüsünü ve türk çiftçisini müstahsil olduğu kadar müstehlik vaziyete de koyacağız. Bugün ancak kendini geçindirir vaziyetten kurtararak, medeniyetin insanlara verdiği saadetten zevkten hissedar etmek istiyoruz. (Alkışlar). Medeniyetin bugünkü yüksek huzur ve refahından türk milletini mahrum bırakmak bizim için zül ve şin olur. Elbette ki mahrum bırakmıyacağız. Elbetteki türk milleti kendini umumî refah ve saadet seviyesine çıkaracaktır. Bu da istihsâl kabiliyetini artırmak sayesinde olacaktır. Koyduğumuz kayıd bundan ibarettir. Diğer kayıd gene büyük Başvekilin sırasında söylediği gibi hükümet teşkilâtında görülen bir lüzum üzerine yapılmıştır. Hükümette siyasî müsteşarlar ihdası düşünülmüş ve bunun zarureti görülmüştür. ve icabı hissedilmiştir. Bunun tatbiki için Teşkilâtı Esasiye kanununda formaliteye aid bazı maddelerin değişmesi icab etmiştir. Son olarak getirilen tadil teklifi de ondan ibarettir.

Arkadaşlar; tadili icabeden zaruretleri ve Cumhuriyet Halk Partisinin prensiplerini yüksek huzurunuzda muhtasaran arzetmiş oluyorum. Eğer bana verilen vazifeyi kısmen olsun yapabilmişsem benim için büyük bir şereftir. Şunu da arzetmek isterim ki bizim bütün mütaealarımız ve teklifleri - miz ancak tasvibinize iktiran ettikten sonra tatbik olunur. Unutmamalıdır ki bizim kurduğumuz büyük esaslardan biri de memleketin ve milletin mukadderatına yalnız ve yalnız Büyük Millet Meclisinin hâkim olmasıdır. Hakimiyet Milletindir. (Alkışlar)

Başkan — Söz Sadri Maksudi Arsal'ındır.

Sadri Maksudi Arsal (Giresun) — Bazı şeyler soracaktım suallerime cevab aldım.

Başkan — Söz Hakkı Kılıç'ındır.

Evvelki kanunlara rey vermiyen var mı Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Hakkı Kılıçoğlu (Muş) — Sayın arkadaşlarım; Ulu Önderin, Atatürk'ün güneş dimağından nur alan İsmet İnönüne bu teşkilâtı esasiye kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılmasına dair teklifi, bilhassa ikinci maddesinin değişmesi dolayısiyle bütün hür türk camiası namına kendisine şükranlarımı arzederim. İkinci maddenin değiştirilmesi hakikaten hür fikirlerin uzun zamandan beri hasretle beklediği bir şeydir. Bu kanunla Cumhuriyetimiz, Partimizin 6 büyük temel taşı üzerine oturtulmuştur. Artık hiç bir zelzele onu sarsamaz, ne dahilî, ne haricî... Değişen diğer maddeler hakkında Şükrü Kaya arkadaşımın söylediklerine tamamiyle iştirak ederim. Bunlar hakikaten bugünkü ihtiyaçlardan doğmuş ve yerinde yapılmış değişikliklerdir. Sizi fazla yormamak için sözümü uzatmıyacağım. Yalnız kendi kanaatimce,

(Lütfen sayfayı çeviriniz)

bilhassa ikinci maddeye bir az yan bakan hattâ kafa tutan bir teşekkül var. Diyanet İşleri (Gülmeler) Ben bu teşekkülün aleyhinde değilim. Dinlerin ve dindarların hasmı da değilim. Ancak bütün dinî işleri vicdanlara bıraktıktan sonra bir devletin resmî büdcesinde, bilhassa Teşkilâtı Esasiyemizin bu yeni ikinci maddesi karşısında yeri olmıyacağı kanaatindeyim.

Rasih Kaplan (Antalya) — Seni oraya reis yapalım.

Lütfi Müfit Özdeş (Kırşehir) — Bunu büdcede söylersin.

Hakkı Kılıçoğlu (Muş) — Büdçede ayrıca söylerim. Sırası gelince gene söylerim. Ölünciye kadar her vakit söylerim.

Recep Peker (Kütahya) — Hafız İbrahim hasta.

Hakkı Kılıçoğlu (Muş) — Belki bu iki şekli telif eden formül vardır. Ben bu formülden malûmattar değilim. Ya Şükrü Kaya arkadaşım, yahut Teşkilâtı Esasiye encümeni bana ve herkese kanaat verecek surette bir anlaşma formülü söylerlerse mesele kalmaz. Tekrar ediyorum. Devlet teşkilâtı içinde, Teşkilâtı Esasiye kanunu karşısında bunların yeri olmaması lâzımgelir. Evet mabedlerimiz vardır, onlara hizmet edenler vardır. Bunlara bakılmasın demiyorum. Fakat doğrudan doğruya ayrı bir fasıl olarak Evkaf Kanununda bunlar için hükümler gösterilebilir.

Arkadaşlar; bunu yalnız ben söylemiyorum. Bugüne kadar dışardan da aynı dâvayı dinledim. Lâikiz diyorsunuz amma hâlâ müftüleriniz var diyorlar. Arzettiğim gibi düşüncelerimin bu mesele hakkındaki hulâsası bundan ibarettir. İsterim ki beni tenvir etsinler ,ben de rahat edeyim, siz de rahat edesiniz. (Güzel güzel sesleri).

Halil Menteşe İzmir) — Arkadaşlarım; Teşkilâtı Esasiyede bir takım tadilât bugün mevzuu bahsoluyor. Bir milletin hayatında bu gibi esaslı tedbirler alınırken halk içinde bir takım sui tefehhümlere meydan kalmamak için, mesele tamamile, sarahatla millet kürsüsünde izah edilmek lâzımgelir. Ben arzedeceğim bazı mülâhazalarla tahrik edeceğim cevablar vasıtasiyle bu gibi sui tefehhümleri kâmilen bertaraf edebilirsem çok bahtiyar olacağım. C. H. Partisinin umdelerinin Teşkilâtı Esasiyeye geçebilmesi için gösterilen esbabı mucibeyi ben varid görmüyorum. Çünkü esbabı mucibede deniliyor ki, Teşkilâtı Esasiyede Devletin tarzı siyaset ve idaresine aid esas hükümler dercedilmek lâzımgelir.

Teşkilâtı Esasiye Kanunu, hepiniz bilirsiniz ki, hükümet fonksiyonlarını tanzim eder ve Devlet otoriteleri arasındaki münasebetleri tesbit eder. Ve âmme hukuku denilen ferdin hukukunu ve buna müteallik prensipleri tesbit ettikten sonra onları Teşkilâtı Esasiye Kanununun teminatt ve tekeffülü altına kor. Hükümetin tarzı siyaset ve idaresi Teşkilâtı Esasiye kanununda tesbit edilince, ben hatırıma gelen bazı sui tefehhümü tevlid edebilecek olan mülâhazaları arzetmek istiyorum.

Şimdi yapacağımız tadilâta Cumhuriyetin; devletçi, milliyetçi, halkçı ve ilâhiri... olduğunu tesbit edeceğiz.

Devletçilik, meselâ, devletin şekli meyanına giriyor. Şimdi ekonomide liberal taraftarı ferdiyetçi bir vatandaş ortaya çıkar da propagandaya başlarsa.

Rasih K[illegible]n (Antalya) — Öbür dünyaya gi[illegible]deriz.

Halil Menteşe (Devamla) — Şekli Devleti tebdil cürmüne tasaddi etmiş diye acaba onu polis yakalayıp da mahkemeye verecek midir?

Sonra esbabı mucibede deniliyor ki; Milliyetçiliği devletin şekli meyanına koyarken beynelmilel cereyanlara karşı hükümetin eline bir silâh vermiş oluyoruz. Şimdi bir komünist, komünizm propagandası yapıyor ve komünizm propagandası yaptığından dolayı, tâbiî devletin seklini tebdil ediyor diye yakalayıp mahkemeye verildikten sonra hâkim huzurunda bu komünist derse ki; beni niçin buraya getirdiniz ve niçin burada maznun sandalyesinde oturuyorum İnkılâpçılık Devlet şekline dahildir. Ben en geniş ve en esaslı bir inkılâb taraftarıyım. Vesaiti istihsaliyeyi kâmilen komünize ederek devletin eline veriyorum. Binaenaleyh beni niçin muhakeme ediyorsunuz? O zaman ne olacaktır? (Komünistlik istemiyoruz sesleri)

Rağıb Özdemiroğlu (Zonguldak) — O, beynelmilelcilik olur.

Halil Menteşe (Devamla) — Bunlar hatıra gelebilen mülâhazalardır. Benim zihnimi kurcaladığı gibi bir çok vatandaşların da hatırımdan geçebilecek sui tefehhümlerdir. İnşallah bunları silecek cevablarla karşılaşırım. Ne bende ne de başkalarında bu sui tefehhümler kalmaz. Bu hususlardaki mülâhazalarım aşağı, yukarı budur.

İstimlâk meselesine gelince; ben zannetmiyorum ki Dahiliye Vekilinin dediği gibi bizde muazzam bir "question agrair" olsun, yani çiftçinin % 80 i başkasının hesabına çalışmış bulunsun. Bu vaziyet çok izam edilmiştir. Ben çiftçiyim ve ziraî hayatın içindeyim. Biliyorum. Evvelâ şunu söylemek isterim ik ben çiftçiye, alelıtlâk her vatandaşı, yuva sahibi yapmanın ve çalışma için vesait sahibi yapmanın tamamile taraftarım ve bunun iktisadî ve içtimaî faidelerini de tamamiyle müdrikim. Tabiî bilirsiniz. Netekim kendi arazimden 4000 dönümünü yani yarısını bugün kendi ortakçılarıma devretmiş bulunuyorum. Binaenaleyh Toprak Kanununu herkesten evvel tatbik etmiş bulunuyorum. Bu işde tamamile çiftçinin toprak sahibi olmasını, gerek iktısadî ve gerek içtimaî bakımdan, çok faydalı görüyorum. Amma, arzettiğim gibi, bizde diğer memleketlerde olduğu gibi, hukuku medeniye haricinde insanlar yoktur. Ve ötedenberi yoktur. Müslümanlık mülkiyeti bir akidei diniye olarak kabul ettiği için bizde ve bütün müslüman memleketlerinde herkes mülk sahibi olabilir ve alıp satabilir. Meselâ Rusyadaki mir usulü gibi bir usul bizde yoktur. Orada muazzam bir kütle mülk sahibi olmaktan, alıp satmaktan mahrumdur. Bizde halk az çok mal mülk sahibidir. Şimdi çiftçiyi toprak sahibi yapmak istiyoruz. Çiftçi, bilirsiniz ki, esbabı mucibede de yazıldığı gibi, çift ile meşgul olan halka derler. Çift sürer, kendi arazisi yoktur, başkasının arazisinde ortak olarak çalışır. Yahut da az arazisi vardır. Zannediyorum ki maksad bu nevi çiftçileri toprak sahibi aypmaktır. Zannetmiyorum ki bunlardan başka kimseleri de ve çiftçi amelesini de toprak sahibi yapmak meselesi mevzuu bahis olsun. Böyle olursa o zaman hayvanını, alât edevatını evini, tohumunu ve mütedavil sermayesini de vermek lâzımgelecektir. (Vereceğiz sesleri.) Müsaade buyurunuz, zannediyorum ki buna hiç bir devletin hazinesi tahammül edemez ev bu, dünyanın hiç bir yerinde böyle halledilmiş değildir. Fabrikaya amele lâzım olduğu gibi, toprağı işlemeğe de amele lâzımdır. Bilhassa ameleyi toprağa çivilemek ve onu toprakta tutmak çok zor bir meseledir. Onun için bence, bu verilse bile, dediğim gibi, onu toprağa bağlamak çok zor olacaktır. Ve gene, zannediyorum ki aradan seneler geçince gene bu topraklar başka ellere devrolunacaktır. Binaenaleyh halledilmesi lâzım gelen mesele, bugün elinde sapanı olan, çift süren ve başkasının yanında ortakçılık yapan veyahut arazisi az, kısmen var, başkasının yanında ortakçılık yapan çiftçiyi toprak sahibi yapmaktır. Bu mesele Cumhuriyet hükümetinin, zannederim, İzmirin istirdadından sonra oralarda kalan metrûk araziyi muhtaçlara dağıtmasından başlar. Diğer taraftan Ziraat Bankası da çiftçiyi arazi sahibi yapmak için taksitlendirme usulünü ihdas etmiştir. Ben zannediyorum ki bu mesele Teşkilâtı Esasiyede yapılacak olan bu tadilât değer şeye, parasını peşin vermek cihetinden bir tadili istilzam edecek kadar büyük bir mesele değildir. Bilhassa şimdi yapılan tadilatta bedeli de, yapılacak kanunda tesbit edileceğine göre, vatandaşlara değer bahası verilmiyecek demektir.

Muazzam bir mesele karşısında isek, haleldilmesi lâzım gelen iş, bazı memleketlerde olduğu gibi, muazzam bir kütleyi birden bire arazi sahibi yapacak isek, o vakit her tedbiri alalım. Amma ben böyle bir vaziyeti görmediğim için tasarruf emniyetinin inkişaf etmesi çok lâzım olan bu memlekette emniyetsizlik ve istikrarsızlık tevlid edecek vaziyetleri düşünmek ve mezürayı da elden bırakmamak lâzımdır. Onun için bir taraftan hükümet kendi cephesinden, meselâ 20 senede ödenmek üzere ufak faizli bir hazine bonosu çıkarmak suretile, dieğr taraftan Ziraat Bankası büyük toprak sahibleriyle köylü arasında mutavassıtlık rolünü yapmak suretiyle bu iş halledilir. Arzettiğim gibi terakki yolunda hızlı yürümeğe mecbur olan bir milletiz. Tasarruf ve mülkiyette emniyetsizlik ve istikrarsızlık verebilecek işlerden tevakki etmek lâzımdır. Zira bu emniyet her terakkinin hem kaynağı hem temelidir zannındayım.

Hüsnü Kitapçı (Muğla) — Bendeniz de lâyiha hükümlerini okuyarak edindiğim ihtisası yüksek huzurunuzda arzetmek üzere çıkıyorum. Kısaca arzedeceğim, kıymetli vakitlerinizi sui istimal etmiyeceğim.

İkinci maddeye ilâve edilen vasıflar şu demektir ki mevkii iktidarı elinde bulunduran C. H. P. şimdiye kadar programında umde olarak, esas olarak kabul ettiği bu vasıfları millete mal ediyor.

Atatürk gibi yüksek bir deha ve onun kıymetli arkadaşları, kanuna, teşkilâtı esasiye kanununa girmemiş olsaydı dahi, bu işi yürütmek kudret ve kabiliyette olduklarını şimdiye kadar ki filiyatlariyle göstermişlerdir. Binaenaleyh bu noktai nazardan bir faidei ameliyesi yok gibi görünmüyorsa da, türk milletinin - ki ebed müddettir - gelecek nesillerimizin en iyi bir tarzda bir millet ve hükümet teşkil edebilmesi için lâzımgelen vasıflarla mücehhez olmasını göstermek ve bu vazifeleri kendilerine emanet etmek itibarile bu vasıfların ve bu umdelerin Teşkilâtı Esasiyeye girmesini bendeniz muvafık görüyorum.

Şimdi yurddaşlarımıza kalacak iş, bu mevzular üzerinde münakaşa etmek, imali fikretmek değil, bilâkis bu umdeleri en iyi tecelli ve tahakkuk ettireiblecek ve bu suretle de Atatürkün istediği gibi milletimizi muasır medeniyet, muasır milletlerin seviyesine ve hattâ onların fevkine çıkaracak tedbirleri alarak bu neticeye varmaktan ibaret olacaktır. Biz Atatürk'ü ilk defa muzaffer bir kumandan olarak kendini tarihe yazdırdığını görüyoruz. Ondan sonra türk devletini kurup başına geçtikten sonra hiç yanılmaksızın idarî, siyasî birçok kararlar alarak ve birçok inkılâblar vücude getirerek millet ve memleketi vardırdığı saadet derecesini yakinen görüyoruz. Ve bu itibarla da kendisini tarih büyük bir siyaset dahisi olarak kaydetmek zaruretindedir. Bu kadar isabetli kararlarını uzun zaman görerek, onun filiyat vadisinde, filiyat sahasında tahakkuk eden neticelerine baktıktan sonra bize düşen iş bu işaret ettiği noktalarda yekvücud olarak birleşmek ve onun gösterdiği umdeleri hırzıcan edecek şekilde kabullenmektir. (Alkışlar) Bu noktadan da zannetmem ki yurddaşlarımız başka türlü düşünsün. Yalnız bu umdeler üzerinde tevakkuf etmeği ben zaid bulurum.

Çünkü kıymetli Dahiliye Bakanımız çok salâhiyetli bir lisanla, vakıfane bir şekilde bunu izah buyurdular. Ben yalnız bütün bu umdelerin bizden istediği bir noktayı işaret etmek isterim. Atatürk bütün icraatında hedef olarak bunu kabul etmiştir. Bu da, kendi rahatına bakmıyarak yalnız millet ve memleket için çalışmağı gaye bilmek ve bunun içinde gayet feragatkâr ve fedakâr olmak. Şimdi her hangi bir vasfı ele alsak, meselâ devletçilik vasfını alalım: bu vasfa istinaden devlet gerek nazımlığını ve gerekse başarıcılığını üzerine aldığı bir işte kullandığı elemanlar eğer bir iş yapan şahsî teşebbüs sahibi kadar o işe kendini bağlamazsa ve huzur ve rahatını feda etmezse devletçilik vasfına ihanet etmiş olur ve bu vasıf semeredar olmaz. Aynı zamanda Atatürkün devletçilik vasfını haiz bir ferdi olamaz. Binaenaleyh ferağat şarttır. Gene bir misal olarak 74 üncü maddedeki değişikliği gösterelim: Orada belki vatandaşlardan şimdiye kadar elde ettikleri menfaatın bir cüzünü âmme namına müsaid şartlarla vermesi istenecektir. Eğer bu adamlar tam feragatkâr olmazsa matlub neticeye varılamaz. Fakat hiç şüphesiz ki Halil Menteşe arkadaşımın da işaret ettiği veçhile beşeri daima tekâmüle sevkeden ve bu hususta dinamik bir kıymeti olan mülkiyet hakkını hatırdan geçmez. Zaten 74 üncü maddenin kısmı eveli bunu sarahaten temin etmektedir.

Binaenaleyh ilerde yapılacak kanunlarda âmme menfaatı ile, şahsın menfaatini te'lif etmek için Yüksek Meclisin inceden inceye çalışacağına emin olmak pek tabiidir. İşte görülüyor ki, bütün bu vasıfların iyi netice verebilmesi için vatandaşların, Yüksek Atasının sözünü tutacak şekilde feragatı his ve feragatı nefisle işe sarılmaları ve memleketi bu şekilde müstefid etmeleri gerektir.

İlâve edilen beş vasıftan biri de, inkılabcılıktır. Muhterem arkadaşımız B. Halil burada kendilerine arız olan bir tereddüdün izah edilmesini istediler. Hakikaten sureti zahirede görülüyor ki memleket siyasî inkılâbını yapmış ve en mükemmel bir şekli hükümet kabul etmiştir. Şu halde burada yani inkılâbcılık sahasında yapılacak olan nedir İçtimaî inkılâbları yapmış memlekette bunun üzerinde de söz söylemeğe mahal kalmamıştır. Memleket iktısadî inkılâbı da bir kanun ile ikmal etmek üzere bulunmuştur. Şu halde inkılbçılık ne şekilde teçelli edecektir? Daha ne istenebilir? Ben öyle zannederim ki, bu, teceddüd ve terakkinin bir remzidir. Zihayat olan her şey daima ilerlemeğe muhtaç ve mecburdur. Tevakkuf ettiği takdirde inhitat başlar. Şu halde onu inhitattan kurtarmak için mütemadiyen ümran yapmak, ileriye gitmek zaruretindedir. Buradaki inkılâbcılıktan alacağımız mana bu olacaktır.

Diğer kayıdlar hakkında söyliyecek bir sözüm yoktur.

Tabiatiyle madam ki devlet işleri gittikçe çoğalıyor, eski devlet mefhumu yerine bugünkü hükümete düşen bir çok vazifeler vardır. Elbette teşkilâtı bu vazaifi yapabilecek şekilde çoğaltmak doğru olur. Hulâsa itibariyle söyliyeceğim şudur: Atatürkün işaretini bu memleketin hüsnü niyetle kabul etmesi bu memleketin ve bu milletin menfaatınadır. (Bravo sesleri, alkışlar)

Teşkilâtı Esasiye EN. R. Şemseddin Günaltay (Sivas) — Arkadaşlar; Halil Menteşe arkadaşımız çok ince ve esaslı bir noktaya temas ettiler. Bu nokta da, bugün tadili teklif edilen ve Türkiyenin Esas Teşkilâtı hakkında umde olarak kalması tekarrür eden ikinci maddeye aiddir.

Arkadaşlar; bu madde türkün hayatından, türkün tarihinden, türkün asırlar içerisinde geçirmiş olduğu inkılâblarından mülhem olan kudsî esaslardır. Bu esaslar arzettiğim gibi, türkün tarihinden çıkarılmıştır:

Türkün tarihini karıştırırsak, mazinin karanlıklarına gömülen ve asırların en derinliklerinden kudsî bir varlık halinde beşeriyet üzerine yükselen türk; ancak o günden bugüne kadar, varlığını, bugün burada tesbit ettiğimiz esaslara istinaden muhafaza etmiştir. Türk yaşamıştır: milliyetçi olduğu müddetçe; türk yaşamıştır, devletçi olduğu müddetçe; türk yaşamıştır, ancak kendi varlığının esaslarını kendi ruhundan çıkardığı müddetçe... (Bravo sesleri)

İşte türk ölüm döşeğinde iken, varlık ruhunu, kendisine nefh edenler türkün tarihine gömülerek onun varlığının esas seciyelerini bulmuş ve bugün burada teklif etmişlerdir. (Bravo sesleri.)

Arkadaşlar; bir milletin ana kanunu yapılırken ilk evvel nazarı itibara alınmacak şey, o milletin kendi hususiyeti, kendi ruhunun tecelliyatı olmalıdır. Ancak o yoldaki umdelere istinad eden bir millet, en büyük fırtınalar karşısında varlığını ve benliğini muhafaza eder.

Türk, Asyanın bir ucundan öbür ucuna kadar hâkim olduğu devirlerde kendisini yıkan âmil ancak içinde yer alan haricî milletlerin telkinleri olmuştur.

Büyük Tukyu Devleti yıkıldı. Bunun âmili o zamanki Çin siyasilerinin, türk benliğini yıkmak üzere, mütemadiyen yaptıkları telkin ve fikirler olmuştur.

Hepiniz bilirsiniz ki bütün dünya türkün ölümünün, determinizm esaslarına göre, mukadder olduğunu iddia ettikleri bir sırada, onun büyükleri, ancak türkün ruhundan aldığı kanaatla bugün gördüğünüz bu canlı ve hayatlı devleti kurmağa muvaffak olmuşlardır. (Alkışlar, bravo sesleri) Şu halde bugün huzurunuza arzedilen tadilâtın esası olan Cumhuriyetçilik, Türkün kendi ruhunun ifadesi demektir; milliyetçilik, o da kendi varlığının idamesi için lâzım olan esasdır. Şu halde türkün bu esasları Teşkilâtı Esasiye Kanununda yer bulunca, bunlara muhalif olarak fikirler serdedilmiyecek midir diyorlar. Bir liberal çıkıp liberalizm esaslarını, bir komünist çıkıp komünizmi müdafaa edemiyecek midir diye soruyorlar.

Hayır etmiyecektir, edemiyecektir. Teşkilâtı Esasiye kanununa muhalif her hangi bir hareket nasıl bir cürüm ise bu esaslara muhalefet de aynı şekilde cürüm sayılacaktır. (Bravo sesleri, alkışlar.)

Arazi meselesinde bir emniyetsizlik, bir itimatsızlık meselesi zennetmiyorum ki olsun. Mülkiyet hakkının kudsiyeti Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzda tasrih edilmiştir. Burada teklif edilen, bir adaletin icabının yerine getirilmesidir; memlekette çalışan ve bu milletin asırlardan ve asırlardan beri bârını çeken asıl halkın hakikî malına sahib olmasıdır. Bu iş yapılırken bugün bir takım şerait altında bu mallara malik olanların hukuku payimal edilecek değildir. Burada Teşkilâtı Esasiyede yapılan iş, bu malların çiftçilere tevzii için kanunî bir müsaade vermektir. Bu kanun yapılarak buraya gelecektir. O zaman mal sahibinin hukukunu temin edecek esaslar tabiatiyle derpiş edilmiş olacaktır.

Recep Peker (Kütahya) — Arkadaşlar: Halil Menteşe arkadaşımın ilişmesile uyandırılan mevzu hakikaten bu kadar mühim bir işin Yüce Kamutaydan çıktığı esnada üzerinde konuşmak gibi büyük bir fayda temin edilmiş olacaktır. Ben de Halil Menteşe arkadaşımın tasavvur ettiği bir faydanın şümulüne hizmet etmiş olmak için fikirlerimi arztemek maksadile bu kürsüye geldim. Arkadaşlar; iç rejim bakımından yer yüzünün haline kısa bir görüş yapalım. Bu görüşün hülâsası şudur : yer yüzünde birçok çeşidli krizler yanında her yerde ve kendi kanaatime göre diğer krizlerden daha mühim bir iç rejim krizi ve buhranı hüküm sürmektedir. İçinde yaşadığımız günün en önemli bir noktası olarak bizim gibi yeni ve modern hayata yeni çıkmış bir Devlet için kendi rajimini daha ileri bir dikkatle göz önünde tutmak ve kendine yakışan kendi hayat ve ihtiyaçlarına uygun şekilde kuvvetlendirmek ve tanzim etmek baş işlerin en başıdadır.

Müşterek inan:

Bizim şimdiye kadar rejimin esası olarak Devlet kanununa geçmiş ve yurdun henüz hayata doğmuş en taze çocuğundan en yaşlısına varıncaya kadar, hepsi için müşterek bir inan mevzuu telâkki edilmiş olan mahiyeti Cümhuriyetten ibarettir.

Şimdiye kadar Cümhuriyet Halk Partisinin şuuru içinde beslenip büyümüş olan ve partinin kendi hususî ve profesyonel politika telâkkisi içinde kalan hayatî esasları biz bu madde ile Teşkilâtı Esasiye Kanununa eklemekle bütün yurdun müşterek resmî ve kanunî bir rejimi haline sokmak istiyoruz. Bu hâdise, hakikaten başlı başına büyük bir inkilâb sayılacak kadar mühim bir meseledir. Bu esasların Kamutay tarafından kabul edilip resmiyet kesbettiği dakikadan itibaren yurddaşların laboratuvarında çalışan profesörlerden günün politikası ile uğraşmıyanlara ve işlerin başında bulunan büyük müdür arkadaşlardan meselâ Devlet Demiryollarının bir makascısına kadar bütün vatandaşlar bu esaslara inanacak, bunları sevecek ve bunlara itaat mecburiyeti altına girmiş olacaklardır ve bütün millî faaliyet ahengi bir manzume halinde, birbirini tamamlayan bu yüksek esasların havası içinde akıp gidecektir.

Bu şu demektir ki bizzat hayattan alınarak Cümhuriyet Halk Partisinin programının içinde yazılmış bulunan bu hükümler, bu devletin bundan sonraki varlığında bütün yurtdaşları bütünlük ve beraberlik ruhu ile besliyecek ve millî birlik için daha sıkı bir tedbir alınmış olacaktır. Temyiz Mahkemesinin en büyük hâkiminden en küçük memurlarımıza kadar hüküm veren, tedbir alan, emir veren ve tanzim eden herkes günlük işini yaparken ve kararını verirken kendini bu esasların çerçevesi içinde hissetmek mecburiyeti altına girecektir.

Hülâsa arkadaşlar bu kanun çıkınca resmî hüviyeti olsun olmasın bütün vatandaşların tertib ettiği millî bünye müşterek ana esaslara beraber inanan sarsılmaz büyük ve daha kuvvetli bir kütle halinde gelecektir. (Bravo sesleri, alkışlar).

Bunun edebiyat kısmı üzerinde fazla durmaya lüzum yoktur.

Liberal Propaganda :

Şimdi Halil Menteşenin teknik olarak bahsettikleri noktalara gelelim. Liberal propaganda Türkiye'de yapılmıyacak mı? Encümen başkanı benim de dahil olduğum encümen arkadaşlarımız namına cevabımızı verdi. Ben bu izahata biraz daha şümul vermek isterim.

Yeni hükümler anayasaya geçerken bunların mânalarını uzun uzun metne sokmıya kanunun konstrüksiyonu itibarile imkân yoktur. Fakat bir nokta pek açıktır ki, şimdiye kadar ana kanu-

nun temelini teşkil etmiş olan Cümhuriyetçilik aleyhine yurt içinde hiç kimsenin hiçbir faaliyette bulunması caiz olmadığı gibi şimdiden sonra da Cümhuriyetçiliğin nakızı olan saltanat lehine bir hareket; hiçbir kimseden bir hareket sadir olamıyacağı gibi, Teşkilâtı Esasiyenin umumî bünyesinin teyidatı altında olarak milliyetçiliğin nakızı olan beynelmilelcilik ve halkçılık nakızı olan imtiyazcılık veya sınıfcılık ve devletçiliğin nakızı olan liberallik, lâikliğin nakızı olan klerikallik ve inkilâpçılığın nakızı olan irtica lehinde hiçbir faaliyet yapılamıyacaktır.

Bu esasların Kamutayca kabulünden sonra memleketin sosyal, kültürel ve siyasal hiçbir sahasında ne tek adamın ne de cemiyet halinde herhangi telkin veya teşebbüs halinde hiç kimse katiyen faaliyet ifa edemiyeceklerdir. (Bravo sesleri, alkışlar.)

Bir anayasa kanununa madde konurken yazılan ana hükümlerin mânalarını uzun uzun izah, tefsir edici sözler ilâvesine imkân olmadığını söylemiştim. Fakat Kamutay huzurunda yapılacak konuşmalardır ki bu kelimelerin mânalarını bütün halk tarafından bütün tatbik ediciler tarafından anlaşılmasını kolaylaştırır. Bu itibarla bu izahlar üzerinde müsaadenizle bir az fazla duracağım.

Biz Cümhuriyetçiyiz :

Arkadaşlar, biz Cümhuriyetçiyiz diyoruz. Cümhuriyet Türkiye'nin değişmez Devlet şeklidir diye ana kanuna hüküm koymuşuz. Fakat Cümhuriyetin bizde tatbik edilen tarzından başka çeşidli neticeleri de vardır.

Siyasî vahdet :

Türkiye öyle bir Cümhuriyettir ki bu şimdiye kadar ana yasaya girmemiş olan ve bugün girecek olan diğer beş vasıf ile beraber bir siyasî vahdet teşkil eder. Meselâ Amerika da bir cümhuriyettir. Fakat idaresi itibarile büsbütün başka esaslara dayanır. Fransa da bir cümhuriyettir. Fakat tam liberal bir cümhuriyettir. Nihayet Müttehid Şuralar Sovyet Rusya da bir cümhuriyettir. Fakat sınıf hâkimiyetine dayanan büsbütün başka şekil ve mânada bir cümhuriyettir.

O halde Türk Teşkilâtı Esasiye Kanununda Türkiye'nin yalnız cümhuriyetle idare edildiğini ve Türkiye'nin yalnız cümhuriyetçi olduğunu ifade etmekle bugün ilerlemiş ve inceleşmiş olan siyasal mefhumların anlaşması alanında kâfi bir vuzuh yapmış olur muyuz ? (Hayır sesleri).

O halde bunu herkesin müştereken ve derinden anlamasına imkân verecek bir vuzuhla belirtmek gerektir. İşte bu altı vasfın yanyana bizim cümhuriyetimizin farık vasfı ve esasları olarak kanunda zikredilmesi elzemdir.

Sonra arkadaşımız bilhassa bir noktayı ifade ettiler ve dediler ki :
İnkilâbcıyız diyoruz; Cümhuriyetçiyiz diyoruz. Bazı insanlar komünizm faaliyetinde bulunurlar. Böyle bir adam hâkim huzuruna çıktığı zaman, evet ben inkilâbçıyım ve bilhassa Cümhuriyetçiyim der. Ve inkilâbçı olduğu için komünizm yaptığını söyler bu husus Teşkilâtı Esasiye Kanununa konmuş olan vasıflara hizmet vadisinden beni nasıl olup da muatab addedildiğini ileri sürer.

Hayır bütün vasıflar yanyana mütalea edilince ne komünist ve ne de faşist bir hareketi bizim rejimimizin derpiş ettiği bir inkilâb diye ileri sürmeye imkân yoktur. Diğer vasıfların tamamlayıcı mânası içinde bizim inkilâbçılığımızın farikaları vardır.

Sade cümhuriyetçi veya sade inkilâbcı oluşumuzun değil; diğer ana vasıflarımızın da başka yerlerde, başka ideolojilerde kullanıldığından ayrı ve bize mahsus mânaları vardır.

Milliyetçilik vasfı :

Arkadaşlar, milliyetçiyiz, demekle milliyetçilik bakımından da bugün dünyada kullanılmış çeşitli mânalar vardır. Meselâ, kan milliyetçiliğini tatbik ederler.

Bu nevi milliyetçilik bazı yerlerde aktif ve passif vasıflarla tatbik sahası buluyor. Kendi kanından ve kendi ırkından olmıyanları yurt dışına atmak veya yurtdaş hakkından mahrum etmek passif bir kan milliyetçiliğinin tatbikidir. Bir de sınırlar aşırı yerlerde hattâ kıt'a ve deniz aşırı yerlerde mevcut ve kendi kanından olan insanların siyasal hudud ve birlik içerisine girmesini ihtiva eden geniş çerçeveli irredendist milliyetçilik vardır. Bu da kan milliyetçiliğinin aktif bir görüşüdür. Daha bir çok milliyetçilik fikir ve şekilleri vardır.

Fakat bizim milliyetçiliğimizin ana vasfı ana yasamızın diğer hükümlerinde ve Cümhuriyet Halk Partisinin rejim prensibleri içerisinde de belirtilmiştir. Beynelmilelci her cereyan milliyetçilik telâkkisine muhaliftir.

Halkçılık :

Arkadaşlar; halkçılık diye yer yüzünde çeşit çeşit teşekküller vardır. Son zamanlarda sol fikirlerin müşterek çalışmaları için yapılan ve halk cepheleri diye isimlenen bir takım siyasal kurumlara raslarız. Bunlarla bizim halkçılık telâkkimizin münasebeti yoktur. Bu kelimenin aslı inkilâbın ilk günlerinde partiye ad olarak alınmıştı. Büyük Şef lisanı ile daha o zaman yapılmış olan halkçılık tarifi parti proğramında kemalini bulmuştur. Bu vasıf yurdu imtiyaz iddialarından ve sınıf kavgalarından koruyan büyük ehemmiyeti haizdir.

Sonra lâik ve inkilâbçı telâkkiler.

Arkadaşlar; lâik telâkkisinin de yalnız nazarî hayatta değil, bilhassa tatbikî sahada da Türkiye'de olan derinlik ve samimîlik ile tatbik edildiği yer dünyada yok denebilir. Lâisizimi ilim ve politika mevzuu olarak ilk telâffuz eden insan kütleleri bunların bugünkü Devlet şekilleri içinde bile bizde olduğu kadar incelik ve ciddiyetle takib edildiği yer yoktur. Bu mefhumların bizim tatbik şeklimizdeki esas mânaları da gene parti programımızda açıkça yazılıdır.

Halk Partisi ve Devlet :

Dikkat buyurulmuştur ki Devlete vasıf olacak yeni hükümlerin mânalarını izah edebilmek için hep Parti programından yardım alıyorum. Bunun sebebi açıktır. C. H. Partisi yeni Devletin fikir ve politika kaynağıdır. Parti liberal devletlerde görülen birçok partilerden biri değildir. Yeni Devletin hayatı boyunca derin tecrübelerle pişmiş olan, bünyesinden her zaman Devlete esaslar vermiştir. Bu sebeple yeni devlet vasıflarının anlaşılması için bütün alâkadarlar bugünkü Parti programından istifade edeceklerdir.

Bu değişme teşebbüsünün ehemmiyetini anlamak için söylemeyi lüzumlu gördüğüm bir noktayı daha tebarüz ettirmek isterim. Arkadaşlar, müstakil Devlet ve müstakil millet olmak gibi bir ülvî dâva vardır. Müstakil devlet ve millet olmak yalnız şu kadar bin kilometre murabbaı toprağın üstünde şu kadar milyon halkın kayıdsız ve şartsız yaşayıp ekonomik sosyal ve siyasal sahada çalışması mânasına gelmez. Bilhassa bir milletin ve bir Devletin tam müstakil bir Devlet ve millet olmak için kendi hayatından doğmuş ve kendi hayatına uygun kendi öz malı bir rejime sahib olması lâzımdır. Böyle olmazsa vaziyet yurdun bir parçası ecnebî istilâsı altında bulunduğu zamana benzer. O halde yurdun hayatî bir esasını teşkil eden rejim ecnebî fikirlerin istilâsı altında demektir.

Dünya bugün çeşitli rejimlerin ideolojileri arasındaki mücadeleye sahne olmuştur. Hayatımıza uymıyan dış rejimler bize tesir yaparsa bu, iç hayatımız için tehlikeli olur. Biz kendi rejimimizi bu tesirlerden korumalıyız. Konuştuğumuz Teşkilâtı Esasiye müzakerelerinden istifade ederek dış tesirler üzerinde biraz daha durmak yerinde olur.

Arkadaşlar, feodal devrin istiblarından sonra dünya için her ileri insanlık hayatının bir mübeşşiri, bir ışığı gibi liberal Devlet devri doğmuştur. İlk doğuşta bir kıymet sanılan ve her tarafta kapışa kapışa taklid edilen bu tip idare, siyasî haklar tarafından da ekonomi alanında da öyle suiistimallere uğradı ki dünyanın hemen hemen her köşesinde, bu tip Devlet çürüyor.

Liberalizm :

Bugün liberalizm her yerde ya çökmüş, tarihe intikal etmiş veyahut da sarsıntı nöbetleri içinde can çekişmektedir. Hayata yeni doğmuş olan Türkiye Devletinin hayatı için liberalizm çok fena ve çok zararlı bir unsurdur. Bugün liberalizm demek hukuk bakımından bir anarşi; ekonomi bakımından da bir kısım yurtdaşları diğer yurtdaşlara istismar ettirmeye açık bir kapı demektir. Bu, sade yeni ve nizamlı bir Devlet kurup işletmek yolunda olan bizler için değil, asırlık devletler için bile bir âfettir.

Eğer biz sadece kopye edilmiş liberal fikirlerle meşbu bir cümhuriyetçi olmakla iktifa etseydik, güç ve çetin zamanlarımızda yurt dışından içeriye dökülen zehirlerle memleketi altüst etmek isteyenlere karşı durabilir miydik? (Allah göstermesin sesleri).

Rasih Kaplan (Antalya) — Bâbil kulesi mi burası ?

Recep Peker (devamla) — Bize sokulurken kıyafet değiştiren irtica denilen heyülanın boynuzları, kuyruğu yoktur. Hepiniz tecrübenin en derin safhalarında yaşamaktasınız. Devletin herhangi iç veya dış güçlüklerle uğraşma zamanında, şarktan, garptan, cenubdan, şimalden esen tahrib propagandalarına karşı kendisini her zaman korumaya hazır bulunması elzemdir. Onun için Devletin ana kanununda yalnız Cümhuriyetçi olduğumuzun yazılı olması bugün artık kâfi değildir. Ana yasamıza bugün müzakere edilen layihadaki diğer unsurları da eklemeğe mecburuz. (Doğru sesleri)

Arkadaşlar; toprak işi üzerinde de arkadaşın söylediği şeylere karşı bir fikir arzetmek isterim. Halil Menteşe arkadaşımız esasa pek itiraz etmediler. Bu mesele Devlet için büyük ve hayatı bir meseledir. Daha ziyade değer meselesinde durdular. Esasen teklif edilen maddede topraklanma için ayrıca kanun yapılacağını söylemiş olduğumuza göre bugün müzakerede bu paranın tediyesi üzerinde söz söylemek fazla olacaktır. Bunu hususî kanunun görüşmesine bırakabiliriz.

Mülkiyet hakkında istikrarın bozulması lâyihada hiç mevzuubahis değildir. Topraklama işinde tediye usul ve şekillerini Teşkilâtı Esasiyenin alelıtlak istimlâklere aid umumî kaidesinden ayırıyoruz. Aksi halde bu işe normal yoldan para vermek yalnız Türkiye'nin değil Devlet mahiyetinde hiçbir bünyenin tahammül edemiyeceği bir külfet teşkil eder ki bu vaziyet yüksek maksadı felce uğratır. Bunu açık surette söyleyerek bir kanun lâyihası yolu ile Büyük Millet Meclisi huzuruna gelmesi hem pratik, hem de esaslara bağlılık bakımından en doğru bir hareket olur. (Bravo sesleri, sürekli alkışlar).

Aziz Akyürek (Erzurum) — Arkadaşlar; bugün Büyük Millet Meclisine sunulan takriri imza edenlerden biri de benim. Halil Menteşe arkadaşımızın bazı tereddütlerine dair olan sözlerine bu kürsüden cevap vermek istiyorum.

Teşkilâtı Esasiye Kanunu ne demektir? Bütün milletlerin kanunlarını gözden geçirirsek onlarda iki esas görürüz. Birisi; başarılan ve kuvvete istinad eden, muvaffak olan inkılâbların ve prensiplerin ifadesidir. İkincisi; daha başarılması istenilen ve onun için çalışılan prensiplerin, inkılâbların esaslarıdır.

İnkılâb nedir? İnkılâb bir milletin yükselmesi, ilerlemesi için aranılan bulunan bir formülün tatbikat sahasına geçirilmesi demektir. İnkılâbın muvaffak olması, onun doğruluğunu ve hakikaten milletin öz ihtiyaçlarından, duyğularından, kabiliyetlerinden doğmuş olduğunu isbat etmesi demektir. Başarılan inkılâbdır ki milletlerin malı olurlar. Dünü ve bugünü göz önünden geçirelim. Benden evel arkadaşlarımın söylediklerini tekrar etmek istemem, onlar büyük bir belâgatla huzurunuzda hakikati anlattılar. Ben yalnız kendi görüşümle anlatmak istiyorum ki dünle bugün arasında inkılâb bakımından büyük bir farka görüyorum. Dünkü Türkiye hakikî, millî benliğini kaybetmiş ve asırlardan beri yaşıyan Türk varlığının icablarını bir tarafa bırakmış, sun'î, tamamen yabancı bir şekle girmiştir.

Onda Türkün bütün an'aneleri silinmiş bulunuyordu. O yaşayış, sun'î bir yaşayıştı. Gelip geçici bi yaşayıştı. Bu, ya ölümle nihayet bulmak yahut bir inkılâbla tamamen yerinden atılarak değişmesi lâzım gelen bir yaşayıştı. Vatanımızın geçirdiği büyük ölüm tehlikelerini göz önüne getirdiğimiz zaman o kurtarıcının büyük iradesini, azmini, fedakârlığının genişliğini daha iyi anlarız. Türk yurdunun büyük kurtarıcısı Atatürkün onun öz milletinin hayatından alarak hazırladığı fırka teşkilâtı bugünkü inkılâbın temellerini kurmuş ve bunun üzerinde başarıcı bir çalışma yapmıştır. O bunda nasıl muvaffak oldu? Nasıl muvaffak olduk? Bunu uzun uzadıya izahe lüzum yoktur. Bu dehanın milletinin kabiliyetlerini ve imkanlarını sezmesi ve arkadaşlarına anlatabilmesi, milletini irşad ederek hakikî kurtuluş yolunu göstermesi, bu mucizenin esas temelleridir.

Atatürk, milletinin hangi işte nasıl yükseleceğini bildiği için ona aid olan bütün prensipleri daha evvel düşünmüş ve onu ona göre programlaştırarak harekete geçmiştir. Başka memleketlerde inkılâblar kanla, silâhla, ihtilâllerle yapılırdı. Bizde inkılâbın büyüklüğü, arkadaşlarımızdan birinin de söylediği gibi hareketinin en büyük insanlık muvaffakiyeti nümunesi olduğunu bütün dünyaya göstererek ve bütün millete anlatarak ve duydurarak, onun ruhundaki bütün kuvvetlerden istifade ederek inkılâbı esaslı surette başarmıştır. Şimdi tatbikatta, bütün kanunlarımızda yer bulan inkılâb prensipleri, Teşkilâtı Esasiyemize giriyor. Bu onun son ahenkli olan yeridir. Çünkü başarılan inkılâbların yeri, o memleketlerin Teşkilâtı Esasiye kanunlarıdır.

Halil Menteşe arkadaşımız toprak ve çiftçi işlerine temas ettiler. Toprak işi bir Teşkilâtı Esasiye için midir; değil midi? Bizim gibi dörtte üçü çiftçi olan bir memlekette toprak, Teşkilâtı Esasiyenin ana temellerinden birisini teşkil eder. Aynı zamanda toprak, yaşamanın da en mühim temelidir.

Ortakçı çiftçiler; ben bunları hak'kî çiftçi addetmiyorum. Bugün yüz binlerce, milyonlarca yurddaşlarımız amele dir ve bir nevi iktisadî esirdir. Onları hakikî hürriyetlerine, iktisadî varlıklarına çıkarmak için Partinin ve Büyük Millet Meclisinin kararları temamiyle yerinde olacaktır.

Bir noktaya daha temas etmek istiyorum: Bugün Teşkilâtı Esasiye Kanununa girecek olan esaslardan birisi olan inkılâbcılık, orada yeri olan bir vasıftır. İnkılâb başlamıştır, fakat yapılacak daha çok inkılâb işleri vardır, inkılâb durmaz daima yürüyecektir. Yarın için de inkılâb bizim için fedakârlık hazırlıyor. Biz şimdiye kadar hazırlandığımız yolda, yurdumuzu işletmek için çalışmalarımızda, karşımıza çıkacak engelleri yıkacağız, bizi bu yükselme ve ilerleme önünde tutacak bütün hurafeleri ezeceğiz. İnkılâbcılık, bu demektir.

Bütün Türkler gözlerini Atatürk'e dikmişlerdir. Onunla beraber bu güne geldik. Yarın da onunla beraber ilerleyeceğiz, yurdumuzu yükselteceğiz.

Arkadaşlar; inkılâb yapmak büyük bir iştir. Onu sağlamlaştırmak, onun kadar büyük bir iştir. Onun istikbalini hazırlamak ve korumak da ondan daha büyük bir iştir.

Biz Türk çocuklarının istikbalini mes'ud yapmak için bugün yapılması lâzımgelen her fedakârlığı yapacağız. (Alkışlar)

Muhittin Baha Pars (Ordu) — Arkadaşlar; ben teferruattan bahsedecek değilim. Yalnız bir sevincimi söyliyeceğim.

Atatürk bize iyi bir vatan verdi. Bizim imanlarımızı nefsinde ve muhitte tecelli ettirdi. İstikbalimizi temin için lâzım olan umdeleri Fırka programına koydu. Fakat öyle zannediyorum ki, şimdi öyle hatırıma geldi ki, bunları kâfi görmedi. O da bizim gibi, biliyor ki insanlar dünyanın en büyüğü dahi olsa, on sekiz milyon milletdaşım ve bütün dünya onun hayatı üzerinde toplansa da insanlar fanidir. Atatürk'te olsa bir gün ölebilir. Çok temenni ederiz ki Allah bize o günleri göstermesin. Fakat istikbale bakarken ve bugün bütün dünyanın şuriş içinde bulunduğunu düşünerek, yarın benim milletim de birbirini boğacak hale gelir, yani bir İspanya olursa ben kabrimde rahat edemem, demiş ve bunları bir kitabı mukaddes halinde Teşkilâtı Esasiye Kanununa koymağa karar vermiştir. Diyebilirsiniz ki madem ki fırka programında vardır, buna ne lüzum var? Fırka programına koymakla bütün milleti o fırkaya girmeği davet etmiş değildir. O bugüne kadar başka fırkaların teşekkülüne de müsaade etti. Fakat dünyaya baktı ki artık bu fırkalar bu türk mileltini dahi batırabilir. Teşkilâtı Esasiye Kanununa bunu koymakla bu umdeleri, bu memleketin müebbed hayatı için esas ittihaz ettiğimizi evlâtlarımıza da ilân etmiş olduk. Yarın bir hükûmet teşekkül ederde on sene yirmi sene sonra bir meclis gelirde Teşkilâtı Esasiye Kanununun bu maddelerine dokunmak isterse içlerinden bazıları sen ne yapıyorsun.. Atatürkün koyduğu esasları sen nasıl bozabilirsin diyebilir. Ve millet ne yapıyorlar Atatürkün koyduğu esasları nasıl bozuyorlar? diyebilir. Ben bu maddelere Türkün ve istikbalinin sigorta edilmiş olduğunu görüyorum bu gün Atatürk böyle istiyor, ne diyorsunuz? diye millete sorarak on sekiz milyon Türk müttefikan Teşkilâtı Esasiye Kanununun bu tadil edilen maddelerini kabul ediyoruz.. diyeceklerdir. Atatürke bu münasebetle de ebedi minnet ve şükranlarımı arzederim.

Halil Menteşe (İzmir) — Arkadaşlar, zannederim hepiniz kabul edersiniz ki Türkün tarihini ve Cümhuriyet Halk Fırkasının umdelerini ve hizmetlerini exalter etmek lâzım gelirse hepinizin üstündeyim demek için çok pretansiyö olmak lâzımgelir. Fakat hiç birinizden de aşağı kalamam.

Bunu söylemekten maksadım, arkadaşlarım benim bu faydalı müzakereyi tahrik edişime cevap verirken, biraz Türkün tarihi üzerinde heyecanlı ve milliyet prensiplerine temas ettiler. Bunlarda hiç bir ihtilâfımız yok. Arzettiğim gibi onları exalter etmek lâzım gelse ben hiç birinizden aşağı kalmam. Ve bu kürsüde muhtelif vesilelerle bunu ifade etmişimdir.

Teşkilâtı Esasiye Encümeni Başkanı Şemsettin Günaltay (Sivas) — Bunu size söylemedik.

Halil Menteşe — (Devamla) Şu müzakereyi tahrik etttiğimden dolayı çok memnunum. Çünkü vaziyet tamamen sarahat peyda etmiştir. Benim endişem şudur: Devletçilik kelimesiyle devletin şekli beyan ediliyor ve devletçilik aleyhinde propaganda edecek olanlar şekli devleti tağyir etmek cürmü ile takib edilecek, sarih. Yalnız endişe ettiğim nokta Teşkilâtı Esasiyenin diğer prensipleriyle bunu nasıl te'lif etmek kabildir. Maahaza vaziyet sarahat peyda etmiş ve ben bu müzakereyi tahrik ettiğimden dolayı çok mahzuz olarak kürsüden ayrılıyorum.

Gl. Refet Bele (İstanbul) — Arkadaşlar; bu sabah ben takririn metnini ve encümenin mazbatasını okuduğum zaman, acaba senelerden beri devam eden ve fırka programı, hükûmet programı şeklinde tatbik edile gelen bu umdeleri Devlet programı haline ifrağ etmekle ne kasd ne menfaat kastedildiğini düşündüm. Menteşe sayları bu hususdaki fikirlerini döktü. Kütahya savlavı da açık surette izah etti. Her ikisine de teşekkür ederim. Bilhassa esas teşkilâtın, Ana Yasanın değişmesi meselesinde biz reylerimizi verirken, kanaatlerimizi tam olarak dinlemeli ve ona göre reylerimizi vermeliyiz. Bizi uzaktan seyreden, on yedi milyon insan vardır. Kelime be kelime ne istediğimizi anlatmalıyız. Çok defalar kelimelerin mânasını anlayamadığımız için bir birimizle kavga ederiz. Eğer kelimelerin mânasını iyi anlarsak aramızdan kavga kalkar.

Sonra Kütahya Saylavı bir şey daha söylediler; bu Ana Yasada her kelimenin tarifi için uzun boylu satırlar yazılamaz, Ana Yasa bir mecelle haline sokulamaz, onu buradaki münakaşalar vazıh bir halde çıkarır ve herkese anlatır. Şimdi anlıyorum, Hükûmet programını Devlete mal ediyor. Altı umdo vardır. Bu altı umdeyi ben de edebiyat yapmaksızın, gözden geçireceğim. Hepimiz cümhuriyetçiyiz. Hiç şüphe yoktur ki bu memlekette hemen hemen herkes milliyetçidir, millicidir. Bahusus amele en başta olmak üzere milliyetçidir, millicidir. Belki başka memleketlerde işçiler milliyetçilik fikrinden uzak kalmıştır. Fakat bizde onlar hepimizden fazla milliyetcidir. Montrö zaferini tramvay amelesi gözleri yaşararak anlatır. Tramvaydaki biletçi Hatay dediğimiz zaman gözleri yaşarır. Bunlar çok güzel şeylerdir.

Lâiklik: Lâikliği bu memleket gayet iyi anlamıştır. Bahusus bu memleketin dini olan islâmlık, gayet iyi düşünülürse lâik bir dindir. Geriye kalıyor halkıcılık. Bilmem, eğer halkcılık demokrasi demekse esasen bu, cümhuriyetin ruhunda mündemiç bir şeydir. Halkcı olmıyan bir cümhuriyet esasen bir cümhuriyet demek değildir.

Vaktiyle muhtelif şekillerde cümhuriyetler vardı. Esnaf cümhuriyeti, Venedikte olduğu gibi.. fakan bunlar doğrudan doğruya başlarında bir hü-

(Lütfen sayfayı çeviriniz)

kimdar olmıyan oligarşik bir idareden başka bir şey değildi.

İnkılâbcılık, yer yüzünde bir devlet varmıdır ki ben olduğum yerde saplandım, kalacağım. Buradan bir adım ileriye gitmiyeceğim desin. Eğer inkılâbcılık bir revolüsyon mukabili ise her devlet inkılâbcıdır. Eğer inkılâbcılık revolüsyon mukabili ise hiç bir hükûmet revolüsyonist olamaz. İnsanlar en kısa yollardan kendilerinin teşkil ettikleri ekseriyetle, Meclis tarafından, kendi arzularını tatbik ederler. Her devlet inkılâbcıdır. Binenaleyh bizim memlektimiz niçin yerinde sayacak ki, niçin yerinde sayması hatıra gelmiştir ki ona inkılâb vasfını ilâve etmek lüzumunu hissedelim Fakat öyle olmasını isterseniz hiç bir itrazım yok.

Geriye kaldı Devletcilik. Zannediyorum ki şimdi işin en canlı ve en mühim noktasına geldik.

Arkadaşımız Şükrü Kaya uzun ve güzel izahatı arasında, çok güzel bir lâf da söyledi. Günün ihtiyaçlarına uymıyan, ben ilâve ediyorum, vaziyeti duymayan duyacak kadar zekâsı olmıyan her millet, yine bu vaziyette olan her insan gibi sukuta mahkûmdur. Bugünkü şekilde, bugünkü ekonominin icab ettirdiği ihtiyaçları duymıyan bir millet, değil uzun seneler, saatlerce bile yaşayamaz. İhtiyaç bir kaç saat sonra ona hakikatı göstermeğe kâfi gelir ve sonra onu doğru yola sevkeder. Bugün ekonomik ihtiyaçlar olabilir. Fakat bir gün var bir de hayatın daimî şekilleri var. Hayatın daimî şekillerini düşündüğümüz zaman benim çok genç yaştanberi duyduğum bir kanaat var. Bir devlet tüccar, bir devlet sanatkâr olamaz. Ben bugün dahi bu fikrin doğru olduğuna kaniim. Pekâlâ, amma bir memlekette sanatkâr olacak, fabrikatör olacak kimse bulunmazsa, memleketin ihtiyacını tatmin edecek tüccar bulunmazsa bunu kim yapsın? O halde şerrin ehvenini ihtiyar etmek lâzım, tabii devlet yapacaktır. Binaenaleyh hakikatın karşısında ne kadar inad edersek edelim bugünün zaruretleri bizi hak yoluna götürecek ve yaşıyacaktır ve yahut ve yahutta yaşamıyacaktır. Buna imkân yoktur, bu öyle olacaktır. Yalnız bugünkü zaruretler devam edecek mi? Mes'ele bundadır. Belki bugünün zaruretleri devam etmiyecek, belki yarın değişecektir. Mes'ele yalnız ekonomik bakımdan mütalea edilseydi. ben burada Fırkanın bu umdeyi devlet umdesi arasına sokmamasını teklif edecektim. Fakat mesele yalnız bundan ibaret değildir. Bizi devletçilik yolunu aramağa sevk eden şey, velev mahzurlu olsun, şimdiye kadar tuttuğumuz yolda bizi bu yolu muhakkak aramağa sevkedecek şeyin burada kemali cesaretle ve şevkle reyimizi kullanmağa sevkedecek kadar müsbet olduğuna kani değilim. Hepimiz biliyoruz ki daha şeker meselesini halledemedik.

Bugün bir sınıf mücadelesi karşısındayız. Milletimiz sınıfsız bir millettir. Fakat bunu demek kâfi değildir. Bugün sınıfsız, yarın sınıflı olabiliriz. Bunun önüne evvelden geçmek lâzım gelir. Bu noktai nazardan pek vazıh prensip olmak üzere, cenabı hak bu memlekete göstermesin, yarın bu memleket zenginin elindeki tekmil servetinin elinden giderek karnının aç kalmaması için bugün fakirin zaruretini def etmek lâzımdır. Onun için ben reyimi, ekonomik noktai nazardan değil, doğrudan doğruya politik, siyasî noktai nazardan, memleketimin atisini düşünerek, burada kat'î bir kanaatla, vicdan istirahatı ile, muvafık olarak kullanacağım.

Buna ilâve edecek yalnız bir sözüm vardır: Menteşe arkadaşımın bansettiği toprak meselesi bence de çok mühimdir.

Bir defa her şeyden evvel insanlık noktai nazarından mühimdir. Bir tarafta sütülmiyen yığın yığın topraklar varken, bir tarafta da toprağı olmadığı için aç kalan insanlar, bunlar ne kadardırlar, bilmem - var... Bir çok köylüler gördüm ki, kendilerinin toprağı olmadığı için - dikkat buyurun - toprak amelesi olmadıkları halde, ev bark sahibi bulundukları halde, civar köylere gidip amelelik ediyorlar. Hangi memlekettevız? nüfusu toprağına nazaran az olan bu memlekette bir taraftan boş topraklar dururken, diğer taraftan topraksızlık yüzünden aç kalan insanlar bulunsun. Bu, siyasî noktai nazardan bir mütalea değildir. Agrer mesele bir çok yerlerde insanlık noktai nazarından değil belki siyasî noktai nazardan görülmüş, belki merhamet mes'elesi, atiyi görme meselesi telâkki edilmiştir. Bu sebeple toprak mes'elesinin de bir âtiyi görme mes'elesi olması şarttır.

Teşkilâtı Esasiye Kanununda yapılacak tadilâtın heyeti umumiyesine dair söyliyeceklerim bundan ibarettir.

Dahiliye Vekili Şükrü Kaya (Muğla) — Sayın arkadaşlar; Teşkilâtı Esasiye Kanununda yapılacak tadilât üzerinde sayın arkadaşlarımın kıymetli fikir ve mütalealarını çok büyük bir dikkatle dinledim. Çok teşekküre şayandır ki Partimiz umumî bir idealin ifadesini buraya getirmiş. Gördüğüm manzara budur.

Gerek müstakil ve gerek Partiye mensub arkadaşlarımız bu işin tam olarak ve tanı zamanında getirildiği kanaatinde bulundular ve Büyük Meclis huzurunda bunu teyid ettiler. Ve millete bunu söylediler. Bundan dolayı partimizin lüzumlu ve iyi bir işle huzurunuza çıktığına müftehir olalım.

Arkadaşlar; Türk Cümhuriyetinin koyduğu rejimin esası ve prensipleri, evelce de arzettiğim gibi, geçmiş zamanlarda filozofların, ulemanın kendi hücrelerinde hassas vicdan ve dimağlarında hazırladıkları mücerred mefhumlara uydurmak için yapılmamıştır. Tarihin yeni şartlarından ve istırablarından ve zarurî icraatından alınmış esaslardır. Realiteye müstenit bir yürüyüşün bir tatbikıdır. Tabiî konurken fikirlerden yüksek nazariyeler mütalea edilmiş diğer memleketlerde geçen hâdiseler ve görülen tecrübeler de nazarı itibara alınmıştır. Zaten elde edilen neticedeki isabet de bunu göstermektedir. Bizim Cümhuriyetimizin esaslı prensip ve vasıfları harp meydanlarında, meydan muharebelerinde düşünülmüş ve tatbik edilmiştir. Zafer âmili ve zafer eseridir. Kuvveti de bundadır. Bunun ilk esası İnönlerinde, Sakaryalarda, Dumlupınarlarda tesbit edilmiştir. Onun için reeldir ve onun için dinamiktir. Devletçilik vasfı da oradan alınmıştır. Her Devletin bir zaman tatbik edeceği yegâne yol bu olacaktır. Zaten Devletlerin gidişi budur. Kehaneti sevmediğimiz ve kendi prensiplerimizi başkasına telkin etmiyecek kadar kendi işlerimizle uğraşmağı tercih ettiğimiz için kendimizi bunun hariçte telkinile mükellef addetmiyoruz. Bir Devletin yapacağı en müşkül iş en çok tekniğe mütevakkıf iş, ordu kurmak işdir. Devletin eline ordu ve Hükûmet veriyoruz da ordu işlerinin binde biri kadar da haizi ehemmiyet olmıyan işleri Devlet yapamaz diyoruz. Bu lojik ile kabili tevfik değildir. Mantık bunu kabul etmez. Devlet bugünkü teşekkülü itibarı ile mademki ordu gibi gayet çetin, ince, girift, modern tekniklerin hepsine istinad eder nâzik bir makinayı elinde bulunduruyor ve Türk Devleti de en ziyade bunda muvaffakıyet göstermiştir. Türk Devletinin icabında eline alıp da muvaffak olamıyacağı hiçbir iş yoktur ve olamaz. Bir taraftan türkte ordu yapmakta en büyük vasıf görülürken diğer taraftan en küçük bir işe Devletin kabiliyeti olmadığı fikri bize daima telkin edilirdi. Uzak değil 1912 tarihinde İzmire dört Türk makascısı koymak için türklerin şimendüferciliğe aklı ermez diye Türk komiseri, bizim komiserimiz tarafından ricamız reddedilmişti. Bunu bilen ve derhatır eden içimizde arkadaşlarımız vardır. Aradan yirmi beş sene geçmemiştir. Bugün şimendüferlerimiz biz türkler tarafından yapılmakta ve işletilmektedir ve bugünkü işletme ile evvelki işletmenin farkını görmek için Nafıa Vekâletinin çıkarmış olduğu eserlere bakmak kâfidir ve yalnız yolcu olmak da yeter.

Biz bu prensiplerimizi istatik olarak almadık. Yani muayyen bir formül tatbik ederek onu ebediyen muhafaza için almadık. Hayatın gündelik zaruretlerinden mülhem olarak aldık. İnkılbçılığın esas ruhu budur. Dünya için en eyi yapılan kanunlar bugün kütüphane camekânlarında tozlarla örtülüdür. Ne mükemmel sistemler vardır ki hiçbir tatbik sahası ve imkânı bulamamıştır. En iyi kanunlar maddeleri en iyi olan kanunlar değildir. Millete en uygun olan kanundur. (Alkışlar) ve Millet Meclisinin en büyük vazifesi milletlere en muvafık gelen kanunları yapmaktır ve bizim Meclisimiz de böyle yapmıştır. Millet Meclisleri bir takım filozofların ve hukukçuların mahalli içtimaı değildir. Millet Meclisleri günün ihtiyaçlarından hayatın zaruretlerinden aldıkları ilham üzerine milletin inkişafı için en iyi kanunu yapmakla mükelleftir ve bizim Büyük Millet Meclisimiz de doğduğu günden bugüne kadar böyle kanunlar yapmıştır. Ve Türkiye'yi böyle kurtarmıştır. (Alkışlar, Bravo sesleri).

Toprak Kanunu, çiftçiye toprak vermek kanunu, çok isterdim ki benim dairei intihabiye arkadaşım Milâslı Halil Menteşe de esasta bizimle beraber olsun. Çünkü Türk Köylüsünün çektiği, topraksız türk köylüsünün çektiği ıstırabı bilhassa kendi dairei intihabiyemizde benim kadar o da görmüştür .Nitekim, topraksızlığın delili olarak kendi çiftliğini köylülere tevzi ettiğini burada kendisi söylemiştir. Eğer, köylüye bunu uzun vadelerle veyahut bedelsiz olarak vermişlerse, buradan kendilerine alenen teşekkür ederim. Demek ki topraksızlık ihtiyacını kendisi de görmüş ve biz bu kanunu yapmadan daha evvel bize tekaddüm ederek icabını yapmıştır.

Arkadaşlar, Muğla vilâyetinin Köyceğiz Kazası tamamile çiftlik ağaları - nın elindedir. Hükûmet konağı merkezi kazada bir çiftlik ağasının tarlası içindedir. Köylünün bir karış tiprağı yoktur, orada çalışır. Vilâyetimizin diğer kazalarında da hal böyledir. Dairei intihabiyemizin yarı çiftçisi topraksızdır. Çalışmıyan ağa oturur, köylü çalışır. Antalya da böyledir. Şark vilâyetlerimiz de tamamile böyledir.

Bu memleketin ağrerlerinin iztırabı büyük ve millî bir iztirabdır. Eğer bunu halletmiyeceksek, memleketimizde topraksız çiftçiyi Cümhuriyetin ve inkilâbın büyük nimetlerinden mahrum bırakmış olacağız. Eğer millet kendi topraklarında ekmeğine hâkim olmazsa ve bunu temin edemezsek yapılan şeylerin mânası kalmaz. Vatandaşını aç ve topraksız bırakıp şu veya bu muhayyel idealler peşinde koşmak, kendini aldatmak değil midir? Kendi ırkdaşlarımızı ve bu ırkdaki büyük seciyenin asaletini göklere çıkardığımız Türkü bu halden kurtarmak lâzımdır. (Bravo sesleri, alkışlar).

Toprak çiftçiye toprak; esbabı mucibesinde söylendiği gibi bu bir defalık iş değildir. Topraksızlık hissedildikçe verilecektir. Kanun geldiği vakit esasları müzakere edilecektir. Bir taraftan bu iyilik yapılırken, diğer taraftan hiç kimsenin hukuku tasarrufiyesine tecavüz etmek niyetinde değiliz. Hukuku tasarrufiyenin en mahfuz olduğunu, bilhassa tekrar etmek isterim, hukuku tasarrufiyenin en çok mahfuz kaldığı yer Türkiye'dir. Ve bunu böyle tutmak mecburiyetinde olduğumuzdan toprak kanunu tatbik edilirken, getirilecek kanunla da muhafaza edilecektir. Belki kendilerinin dediği şekilde veya başka şekilde Büyük Meclis onun şeklini tayin edecektir. Bence toprak kanunundan dolayı gönüllere bir endişe getirmek ve düşünmenin hiçbir mânası yoktur.

Arkadaşların bilhassa bu noktaya nazarı dikkatlerini celbetmek isterim. Burada hayatını, hukukunu temin ettiğimizi kütle, dili olup da söylemiyen fakat söylemiye sizleri tevkil etmiş olan kütledir. Bizim yaptığımız kanunları okumıyacak, gazeteleri okumıyacak, onlar için nasıl çalıştığımızı bilmiyecektir. Bizim eserimizin büyüklüğü buradadır. (Alkışlar) Bunu bilecek kütle menfaatine dokunur gibi görünenler kütlesidir. Biz onların da menfaatlerine dokunmuyoruz. Bilâkis menfaatlerini müdafaa ediyoruz. Biz kendisine hakkını vermezsek o almak yolunu bilir. Biz doğru yollardan, kanunî yollardan herkesin hakkını vermek, herkesin haysiyetini, hayatını ve hukuku tasarrufiyesini kurmak ve korumak istiyoruz.. (Şiddetli alkışlar)

Emrullah Barkın (Malatya) — Bir daha söyle, bir daha söyle . . .

Dahiliye Vekili (devamla) — Arkadaşlar, bizim bu inkilâblarımız kendi kendine ve demin dediğim gibi tarihin zarureti olarak doğmamıştır. Bu uğurda çok kanlar dökülmüş ve çok iztirablı olmuştur. Asırlarca türkler bu inkılâba kavuşmanın iztirabını çekti, nihayet büyük dehanın Atatürkün milletin kudretile kendi irade ve kudreti birleşti. türke vatan verdi, istiklâl verdi, prensip verdi. Bu prensipler kendimiz için ve milletimiz için ayrılmaz esaslardır, hepsi birbirine bağlıdır. Eğer biz bunun birini bir tarafa bırakırsak memleketin bir tarafında inhilâl olur. Biz memleketi bu vasıflı cümhuriyetle muhafaza ve idare etmekle mükellefiz. Memleketin bu sayede kurtulduğuna ve yaşayacağına kaniiz. İnkilâbçılığa bağlılığımız bundandır.

Bu inkilâbın sağdan ve soldan karşısına çıkacak olan herhangi bir cereyan bu inkilâbın kuvveti karşısında devrilmeye ve ezilmeye mahkûmdur.

Şimdiden böylelerine haber vermek isterim ki Türkiye Cümhuriyeti bu gibi cereyanlara asla müsaade etmiyecektir (Bravo sesleri, alkışlar).

Türk milletinin tarih içerisinde ve dünyanın bu halinde yapacağı çok daha büyük işler vardır. Şu veya bu hayal ve mefhumu mücerredin peşinden koşacak ne vaktimiz var, ne de koşturacak insanlarımız vardır. Biz tek bir dilek, tek bir ideal için, yani memleketin selâmeti, bu milletin refah ve saâdeti ve âlemin huzuru için kütle halinde çalışmaya mecburuz. Tuttuğumuz yol budur, Atatürk'ün bize gösterdiği yol budur. (Bravo sesleri, şiddetli ve sürekli alkışlar).

Başkan — Kifayeti müzakere hakkında muhtelif takrirler vardır. Kifayeti müzakereyi kabul edenler... Etmiyenler. Kabul edilmiştir.

Maddelere geçilmesini kabul edenler. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Teşkilâtı Esasiye Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi

Madde 1— Teşkilâtı Esasiye Kanununun ikinci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

Türkiye Devleti, Cümhuriyetçi, milliyetçi, halkçı, devletçi, lâik ve inkılâbçıdır. Resmî dili Türkçedir. Makarri Ankara şehridir.

Başkan — Madde hakkında mütalea var mı?.. Söz Şerif İlden'indir.

Şerif İlden (Kastamonu) — Müsaade ederseniz buradan söyliyeyim. Encümenden bir kelime soracağım.

Maddede resmî dili Türkçedir deniliyor. Bu resmî kelimesine lüzum var mı?

Teşkilâtı Esasiye Encümeni Mazbata Muharriri Kenan Orer (Manisa) — Teklifte buna dair bir şey yoktur, eski maddede vardı, biz de aynen muhafaza ettik.

Şerif İlden (Kastamonu) — O halde bu kelimenin tayyını teklif ederim.

Başkan — Teşkilâtı Esasiye Kanununun, eski maddesinde vardır. Bu yalnız sizin teklifiniz ve kanaatinizle değiştirilemez. Bunun nasıl değiştirileceğini gene aynı kanun göstermiştir.

Şükrü Yaşın (Çanakkale) — Benim sözüm esasa taallûk eden birşey değildir. Maddenin yazılış tarzına aiddir. Teşkilâtı Esasiye Kanunu birinci maddesinde Türkiye bir Cümhuriyettir diyor ve 102 nci maddesi de, devlet şeklinin Cümhuriyet olduğuna dair olan birinci maddenin hiçbir veçhile tadil, tağyirinin teklif dahi edilemiyeceğini tasrih ediyor. Yani bu hükümle birinci madde, bir ebediyet iktisab ediyor ve bu ebediyeti de Teşkilâtı Esasiye Kanunu tekeffül etmiş bulunuyor. Halbuki şimdi teklif edilen ikinci maddenin tadilinde Türkiye Devleti Cümhuriyetçi, milliyetçi, halkçı, devletçi, lâik ve inkilâbçı olup resmî dili türkçe, Makarri Ankara şehridir deniliyor.

Devlet şeklinin Cümhuriyet olduğu kabul edildikten sonra onun esas vasfını, daha doğrusu şartı aslisinin Teşkilâtı Esasiye kanunu ile kendisine verilmiş iken bu vasfın Cümhuriyetçilikten başka birşey olmasına imkân yoktur. Burada Cümhuriyetçi kelimesini zikretmek veyahut Teşkilâtı Esasiyenin ebediyetini temin etmediği bir maddeye bu vasfı sokmak, evvelki hükümle ahenkdar olmaz. Onun için diyorum ki Cümhuriyet idaresinin Cümhuriyetçi olması gayet tabiî bir esas olacağına göre, bunu burada zikretmektense maddeyi şu suretle yazmak maksadı temin eder: (Türkiye Cümhuriyeti milliyetçi, devletçi, halkçı, lâik ve inkılâbcıdır. Resmî dil türkçedir. Makarri Ankara şehridir). Bu şeklin kabulünü teklif ediyorum.

Teşkilâtı Esasiye Encümeni Mazbata Muharriri Kenan Orer (Manisa) — Teşkilâtı Esasiye Kanununun 102 nci maddesinin sarahatı karşısında bu vasıfların kanunun birinci maddesine ilâvesi doğru olmadığı için bu altı umdenin ikinci maddeye tamamen sıralanmasını muvafık gördük bu itibarla Cümhuriyetçi vasfını da bu maddede tekrarladık. Aksi takdirde bu ana prensiplerin yalnız beş maddesi, esas Teşkilât Kanunumuza geçmiş şeklinde bulunacaktır ki bunun doğru olmıyacağına kani olduk. (Doğru sesleri).

Gl. Refet Bele (İstanbul) — Kürsü alışkanlığını kaybetmiş olmaklığım dolayısile demin arzedilecek birşeyi unuttum. Fakat bu maddeden istifade ederek bunu da söyliyeceğim. Esasen temas edeceğim en mühim şey de bu idi. Devletçilik ve aksamı olmak üzere diğer beş umde maddeye yeni ilâve ediliyor. Bunların teyid kuvveti nedir ?

Arkadaşlar pek iyi izah ettiler; bundan sonra Hükûmetin programı Devlete mal edilecektir. Fakat şimdiye kadar, Devlete maledilen bu umdelerden yalnız bir tanesi vardı: Cümhuriyetçilik. Onun da bir müeyyidesi mevcuddu: En son maddenin son fıkrası: 102 nci madde olan bu son madde, işbu kanunun, şekli Devletin Cümhuriyet olduğuna dair olan, birinci maddesinin tadili ve tagyiri hiçbir suretle teklif dahi edilemez, der.

Yarın bir liberal, ekonomik ve siyasî herhangi bir liberal çıkıp bunun üzerinde propaganda yapamaz mı ? (yapamaz sesleri).

Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki bu maddenin tadil ve tağyiri için taraftar tedarikine çalışamaz mı ? Nasıl ki biz bugün Teşkilâtı Esasiyenin bu maddesinin tadil ve tağyirini teklif ettik. Fakat bugün hiç birimiz çıkıp da Cümhuriyetin tadilini teklif edemezdik. Eğer bir kimse diğer beş umdenin böyle bir müeyyidesi yoktur diye bu hususta elinde silâh olarak kuvvetle işe girişmek isterse bunu kanun, bu cürmünden dolayı yakasından yakalar tedib ve teziye eder. Fakat doğrudan doğruya ikna kuvvetile yaparsa buna mâni olabilecekmiyiz? Fakat bunlar cümhuriyetin yanında diğer bir umde olarak bulunursa o zaman bunun aleyhinde kimse bir teklifte bulunamaz. Bugün olduğu gibi kalırsa, efkârı hazırlamak hakkına herkes malik olur. Binaenaleyh bu meseleyi Fırkanın nazarı dikkatine arzederim.

Ali Rıza Türel (Konya) — Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki hükümlerin müeyyidesi yine Teşkilâtı Esasiye Kanununun 103 üncü maddesindeki umumî zabıta hükmüdür.

Recep Peker (Kütahya) — Ceza Kanunu da var.

Ali Rıza (devamla) — 103 üncü madde mucibince bu kanunun hiçbir maddesi hiçbir sebep ve bahane ile ihmal veya tatil olunamaz. Hiçbir kanun Teşkilâtı Esasiye Kanununa münafi olamaz. Bu zabıta maddesidir ve bu müeyyide iledir ki Teşkilâtı Esasiye Kanununa münafi alelâde kanunlar çıkmasına mâni olunabilir ve Teşkilâtı Esasiye Kanunun muayyen eşkâl haricinde tadil ve tağyir edilmesinin önüne geçilir. Bu umumî bir müeyyidedir. Bunun haricinde cezaî müeyyideler de vardır. Ceza Kanununuzun son tadil edilen 146-ncı maddesinin aldığı şekle göre, Teşkilâtı Esasiye Kanununa muhalif bazı hareketler ceza müeyyidesi altına girmiştir. O maddede gösterilen şerait altında yapılan hareketler ceza müeyyidesi altındadır. Ya bu şerait tamamen tahakkuk edemezse, ne olacak? Yani Ceza Kanunu malûm olduğu veçhile, kıyas yoliyle tatbik olunamıyan kanunlardandır. Bu kanunun gösterdiği bütün şerait tahakkuk etmelidir ki o hâdise ve o faaliyet cürüm olsun. O tahakkuk etmezse ne olacaktır? O takdirde vaziyet, kendi kanaatımca şöyle tetkik edilmelidir. Teşkilâtı Esasiye Kanununun bütün maddeleri cezaî müeyyide altında değildir. Amma bu kanunun muta olması da lâzımdır. O halde Devlet, Hükûmet bu kanuna aykırı olan bütün faaliyetleri men etmek selâhiyetini haizdir. Şu halde, benim şahsî kanaatıma göre, Teşkilâtı Esasiye Kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir tebdil veya ilgaya ve bu kanunla teşekkül etmiş olan Büyük Millet Meclisini iskata veya vazifesini yapmaktan men'e cebren teşebbüs edenler Ceza Kanununun bu müeyyidesi altına girdiği gibi, kanunun ikinci fıkrasında da, bu hareketleri neşriyat suretinde meydanlarda halkı toplıyarak tahrik etmek suretile başkalarını bu hareketleri yapmağa teşvik edenler de aynı ceza müeyyidesi altındadır. Bir de bundan maada 171 inci maddede bu işleri yapmak için olan ittifak halini derpiş ederken o vaziyette de oldukça ağır bir hüküm vardır.Bunun haricinde cezaî müeyyideyi haiz olmıyan hareketler bizatihi Teşkilâtı Esasiyenin müeyyidesi altında olmak dolayısile, Hükûmet tarafından men edilmek iktiza eder.

Başkan — Bay Şükrü Yaşın, takririnizi reye arzedeyim mi?

Şükrü Yaşın (Çanakkale) — Evet T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Teşkilâtı Esasiye Kanununun birinci maddesinde (Türkiye Devleti bir Cümhuriyettir) denmesine ve işbu maddenin tadil ve tağyirinin hiç bir suretle teklif dahi edilemiyeceği mezkûr kanunun 102 inci maddesinde zikrolunmasına binaen artık tadili teklif olunan maddede: Türkiye Devleti Cümhuriyetçidir demeye lüzum yoktur. Çünkü Cümhuriyetin en birinci ve esaslı vasfı cümhuriyetci olmaktır.

Maddenin aşağıda yazılı şeklide yazılmasını teklif eylerim.

5.2.1937

Çanakkale

Şükrü Yaşın

Madde 2 — Türkiye Cümhuriyeti, milliyetci, halkcı, devletci, lâik ve inkılâbcıdır. Resmî dili Türkçedir. Makarrı Ankara şehridir.

Başkan — Takriri reye arzediyim. Kabul edenler... Etmiyenler... Nazarı dikkate alınmamıştır.

Maddeyi Encümenin teklifi veçhile reye arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2 — Teşkilâtı Esasiye Kanununun 44 üncü maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Başvekil, Reisicumhur canibinden ve meclis âzası meyanından tayin olunur. Sair Vekiller Başvekil tarafından Meclis âzası arasından intihab olunarak heyeti umumiyesi Reisicumhurun tasdikiyle Meclise arzolunur.

Meclis müçtemi değilse arz keyfiyeti Meclisin içtimaına talik olunur.

Hükûmet hattı hareket ve siyasî noktai nazarını azamî bir hafta zarfında Meclise bildirir ve itimad taleb eder.

Siyasî müsteşarları Başvekil, Meclis âzası arasından seçer ve Cumhur Reisi tarafından memuriyetleri tasdik olunur.

Başkan — Madde hakkında mütalea var mı ?

Maddeyi reye arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir

Madde 3 — Teşkilâtı Esasiye Kanununun 47 inci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Vekillerin ve siyasî müsteşarların vazife ve mesuliyetleri mahsus kanunla tayin olunur.

Başkan — Madde hakkında mütalea var mı ?

Maddeyi reye arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir

T. E. E. M. M. Kenan Orer (Manisa) — Bundan sonra gelen madde siyasî müsteşarlar tabirini kaldırmak suretiyle eski maddenin aynen kalmasını teklif ediyoruz.

Başkan — Yani dördüncü maddeyi tadil ediyorsunuz.

Kenan Orer (Manisa) — Tadil etmiyoruz.

Başkan — Encümen dördüncü madde olarak teklif ettiği metnin tayyını teklif ediyor. O halde o madde yoktur.

Şimdi beşinci madde olarak sayılan madde, dördüncü madde olacaktır.

Madde 4 — Teşkilâtı Esasiye Kanununun 49 uncu maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Mezun ve her hangi bir sebeple mazur olan bir vekile İcra Vekilleri Heyeti azasından bir diğeri veya Siyasî Müstesarlardan biri muvakkaten niyabet eder. Ancak bir vekil veya bir siyasî Müsteşar bir vekâletten fazlasına niyabet edemez.

Siyasi Müsteşarın vekile niyabeti halinde kararnamesi Meclise arzolunur.

Başkan — Mütalea var mı?

Maddeyi reyi âlînize arzediyorum. Kabul buyuranlar.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Madde 5 — Teşkilâtı Esasiye Kanununun 50 inci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

İcra Vekillerinden veya siyasî müsteşarlardan birinin Divanı Âliye sevkine dair Türkiye Büyük Millet Meclisince verilen karar vekâlet ve müsteşarlıktan sukutu dahi mutazammındır.

Teşkilâtı Esasiye E. Reisi Şemsettin Günaltay (Sivas) — Orada bir kelime hatası vardır. Sondan ikinci satırda "vekâlet ve müsteşarlıktan sukutu„ (vekâlet veya müsteşarlıktan sukutu) olacaktır. Yani "ve„ , "veya„ olacaktır.

Başkan — "veya„ ilâvesini teklif ediyorlar. Başka mütalea var mı?

Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir

Madde — 6 Teşkilâtı Esasiye Kanununun 61 inci maddesi aşağıdayazılı şekilde değiştirilmiştir :

Vazifelerinden münbais hususatta İcra Vekilleri siyasî müsteşarları ve Şûrayı Devlet ve Temyiz Mahkemesi rüesası âzasını ve Cumhuriyet Başmüddeiumumisini muhakeme etmek üzere bir Divanı Âli teşkil edilir.

Başkan — Madde hakkında mütalea var mı?

Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 7 — Teşkilâtı Esasiye Kanununun 74 üncü maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirlmiştir:

Umumî menfaatler için lüzumu, usulüne köre anlaşılmadıkça ve mahsus kanunları mucibince diğer pahası peşin verilmedikçe hiç bir kimsenin malı istimval ve mülkü istimlâk olunamaz.

Çiftçiyi toprak sahibi yapmak ve ormanları Devlet tarafından idare etmek için istimlâk olunacak arazi ve ormanların istimlâk bedelleri ve bu bedellerin tediyesi sureti, mahsus kanunlarla tayin olunur.

Fevkalâde hallerde kanuna göre tahmil olunacak para ve mal ve çalışmaya dair mükellefiyetler müstesna olmak üzere hiç bir kimse hiç bir fedakârlık yapmağa zorlanamaz.

Başkan — Madde hakkında mütalea var mı

Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Teşkilâtı Esasiye Kanununun 75 inci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Hiç bir kimse mensup olduğu felsefî içtihad, din ve mezhepten dolayı muaheze edilemez. Asayiş ve umumî muaşeret âdabına ve kanunlar hükümlerine aykırı bulunmamak üzere her türlü dinî âyinler yapılması serbesttir.

Başkan — Madde hakkında mütalea var mı?

Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir

Madde 9 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini tayini esami ile reyinize arz ediyorum.

Kürsüye iki kutu konacaktır., lütfen sağdan gelmek suretiyle kutulara reylerinizi atınız.

Rey vermiyen arkadaş var mı?.... Rey toplama muamelesi bitmiştir. Açık reyle kabul buyurduğunuz kanunların neticesini arzediyorum:

İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1936 malî yılı bütçesinde (10.000) liralık münakale yapılması hakkındaki kanuna rey veren arkadaşların adedi (321) muamele tamamdır, kanun (321) reyle kabul edilmiştir.

Posta, Telgraf ve Telefon Umum Müdürlüğünün 1936 malî yılı bütçesinde (43.100) liralık münakale yapılmasına dair olan kanuna (326) arkadaş rey vermiştir, muamele tamamdır. Kanun (326) reyle kabul edilmiştir.

Teşkilâtı Esasiye Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan kanuna (333) arkadaş rey vermiştir. Muamele; Teşkilâtı Esasiye Kanunu mucibince tamamdır. Reye iştirâk edenlerin adedi istediğimiz adetten fazladır. Kabul edenler (333) kişidir. Kanun müttefikan kabul edilmiştir. (Alkışlar) pazartesi günü saat 15 de toplanılmak üzere celseyi tatil ediyorum.

Kapanma saati: 17,50

ÜLKÜ

HALKEVLERİ MECMUASI

Müdürü M. Fuad Köprülü

Sekizinci cildin son sayısı olan 48 inci numarası başlıca yazıları:

Musahabe (Ş. A. Kansu), türk kobuz'u (A. Caferoğlu), Tuhfetül mahdum (Orhan Şaik), İslâm coğrafyasında Antakya (Sadi Selen), Prehistorya (H. Bruil), Özlenen âlem - Şüphe "şiir" (Coşkun Ertepınar), köy tetkiki (A. Süreyya), Orta zaman islâm dünyasında maliye (A. Mez), Merkantilizm (Said Aydos), notlar ve iktıbaslar bibliyografya.

80 sayfalık dergi 25 kuruş.

POLİS

Komşusunun evine taarruz etmiş

Evvelki gün yeni hayat mahallesinde oturan Şevket kendisinden ayrı yaşamak isteyen metresi Zekiynein evine taarruz ederek beraberine aldığı arkadaşı Hüseyinle birlikte kendisini dövmüşler ve hakarette bulunmuşlardır. Polis suçluları yakalayarak adliyeye vermiştir.

Hüseyinin gramofonunu çalan Şevket

Hüseyinin evde bulunmadığı sırada aynı odada yatan Şevket içeri girerek 30 gramafon plâğını çalmıştır. Şevket yakalanarak cumhuriyet müddei umumiliğine gönderilmiştir.

Elbiseci ve bakkal arasında

Saraçlar çarşısında bakkal Mehmeden veresiye ekmek almağa gelen bir çocuğa bakkalın ekmek vermediğini gören elbiseci Ali bakkalı tahkir etmiş tir. İşe polis el koymuştur.

Ayağı kırıldı

Altın dağ mahallesinde taş ocağında çalışan Veysel el arabasiyle taş taşımakta iken kayan bir taştan sakınmak istemiş, bu sefer de ayağı arabanın tekerleğine takılarak kırılmıştır.

İşçi hastahaneye kaldırılarak tahkikata başlanmıştır.

Halk konseri

Cumhur başkanlığı filarmonik orkestrası 14 üncü halk konserini rus şairi Puşkinin ölümünün yüzüncü yıldönümü dolayısiyle şairin eserlerinden rus kompozitörleri tarafından bestelenmiş olan eserlere tahsis etmiştir. Program şudur:

Şef: Ernst Praetorius

1 — M. J. Glinka (1804 - 1857)
(Ruslan ve Ludmilla) operasından uvertür

2 — N. A. Rimsky Korsakof (1844 - 1908)
(Altın horoz) operasından uvertür ve düğün alayı

3 — P. J. Çaykovski (1840 - 1893)
(Eugen Onegin) operasından polonez.

10 dakika dinlenme

4 — P. J. Çaykovski: (Eugen Onegin) operasından Mazurka.

5 — M. J. Glinka: (Ruslan ve Ludmilla) operasından Marş ve Şark dansları.

6 — P. J. Çaykovski: (Eugen Onegin) operasından Prelüt ve Vals

Gelecek konser 6.3.937 dedir.

Bibliyografya

Kıvılcımlar (*)

Ankara, Ulus Basımevi
146 sayıfa - 100 kuruş

Damlacıklar isimli küçük mensur şiirlerden mürekkeb ufak bir eserinden gene bu sütunlarda bahsetmiş olduğumuz Turgut Akkaş, yeni bir kitabla karşımıza çıkıyor. Gene ufak yazılardan mürekkeb olan ve "Kıvılcımlar,, adını taşyan bu eserinde Turgut Akkaş'ın daha ziyade fikrî sahada çalışmış olduğunu görüyoruz. Muhtelif anlardaki ruh haletlerinin, bütün bir hayatın mahsulü olan kanaatlerin ifade haline gelişi olan bu yazılar da "Damlacıklar„ daki sade ve temiz türkçeyi, güzel üslûbu buluyoruz. Yalnız burada müellifin sanatı daha olgunlaşmış, kalbden dimağa doğru bir seyir takib etmiştir.

Muharrir, yazısının başında kitabını izah ederken büyük bir tevazu gösteriyor. Hakikaten ortaya koyduğu eser, hakkında beslediği kanaatten daha fazla bir kıymet taşımaktadır.

Bu eser, bizde, karşımızda samimî ve tatlı bir sesle bizimle konuşan olgun ve düşünür bir dost karşısında bulunduğumuz hissini uyandırıyor. Musahabe, mevzu değiştirerek daldan dala atlıyor, fakat bu konuşmalardan duyduğumuz zevk daima ayni kalmaktadır

Turgut Akkaş'dan daha yüksek eserler beklemekte haklıyız.

EDEBÎ MESELELER

Tahdidçi sistemlerin en büyük tehlikesi kalitesiz bir edebiyatı teşvik etmesidir

Sanatta tahdidçi bir zihniyein, kontrolun, müdahalenin, direktifin demagojik ve konformist bir edebiyata ne derece yol açacağını anlamak için, muayyen bir ideolojik veçhe taşıyan yazılara karşı tek başına teşvik unsurunun bile bu bakımdan oynadığı rolü müşahede etmek kâfidir.

Fakat bu, yalnız edebiyat sahasında hükmünü icra eden bir kaide değil dir. Bizde resim sanatı üzerinde yapılmış tecrübeler, gözlerimizin önünde bir misal halinde duruyor. Resim sanatımızda, edebiyatımıza muvazi olarak, aşkın bir ferdciliğin, mevzusuzluğun, ve meselesizliğin mevcudiyetinden haklı olarak şikâyet edenler, kütleyle ve realiteyle daha yakın bir irtibat tesis edecek, istiklâl savaşımızın ve inkılâbımızın büyük hamlelerine yabancı kalmıyacak, kompozisyonlar üzerinde daha fazla fikir yoracak bir sanat temayülünün doğması lüzumunu ileri sürüyorlardı.

Bu temennilerin tahakkukunu kolaylaştırmak için bazı müessese ve makamlarımız, millî mevzuları işleyen eserleri teşvik yolunu tuttular. Bir inkılâb resim sergisi kurmak fikri de bu endişenin mahsulü oldu. Çok yerinde ve meşkûr bir gaye ile yapılan bu hareketler, pratik sahada, bazı istenilmiyen neticeler doğurmakta gecikmedi. Arkadaşımız Burhan Belge, Ulus sütunlarında, bu hakikati müşahede ederek, haklı bir itiraz sesi yükseltiyordu.

Hakikaten, sergilere bir kötü eserler akını başladı. Ve bu akın gitgide daha endişe verici bir mahiyet aldı. Henüz basit bir portre veya peyzaj boyamaktan âciz heveskârların, birkaç metre boyunda muazzam kompozisyon çalışmalarına giriştikleri görüldü. Hevesleri kırılmasın, teşvik olsun diye, getirilen en zayıf eserlerin bile reddedilmemesi ve teşhir imkânını bulması, daha başlangçta yanlış bir istikamet alan bu yoldaki çalışmaları arttırdı. Bir manasız ve değersiz allegorik tablolar serisiyle her sergide karşılaşmaya başladık.

Gerçi hakikî sanatı müdrik olan, ve kendilerinden istenilen şeyin mahiyetini çok iyi takdir eden kıymetli sanatkârlarımız yok değildi. Bunlar, bize, yarın için büyük bir müjde telakki ettiğimiz eserler de verdiler. Ancak, bu tek tük kaliteli mahsuller, pek bol bir kalitesizlik içinde boğulu kaldıkça, muhit üzerinde tesirlerini hakkiyle ifa edemiyecekti.

Bir asker, bir siper veya âbide resmi boyamakla istenilen gayeye varılmış olmıyacağını, her şeyden evel sanat kalitesinin mevzuubahs bulunduğunu hatırlatan entellektüeller yerinde bir reaksiyonu temsil etmektedirler.

Edebiyatta da buna muvazi bir hal görebiliriz. "İnkılâb edebiyatı istiyoruz! millî edebiyat istiyoruz!" temenilerinden cesaret alan bazı heveskâr gençler, yalnız sanat kalitesiyle seslerini duyuramıaycaklarını anlayınca, "yaşasın vatan!" teranesini edebiyat diye kabul ettirmeye çalıştılar. Memleketin köşe başlarında, bu neviden kalitesiz bir vatan ve memleket edebiyatının ortaya kötü örnekler dökmeye başladığı, edebiyat piyasasına kalp paralar sürülmeğe çalışıldığı görüldü. Şüphesiz ki, resimde olduğu gibi, edebiyatta da, estetik ölçülerden ayrılmadan, özlenilen edebiyat yolunda çok samimî bir imanla güzel eserler evrenlerimiz de vardı. Fakat bu kaliteli azlık, zevksiz bir kantite arasında gömülürse, gene beklenilen netice elde edilmiş olmaz. Hattâ, bu zevksiz kalabalığın, asıl sanatkârları bile doğru yoldan çevirmesinden korkulur. Reaksiyonun, sanatkâr tabiatın aslî hususiyetlerinden olduğu aslâ hatırdan çıkarılmamak lâzımgelir. Kötü bir eserin, sırf şu veya bu yolda yazıldığı için teşvik görmesi, iyi sanatkâr üzerinde az çok menfi bir tesir yapmaktan geri kalmaz.

Edebî eserlerin kıymetini muayyen bir veçheye malik olmasiyle tahdid eder ve bu tarzdaki eserlerin teşvik görmesini kabul ederseniz, unutamazsınız ki, bu teşvik unsurunu kullanacak olanları daima kuvvetli bir zevk ve kültüre malik farzetmek doğru bir görüş olmaz. Ancak bizzat edebiyatın içinde yaşayan çok kültive kimselerin vazifesi olmak lâzım gelen edebî tenkid, bu sefer, ehliyetsiz ellere düşmek tehlikesine maruz kalır. Bu gibi kimseleri, daha önce kuvvetli bir propaganda vasıtasiyle sanatta muayyen bir ideolojik veçhenin zaruretine inandırmış iseniz, edebî meselelerde salâhiyet sahibi olmıyan kimselerin kendilerinde bu salâhiyeti görmelerine, ve hakikî sanatın, sırf veçhesizliği dolayısiyle mağdur edilmesine yol açmış olursunuz.

Sonra tahdidci prensiplerin, kötürümleştirici bir konforizm doğuracağını söyliyen Andre Gidé'in hakkı vardı.

Sözü Gidé'e veriyorum:

"İhtilâl muzaffer olduğu, kurulduğu ve yerleştiği zaman, sanat müthiş bir tehlikeye maruz kalır, faşizmin kötü tazyiklerinin ona geçirttiğine hemen hemen müsavi bir tehlike bir ortodoksluk tehlikesi. Bir ortodoksluğa boyun eğen saant, bu, doktrinlerin en sıhatlisi de olsa, kaybolmuştur. Konforizm içinde çöker. Muzaffer ihtilâlin sanatkâra verebileceği ve vermesi icab eden şey, her şeyden önce hürriyettir. Bunsuz, sanat mana ve kıymetini kaybeder.

Walt Whitman, reis Lincoln'un ölümü dolayısiyle, en güzel şiirlerinden birini yazdı. Fakat serbestçe yazılmış olan bu şiir mecburî bir iş olsaydı, Whitman bunu, emirle ve usulen yazmak mecburiyetinde bulunsaydı, bu mersiye bütün meziyetini, güzelliğini kaybederdi, daha doğrusu Whitman onu yazamazdı."

Hakikî bir sanatkâr olan Gidé, sanatın her türlü tahdide ve icbara karşı insiyakî isyanını çok iyi hissetmiştir. Hakikaten, daima insanlığın önünde bir bayrak gibi yeni ufukları işaret etmiş ola nedebiyata politikanın hâkim olması, öncü vasıf ve kıymetinin inkâr edilmesi, elinden alınması demektir. Bunun tatbikatta iyi bir netice vereceğini isbat etmek mümkün değildir.

Hattâ, yalnız teşvik unsurunun, doğrudan doğruya "estetik kalite itibara alınmadan, tahdidci bir zihniyetle kullanılması bile, manevî bir tazyik şeklinde kendini hissettirir.

Ne garibtir ki memleketimizde, tahdidci edebiyat istekleri bizzat edebiyatçı denilen zümre arasından yükselmiştir. Sanatın aslî mahiyet ve manasından bilerek veya bilmiyerek tegafül eden bu gibi kimselerin istekleri akamete mahkûm bulunsa bile, fikirleri tağşişten de hali kalmıyor. Geniş halk kütlelerinin her türlü demagojinin tesiri altında kalmaya müsaid olduğunu söylemek yeni bir hakikat ifade etmek olmaz. Vazifeleri halk arasında yaşayan yanlış telakkileri düzeltmek ve onun önünde doğrunun, güzelin yolunu açmak olan entelektüellerin bu misyonlarına aykırı bir yol tutarak kütlenin demagojik temayüllerini teşvik etmeleri yanlış bir hareket telakki edilebilir.

YAŞAR NABİ

Ankara Satranç şampiyonluğu müsabakası

Ankara satranç kulübü tarafından "Ankara 1937 şampiyonluğu„ müsabakası tartib edilmiştir. Müsabakaya şubatın 28 inci pazar günü kulüb merkezi olan "ETİ PALAS„ salonunda başlanacaktır.

Satranç kulübü âzaları ile Ankarada bilcümle satranç meraklıları müsabakaya iştirak edebilirler.. Müsabakaya iştirak edecek olanların 25 şubat akşamına kadar kulüb merkezindeki listeye adlarını yazdırmaları rica olunur.

Seyirciler için her türlü kolaylık düşünülmüştür. Satranç meraklılarının "Ankara şampiyonluğu„ müsabakası ile yakından alâkadar olacaklarını ümit ederiz.

PHILCO radyolarını bizden arayın Halil Naci Anıttartalar Caddesi No: 111 Telefon. 1230

Çankaya Asfaltı üzerinde Satılık Arsa Tel: 1475

Vatandaş paranı harice vermemek tam yerli
EMİR
Traş Bıçağı kullanmakla olur her yerde ara
Perakende 10 tanesi 15 kuruştur.
Fabrikası : İstanbul Galata Rıhtım Caddesi

Bay Tekin Meçhul Dünyalarda
Sabırsızlıkla bekleyiniz

Neden Aspirin?
Çünkü ASPİRİN senelerdenberi her türlü soğukalgınlıklarına ve ağrılara karşı tesiri şaşmaz bir ilâç olduğunu isbat etmiştir.
ASPİRİN in tesirinden emin olmak için lütfen BAYER markasına dikkat ediniz..

Ziraat Vekâletinden:

1 — Kapalı zarf usuliyle (1000) ton kalsiyum arseniyat = Arseniayt dö chaux preparatı ile 20 adet Toz ilâç serpen arabalı körük satın alınacaktır.

2 — Kalsiyum arsenikayat prepalatının beher tonunun bedeli 160 lira Arabalı körüklerin beherinin muhammen bedeli 350 lira teminatı muvakkate Kalsiyum Arsinat prepalatı için 8800 lira, arabalı körükler için 525 liradır.

3 — Arseniyat preparatının ihalesi 16-3-937 de saat 15 de Toz serpen körüklerin ihalesi 17-3-937 de saat 15 de Ziraat Vekâleti binasında arttırma, eksiltme komisyonunda yapılacaktır.

4 — Muhammen bedelleri ayrı ayrı yazılan bu maddelerin ihaleleri de ayrı ayrı yapılacağından taliplerin teklif mektuplarını ona göre komisyon reisliğine vermeleri lâzımdır.

5 — Şartnamelerden kalsiyum arseniyat preparatına ait olanı 8 lira mukabilinde, arabalı körüklere ait olanı parasız olarak Ankarada Ziraat Vekâleti satın alma komisyonundan İstanbulda Ziraat müdürlüğünden, İzmirde Mücadele müfettişliğinden verilir.

6 — İsteklilerin teklif mektuplarını teminatlariyle birlikte muayyen günlerde 2490 sayılı kanunun 2 inci ve 3 üncü maddesinde zikredilen vesikalarla eksiltme saatinden bir saat önceye kadar komisyon riyasetine makbuz mukabilinde vermeleri ilân olunur. (204)

1—419 —

Ankara Valiliğinden:

Keşif bedeli 38994 lira 10 kuruştan ibaret bulunan Ankara - İstanbul yolunun 10 + 000 — 12 + 000 inci kilometreleri arasında yapılacak varyant yol inşaati 1-3-937 pazartesi günü saat 15 de Ankara nafıa müdürlüğü eksiltme komisyon odasında ihalesi yapılmak üzere kapalı zarf usuliyle eksiltmeye konulmuştur.

Muvakkat teminatı 2925 liradır.

Eksiltme şartname ve teferrüatı Ankara nafıa müdürlüğünden 1 lira mukabilinde verilecektir.

İsteklilerin teklif mektublarını, ticaret odası vesikası, muvakkat teminat mektub veya makbuzu ve nafıa vekâletinden alınmış 937 senesine aid müteahhidlik vesikalariyle birlikte 1-3-937 pazartesi günü saat 14 de kadar eksiltme komisyon reisliğine vermeleri lâzımdır. (302) 1—574

Maliye Vekâletinden:

Kalörifer için alınacak 100 ton (sömi kok) kömürü açık eksiltmeye konulmuştur.

Tahmin bedeli kömürlüklere nakliyesiyle beraber iki bin dokuz yüz elli lira ve muvakkat teminatı iki yüz yirmi bir lira yirmi beş kuruştur.

Eksiltme, 1.3.937 pazartesi günü saat on beşte vekâlet levazım müdürlüğünde toplanan eksiltme komisyonu tarafından yapılacaktır.

Şartnamesi levazım müdürlüğünde, Istanbulda Dolmabahçede Maliye evrakı matbua anbarı memurluğunda görülebilir.

Istekliler, muvakkat teminatlariyle birlikte komisyon riyasetine müracaat etmeleri. (316) 1—603

TERCÜME
İşleri Bürosu
Her lisanda tercüme kabul olunur. Adliye Sarayı karşısında Denizciler Sokak No. 4. Telefon No. 2119 1 488

Ankara Valiliğinden:

1 — Hazine namına müsadereli olup Ankara orman müdüriyeti depolarında bulunan 40 metre mikâbı muhtelif cins ve ebadda çam kerestesinin her metre mikâbı 14.30 liradan 1215 kilo çıranın beher kilosu iki buçuk kuruştan 16356 kilo mahlût odunun beher kilosu 1,5-1,75 paradan 67 adet çam sepetinin beher adedi 4 kuruştan 100 adet meşe araba parmağının beher adedi 2 kuruştan onbeş gün müddetle açık artırmava konulmuştur.

2 — Artırma 26.2.937 günü saat onbeşte Ankara orman müdüriyetinde yapılacaktır.

3 — Artırmaya iştirâk edeceklerin yüzde 7,5 teminat akçeleriyle orman müdüriyetine müracaatları ilân olunur. (307) 1-579

Harita Genel Direktörlüğünden:

1 — Muhammen bedel (3200) lira harta matbaası için bir adet kâğıd kesme makinesi açık eksiltme ile satın alınacaktır.

2 — İstekliler şeraiti anlamak üzere her gün ve eksiltmeye gireceklerin de (240) lira muvakkat teminat makbuzlarile 11.mart.937 perşembe günü saat (15) de Cebecide harta genel direktörlüğü satın alma komisyonuna gelmeleri. (141) 1—348

Askeri Fabrikalar U. Müdürlüğü Satınalma Komisyonu İlânları

281 Takım yazlık erat elbisesi Tahmin edilen bedeli 1967 lira olan yukarıda mikdarı ve cinsi yazılı melbusat Askerî fabrikalar umum müdürlüğü satın alma komisyonunca 2.3.937 tarihinde salı günü saat 14 de açık eksiltme ile ihale edilecektir. Şartname parasız olarak komisyondan verilir. Taliplerin muvakkat teminat olan 147 lira 53 kuruş ve 2490 numaralı kanunun 2 ve 3 maddelerindeki vesaikle mezkûr gün ve saatte komisyona müracaatları. (357) 1—634

Müteahhit nam ve hesabına

Kilo	
4000	Sarı sabunlu kösele
1000	Sarı vaketa
250	Şaplı deri
250	Salmastıralık şapşlı kösele
1000	Salmastıralık kromlu kösele

Tahmin edilen bedeli (15500) lira olan yukarıda mikdarı ve cinsi yazılı malzeme askerî fabrikalar umum müdürlüğü satın alma komisyonunca 26.2.937 tarihinde cuma günü saat 15 de pazarlıkla ihale edilecektir. Şartname parasız olarak komisyondan verilir.

Taliplerin muvakkat teminat olan (1162) lira 50 kuruş ve 2490 numaralı kanunun 2 ve 3 maddelerindeki vesaikle mezkûr gün ve saate komisyona müracaatları. (378) 1—675

İzmir Eşrefpaşa Hastahanesi Baş Hekimliğinden:

İzmir Eşrefpaşa hastahanesi için alınacak olan aşağıda cins ve mikdarları ile markaları gösterilen 5357 lira 70 kuruş muhammen kıymetli alât ve edevatı tıbbiye kapalı zarf usuliyle 12.2.937 günlemecinden itibaren yirmi gün müddetle eksiltmeye konulmuştur.

Talip olanlar şartnameyi görmek için her gün Ankara Sıhhiye Müdürlüğüne müracaatları ve eksiltme günü olan 4.3.1937 perşembe günü saat dokuzdan on ikiye kadar İzmir Vilâyet encümenine müracaatları ilân olunur.

No.	CİNS	Adet
1 —	Paravan ameliyathane için 4 kanatlı *yerli*	3
2 —	Pansuman arabası *yerli*	2
3 —	Karyola arkalığı *yerli*	4
4 —	Alât masası *yerli*	3
5 —	Pert flakon 4 şişeli *yerli*	3
6 —	Tromel 20×20 *yerli*	6
7 —	Port Beite *yerli*	4
8 —	Port irrigatör *yerli*	4
9 —	Demir sandalya ameliyathane için *yerli*	6
10 —	Müteharrik yemek tablası *yerli*	6
11 —	Masa nisaiye ve pansuman için *yerli*	3
12 —	Operation için sistoskop Georg Wolf prospektüsü Ky. III ve levazımı	1
13 —	Arabalı sedye *yerli*	2
14 —	Portatif sedye *yerli*	2
15 —	Süprüntü kabı ameliyathaneler için *yerli*	8
16 —	(Legü) nün elektrik lâmbalı ekartörü	1
17 —	Litotriti, çocuk için levazımı ile	1
18 —	Paşon vakez aletleri	
19 —	Undala kısa mevce tedavi cihazı	
20 —	Diatermi cihazı iki kişilik	

146	Resim	Zeiss	Globül saymak için bürker	1
138	„	„	Teilung Bürker	2
140	„	„	„ Fuchs - Resenthal	2
145	„	„	Pipet globül rouge ve globül blanc için Pappen heim	6
181	„	„	Kömürlü lâmba için kalın ve ince kömür	100
		„	Kanda şeker miktarını tayin için Zeiss Creceluis Seifert Model D., Kollmeyer marka da kabul edilir.	1
8001	„	„	Lup	2
110	„	„	Mikroskop tablosu komplet	1
	Reichert		Polari metri her şey muayenesi içni elektrik lâmbalı	1
8649	„	„	Sedr şişesi	2
	„		İmmersion florit	1
7232	Leitz		Kuru hava isterilizatörü 55x40x35	1
			Benmari emaye cidarlı veya amyan. cidarlı 37 ve 56 dereceye regle 240 tüblük ve 220 voltluk	1
			Büret muhtelif C. C.	12
			Petri kutuları muhtelif cesamette	100
			Sikartüpü	12
8926	Leitz		Acide Urique tüpü	3
	„		Ureometre İvon	4
	„		Çalar lâboratuvar saati	1
			Hemoğlobinometre	2
			Otoklâv çift cidarlı 62x50	1

1 — Yukarda yazılı alât ve edevatı tıbbiyenin Zeiss, Leitz, ve Reichert markalıları şayanı kabuldür.

2 — Yukarıda yazılı kırk bir kalem alât ve edevatı tıbbiyenin hepsinin muhammen kıymeti (5357) lira (70) kuruştur. (Beş bin üç yüz elli yedi lira yetmiş kuruştur.)

3 — Bu alât ve edevatı tıbbiye hakkında daha fazla izahat almak istiyenler hastahane sertababetine müracaat etmelidirler.

936 senesinde Eşrefpaşa hastahanesine alınacak alâtı cerrahiye listesidir.

Makas	1826	Krupp					3
„	1829	„					3
„	1655	„					3
„	1828	„					3
„	1830	„					2
Bisturi	1220	„					6
„	1700	„					6
„	1442	„					3
Ecarteurs			3576	krupp			2
Pens Mikulicz eğri			3332	„			12
Pens Kocher 13.5 cm.			3305	„			12
Sütür iğnesi	G. 212	Nr.	000	Chrome	Acufirn		24
„	„	„	00	„	„		24
„	„	„	0	„	„		24
„	„	„	6	„	„		6
„	„	„	7	„	„		6
„	„	„	8	„	„		6
„	„	„	11	„	„		6
„	„	„	12	„	„		6
„	„	„	13	„	„		6
„	„	„	14	„	„		6
„	„	H. 218	„	1/3	„	„	18
„	„	Fb. 254	„	1,3,5,7,9,11,12,23			48
				(Beher numaradan 6 adet)			
İpek Aseptur		marka	Nr.	0			6 paket
„	„	„	„	1			6 paket
„	„	„	„	2			12 „
„	„	„	„	3			12 „
„	„	„	„	4			12 „
„	„	„	„	5			6 „

Yukarda yazılı alâtı cerrahiyenin hepsinin kıymeti muhammenesi yüz liradır. (100 lira) (360) 1—594

Yüksek Ziraat Enstitüsü Rektörlüğüden:

Kurumumuz Hıfzıssıha ve Bakteriologie enstitüsü için (35) lira aslî maaşlı ikinci sınıf iki asistan alınacaktır.

Bunlardan birisi kıdemli olduğu takdirde birinci sınıf asistan olabilir. İsteklilerin Mektepten iyi derecede mezun olduklarına ve bir yabancı dil bildiklerine dair vesikaları veya bunların suretleri ile birlikte Hıfzıssıhha ve Bakteriologie enstitüsü Direktörlüğüne müracaatları. (365) 1—652

Devlet Demiryolları Afyon Yedinci İşletme Müdürlüğünden:

1 — Aşağıdaki cedvelde gösterilen iki grup balastın evelce ayrı ayrı ihalesi yapılmışsa da bu sefer müteahhidin vefatı üzerine işbu gruplar 2490 sayılı kanunun 32 ve 33 üncü maddeleri mucibince kapalı zarf usuliyle tekrar eksiltmeye çıkarılmıştır.

2 — Balast alınacak ocakların yerleri ve toplama balast alınacak yerler ve buralardan alınacak mikdarlariyle muhammen bedelleri ve iktiza eden teminat mikdarları ve teslimat müddetleri aşağıdaki cedvelde gösterilmiştir.

3 — Alınacak balast, cedvelde gösterildiği veçhile iki gruba ayrılmış olup her grup ayrıca ihale olunacağından bu her grup için ayrı ayrı teklif yapılacaktır.

4 — Eksiltme Devlet Demiryolları mukavelenamesi, kapalı zarf usuliyle balast eksiltme şartnamesi ve Bayındırlık işleri genel şartnamesi mucibince yapılacaktır. İstekliler bunları Afyonda 7 inci İşletme Müdürlüğünde görüp öğrenebilirler. Ve meccanen alabilirler. Ve izahat istiyebilirler.

5 — Eksiltme 22.2.937 tarihine tesadüf eden pazartesi günü Afyon şehir istasyonunda 7 inci İşletme binasındaki komisyonda saat 16 da yapılacağından istekliler, 2490 sayılı kanuna ve 4 üncü maddedeki şeraite tevfikan hazırladıkları muvakkat teminat ve teklif mektuplarını havi zarflarını mezkûr tarihte saat 15 e kadar komisyon reisliğine tevdi etmiş bulunacaklardır.

Grup No. sı	Bulunduğu hat	Ocak ve toplama yerleri Klm.	Balast Mikdarı M3	Muhammen bedel Lira	Muvakkat teminat Lira	Teslim müddeti: Ay	Balastın cinsi
II.	Afyon Akşehir	227 + 900	3000	3900	292,5	6	Ocak kırma balast
IV.	İzmir Afyon	223 — 282	8000	8000	600	8	Toplama ve kırma balastı

Nafıa Vekâletinden:

1 — 20 mart 1937 cumartesi günü saat 11 de Ankarada Vekâlet Malzeme eksiltme komisyonunda üç grup 11 parça atelye tezgâhının grup grup ve kapalı zarf usulü ile eksiltmesi yapılacaktır.

2 — Eksiltmeye konan tezgâhların cins, muhammen bedel ve muvakkat teminat mikdarları

Grup:	Adet:	Cinsi		Muhammen bedeli Lira. K.	Muvakkat teminatı Lira K.
I.	2	225/1000	torna	20.000,-	1500,—
	3	250/1500	torna		
	1	1150x350	Ufkî freze	11.000,-	825,—
II.	1	1150x325	Şakulî freze		
	1	200 ø	Silindir honik tezgârı.		
III.					
	2	500x60	Takım zımpara tezgâhı	13.000,-	975,—
	1	500x200	Üniversal takım bileme tezgâhı.		

3 — Her grupa ait eksiltme şartname ve teferruatı parasız olarak Ankarada Vekâlet Malzeme Müdürlüğünden alınabilir.

4 — İsteklilerin her grup için ayrı ayrı tanzim edecekleri teklif mektuplarını Resmî Gazetenin 7.5.936 tarih ve 3297 sayılı nüshasında çıkan talimatnameye göre Vekâletten alınmış 1937 senesi malzeme müteahhitliği vesikası ile birlikte 20 mart 1937 cumartesi günü saat 10 a kadar Ankarada Vekâlet Malzeme Müdürlüğüne vermeleri lâzımdır. (216) 1—463

Çocuk işlerini bilen bir Bayan

ANKARADA BİR AİLE ARIYOR

Yalnız türkçe bilen ve türkçeyi çok temiz konuşan 22 yaşında bir katolik Bayan çocuk bakmasını ve çocuk büyütmesini bildiği için Ankarada bir aile yanında çalışmak istiyor. Şeraiti müsaiddir. Çocuk bakımında tecrübelidir. Temizliğe çok riayetkârdır. Ahvali hususiyesi çok mazbuttur. Fazla tafsilât almak istiyenler İstanbulda Ankara caddesinde (Matbaacılık ve Gazetecilik Bürosu) sahibi Ulvi Olgaç adresine müracaat edebilirler. Telefon 23129.

Nafıa Vekâleti
Van Su İşleri Etüd Heyeti Şefliğinden:

Evvelce münakasası ilân edilmiş olan Van Şamran kanalı inşaatına talip çıkmadığından yalnız eksiltme şekli değiştirilerek diğer şerait ayni olmak üzere 11.2.1937 tarihinden itibaren bir ay müddetle ve pazarlık usuliyle münakasaya çıkarılmıştır. İhale 12.3.1937 tarihine müsadif cuma günü saat 15 de Van Su İşleri Dairesinde yapılacağı ilân olunur. (330) 1—611

Ankara Şehri İmar Müdürlüğünden:

1 — Eksiltmeye koulan iş:
A - 6075 m2 yol,
B - 1381 mtl bordur,
C - 3400 m3 yol tesviyesi,
D - 2734,50 m3 arazi tesviyesi,
olup Ankara mezarlığı içinde yapılacaktır. Keşif bedeli de "20119" lira "60,, kuruştur.

2 — Bu işe ait evrak şunlardır:
A - Eksiltme şartnamesi,
B - Mukavele projesi,
C - Hususî şartname,
D - Keşif cetveli,
E - Plân.
F - Nafıa işleri genel şartnamesine bakılacak.
İstiyenler bu evrakı 110 kuruş bedel mukabilinde Ankara İmar Direktörlüğünden alacaklardır.

3 — Eksiltme 8 mart 937 pazartesi günü saat 17 de Ankara İmar Direktörlüğünde yapılacaktır.

4 — Eksiltme kapalı zarf usuliyle olacaktır.

5 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin "1508,, lira "97,, kuruş muvakkat teminat vermeleri ve aşağıdaki vesikaları haiz olup eksiltme komisyonuna göstermeleri lâzımdır.
A - Cari senet tecim odası vesikası,
B - Ehliyeti fenniye vesikası,
C - 937 müteahhitlik vesikası,
D - En azı ve bir parçadan 5000 liralık yol ve toprak işi yapmış olduğuna aid vesika.

6 — Teklif mektupları madde 3 de yazılı saatten bir saat evvelıne kadar İmar Direktörlüğüne getirilerek Eksiltme komisyonu reisliğine makbuz mukabilinde verilecektir.
Posta ile gönderilecek mektuplar nihayet 3 üncü maddede yazılı saate kadar gelmiş olmalı ve dış zarfın mühür mumu ile iyice kapatılmış olması.
Postada olacak gecikmeler kabul edilmez. (416) 1—732

Ankara Vilâyetinden:

1 — Vilâyetin Etimesut Nahiyesinde yapılacak olan tohum temizleme evi açık eksiltmeye konulmuştur.

2 — Muhammen bedeli 1551 lira 52 kuruştur.

3 — İhale 4.3.1937 perşenbe günü saat 15 de Vilâyet daimî encümeninde yapılacaktır.

4 — Şartnamesi Ankara ve İstanbul Ziraat Müdürlüklerinde görülebilir.

5 — Taliplerin muhammen bedeli % 7,5 tutarı olan pey akçesi veya hususî idare veznesine yatırılan makbuz ile birlikte ihale günü müracaatları. (372) 1—711

İ L Â N

Maraş Çeltik Fabrikası T. A. Şirketi İdare Meclisi Riyasetinden:

Şirketimiz 1936 senesi alelâde heyeti umumiyesi 12.3.1937 tarihine müsadif cuma günü saat 14 de Maraşta şirket binasında toplantıya davet olunur. Esas mukavelenin 24 üncü maddesine göre esaleten veya vekâleten on hisseye sahib olan hissedarların bu toplantıya iştirâke hakları vardır.

Gene esas mukavelenin 26 ıncı maddesine tevfikan hissedarların hisselerini toplantı tarihi olan 12.3.1937 tarihine kadar Ankarada Sümer Banka Maraşta şirket direktörlüğüne teslim ederek mukabilinde duhuliye kartı almaları lüzumu ilân olunur.

Ruznamei müzakerat:
1 — İdare heyeti ve mürakib raporlarının okunması.
2 — Bilançonun kabul ve tasdikiyle idare heyetinin ibrası
3 — Müddetleri biten idare meclisi azâlarının yerlerine yenilerinin intihabı ve ücretlerinin tayin ve tesbiti.
4 — Mürakib intihabı, eski ve yeni mürakibler için ücret tayini
1—736

DEVLET DEMİRYOLLARI VE LİMANLARI UMUM MÜDÜRLÜĞÜ SATIN ALMA KOMİSYONU İLANLARI

DEVLET DEMİRYOLLARI İKİNCİ İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜNDEN:

Ankara Gar peronu üzerindeki Büvet bir sene müddetle kiraya verilecektir. Senelik kirası (1440) lira tahmin edilmiştir. Pazarlık (15 mart 1937 pazartesi) günü saat (15) te Ankarada İkinci işletme binasındaki komisyonca yapılacaktır.

Pazarlığa girmek isteyenlerin (108) liralık muvakkat teminat yatırmaları ve kanunî vesikalarla evvelce bu gibi işleri hüsnü suretle yaptıklarına dair belediyelerden bu sene zarfında alacakları vesikalarını hâmilen aynı gün ve saatta komisyona müracaatları lâzımdır. Mukavele ve şartnameler komisyonca parasız olarak gösterilmektedir. (404) 1—719

İLAN

15.3.1937 tarihinden itibaren D. D. 9 No. tarifede yazılı sahil istasyonlarına nakledilecek soya, aspir ve burçak maddelerine bu tarifenin arpa, yulaf ve çavdara mahsus olan tenzilâtlı ücretleri tatbik edilecektir. Fazla tafsilât için istasyonlara müracaat edilmelidir. (398) 1—718

İLAN

Muhammen bedeli (24802.23) lira olan muhtelif ölçüde 1850 adet çam azman ve tomruk 1.3.1937 pazartesi günü saat 15,45 de kapalı zarf usulü ile Ankarada idare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek istiyenlerin (1860.17) liralık muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikaları, resmî gazetenin 7.5.936 gün ve 3297 No. lu nüshasında intişar etmiş olan talimatname dairesinde alınmış vesika ve tekliflerini aynı gün saat 14.45 e kadar komisyon reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankarada malzeme dairesinden, Haydarpaşada tesellüm ve sevk şefliğinden İzmir ve Eskişehirde idare mağazalarında dağıtılır. (392) 1—685

İLAN

2.2.1937 de yapılan eksiltmesinde talibi çıkmadığından eksiltmesi feshedilen ve muhammen bedeli (13407,90) lira olan 12000 adet dar hat kayın traversi ile 189 adet makas traversi 5.3.1937 cuma günü saat 15.30 da pazarlık usulü ile Ankarada idare binasında satın alınacktır.

Bu işe girmek istiyenler (1005.59) liralık muvakkat teminat, kanunun tayin ettiği vesikalar, resmî gazetenin 7.5.1936 ve 3297 numaralı nüshasında intişar etmiş olan talimatname dairesinde alınmış vesika ile muayyen vakte kadar komisyonda bulunmaları lâzımdır.

Şartnameler parasz olarak Ankarada malzeme dairesinden, Haydarpaşada tesellüm ve sevk şefliğinden ve İzmir, Eskişehirde idare mağazalarından görülebilir. (392) 1—685

Kapalı Zarf Usulü ile Eksiltme İlânı :

Tavas Belediye Reisliğinden:

1 — Eksiltmeye konulan iş: 80 hektar raddesinde Tavas kazasının ve 50 hektar raddesinde Kale nahiyesinin Nafıa Vekâletinin fennî şartnamesine göre hali hazır harıtalarının yapılmasıdır.
Bu işe aid keşif bedeli (3250) liradır.

2 — Şartname ve evrak şunlardır-
A — Eksiltme şartnamesi
B — Mukavele projesi
C — Şehir ve kasabaların hali hazır haritalarının alınmasına aid şartname
D — Hususî şartname
İstiyenler bu şartnameleri ve evrakı Denizli Nafıa müdürlüğünde görüp ve inceleyebilirler.

3 — Eksiltme 8 - 3 - 1937 pazartesi günü saat 15 te Tavas belediyesinde teşekkül edecek encümen huzurunde kapalı zarf usuliyle yapılacaktır.

4 —Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin (244) lira muvakkat teminat akçesi vermesi ve bundan başka aşağıdaki vesikaları haiz olması lazımdır.
En az (300) üç yüz hektar büyüklüğünde kasabaların halı hazırharitalarını tanzim ve Harita umum müdürlüğüne beğendirmiş olduklarını bildiren vesika ile 1937 senesi için harita işlerine aid nafıa işleri müteahhitlik vesikasını almış bulunmak.

5 — Teklif mektubları yukarıda üçüncü madde yazılı saatten bir saat eveline kadar Tavas belediyesine getirilerek eksiltme komisyonu reisliğine makbuz mukabilinde verilecektir. Posta ile gönderilecek mektubların nihayet üçüncü maddede yazılı saate kadar gelmiş olması ve dış zarfının mühür mumu ile iyice kapatılmış bulunması lazımdır.
Postada vukua gelecek gecikmeler kabul olunmaz. (396) 1-717

Eskişehir Orman Direktörlüğünden:

1— Eskişehir İlinde Mihallıççık ilçesinde hudutları şartnamede yazılı Değirmendere Devlet Ormanında numerolanmış ve ölçülmüş 558 adede muadil 2532 metre mikâp 592 desimetre mikâp dikili ve 416 adede muadil 377 metre mikâp 767 desimetre mikâp devrik ki cem'an 1910 metre mikâp 362 desimetre mikâp gayri mamule muadil 974 adet No. lı çam ağacı 20 gün müddetle ve kapalı zarf usulile artırmaya konulmuştur.

2— Artırma 10 mart 937 çarşamba günü saat 15 de Eskişehir Orman Direktörlüğünde yapılacaktır.

3— Dikili ve devrik ağaçların beher gayri mamûl metre mikâbının muhammen bedeli 457 kuruştur.

4— Muvakkat teminat (655) liradır.

5— İstekliler, teklif mektuplarının teminatlarile birlikte muayyen günde 2490 sayılı kanunun ikinci ve üçüncü maddesinde zikredilen vesikalaria artırma saatinden bir saat önceye kadar Komisyon riyasetine makbuz mukabilinde vermeleri meşruttur.

6— İşbu ihaleye ait şartname ve mukavele projesini görmek isteyenler bu müddet zarfında hergün Eskişehir Orman Direktörlüğüne ve Ankarada Orman Umum Direktörlüğüne müracaat edebilirler. (418) 1—734

Eski Osmanlı İmparatorluğunun Taksime Uğramış Düyunu Umumiye Meclisi

Paris 11 şubat 1937

İ L Â N

% 7,5 faizli 1933 ve 1934 Türk borcu tahvilleri servisi için birinci ve ikinci kânun aylarına aid olup Türk lirası olarak teşkil edilmiş olan aylık taksitler den döviz halinde tediyesi muktezi bulunan % 50 sinin Fransız frangına transferinin icrası zımnında lâzım gelen talimatın verilmiş olduğunu Türkiye Hükûmeti Düyunu Umumiye Meclisine tebliğ eylemiştir.

Münhasıran Fransız frangiyle lâzimüttediye olan % 7,5 faizli 1934 istikrazına aid transfer edilen mebaliğ mukavele ahkâmına uygun bulunmaktadır. % 7,5 1933 istikrazı için transfer edilen mebaliğ Fransız frangı esası üzerinden, yapılmıştır.

Meclis, işbu istikrazın 25 mayıs 1937 vadesi servisi için ikinci tediye akçesi olarak dolları intihab ve tayin eylemiştir.

Türkiye hükûmeti, ayni zamanda dollar intihabının hâlen müzakere mevzuu bulunduğunu bildirdiğinden meclis, dolları 1933 istikrazı için tediye akçesi olarak idame etirdiğini ve tarnsfer edilen Fransız frankalarını mukavele mucibince, dollar olarak tesbit edilen mebaliğe mahsuben ahzettiğini beyan eylemiş ve binaenaleyh hükûmetten transfer edilen mebaliğin ikmalini rica etmiştir. Vadelerin emtia satış bedeliyle tediye edileck olan kısmına gelince, mclis, Türk - Fransız ticart şirketinden, bugüne kadar 9,000,000 frank aldığını bildirir.

Bu meblâg 25 mayıs 1936 vadesine aid olan Türk liralarının takriben % 47 sine tekabül etmektedir. Şirketin ticarî muamelâtı memnuniyetbahş bir şekilde devam etmektedir. 1—726

Ankara Şehri İmar Müdürlüğünden:

1— Eksiltmeye konulacak iş :
Takriben 13.800 metre m2 lık yerin teşciri olup keşif bedeli 12010 liradır.

2— Bu işe ait evrak şunlardır :
a— 2490 sayılı Eksiltme şartanamesinin 3 numaralı kısmına bakılacak,
b— Mukavele projesi,
c— Hususî şartname,
d— Keşif cetveli,
e— Plân.

3— Eksiltme 8/Mart/937 pazartesi günü saat 17 de Ankara İmar Direktörlüğünde yapılacaktır.

4— Eksiltme kapalı zarf usuliyle olacaktır.

5— Eksiltmeye girebilmek için (907) lira (50) kuruş muvakkat teminat verilecektir.

6— Teklif mektupları madde 3 de yazılı saattan bir saat evveline kadar İmar Direktörlüğüne getirilecek Eksiltme komisyonu reisliğine makbuz mukabilinde verilecektir.
Posta ile gönderilecek mektuplar nihayet 3 üncü maddede yazılı saate kadar gelmiş olmalı ve dış zarfın mühür mumu ile iyice kapatılmış olması,
Postada olacak gecikmeler kabul edilmez. (417) 1-733

Bulvar Şirketinden:

İzmir imarat ve inşaatı umumiye türk anonim şirketinin heyeti umumiyesi 27 mart 937 cumartesi günü saat 11 de toplanacağından 50 hisseye sahip olan ortakların muayyen günde şirketin Çatalkaya hanındaki dairesinde hazır bulunmaları ilân olunur. 1—727

Türk Hava Kurumunun Motörlü Tayyare Mektebi

1 —Ankarada Türk Hava Kurumu merkez binasının arkasında yaptırılacak motörlü tayyare mektebinin inşası, kapalı zarf usuliyle eksiltmeye konulmuştur.

2 — Eksiltme 9 mart 1937 salı günü saat on altıda, Ankarada Hava Kurumu merkez binasında yapılacaktır.

3 — Keşif bedeli: (149.808) liradır.

4 — Muvakkat teminat- (8.740) lira (40) kuruştur.

6 — Münakasa şartnamesi, inşaat şartları, planlar (25) lira verilerek Hava Kurumu merkez muhasebesinden alınacaktır 1—735

Sihhat ve İçtimaî Muavennet Vekâleti : İskân Umum Müdürlüğünden:

Orta Anadolunun Konya, Niğde, Kayseri Yozğat, Çorum, Tokat ve Sivasın Şarkışla kazalariyle diğer yerlerde iskân edilen ve edilecek olan muhacirler için (2500) çift (5000) adet öküz pazarlıkla satın alnacaktır.

Pazarlık 10.3.1937 çarşamba günü saat 15 de Sıhhat Vekâletinde yapılacaktır.

İdari ve fennî şartnameler İstanbul, Kayseri, Sivas, Adana, Erzurum, Kars Vilâyetleri İskân Müdürlüklerinde ve Ankara'da İskân Umum Müdürlüğünde mevcuttur. İsteyenler bu yerlerden şartnameleri alabilirler.

Pazarlığa girmek için her talip (5000) öküz için şartnamede yazılı muhammen fiyatın % 7,5 nisbetinde muvakkat teminat vermeğe mecburdur. (394) 1—715

Sinop Urayı Başkanlığından :

Evvelce elktrik tevzi tablo memurluğunda ve hattı havai tesisatında çalışmış ve Nafia Vekâletinden Ehliyetnameyi haiz bir elektrik memuru şehrî 60 lira ücretle alınacaktır. İstekliler 16.3.937 salı gün kadar evrakı müsbiteleriyle birlikte başkanlığa müracaatları ilân olunur. (934) 1—720

Fikri Göksaz

Ilık Antalyanın değerli sanatkârı Ankaraya geldi.
Yakında fotoğrafhane açacak.
1—724

Sihhat ve İçtimaî Muave net Vekâleti : İskân Umum Müdürlüğünden:

Muhacirler için (1000) adet araba pazarlıkla imâl ettirilecektir.

Pazarlık 11.3.1937 perşenbe günü saat 15 de Sıhhat Vekâletinde yapılacaktır.

İdarî ve fennî şartnameler İstanbul, İzmir, Kocaeli İskân Müdürlüklerinde ve Ankara da İskân Umum Müdürlüğünde mevcuttur. İstiyenler bu yerlerden şartnameleri alabilirler.

Pazarlığa girmek için her talip (1000) araba için % 7,5 nisbetinde muvakkat teminat vermeğe mecburdur. (395) 1—716

SÜMER BANK Umumi Müdürlüğünden:

Karabük'te istihdam edilmek üzere mikdar ve ehliyet sahaları aşağıda yazılı işbaşı, usta ve kalfaya ihtiyaç vardır.

Arazi tesviyesi, kanalizasyon ve emsali işler için 32 işbaşı, 60 usta,

Marangoz ve dülgerlik işleri için 6 işbaşı, 15 usta, 55 kalfa,

Tesviyeci, demirci ve perçin işleri için 10 işbaşı, 120 usta, 130 kalfa,

Elektrik tesisatı işleri için 3 işbaşı, 30 usta ve 60 kalfa.

Talip olanların polisten alacakları hüsnühal varakaları, çalıştıkları yer ve istedikleri yevmiyeleri bildirir istidalariyle Ankarada Bankamız Umum Müdürlüğüne ve İstanbulda Bankamız şubesine şubat nihayetine kadar müracaatları.
1—678

Belediyeler Bankasından:

Ankara Hukuk Fakültesi yanında inşa edilmekte bulunan Belediyeler Bankası için yaptırılacak mobilye, mefruşat ve dekorasyon işleri, aşağıdaki şartlar altında ve kapalı zarf usuliyle ve on beş gün müddetle eksiltmeye konulmuştur.

1 — İşin muhammen bedeli 33.000 Türk lirasıdır.

2 — Eksiltmeye konulan mobilye, tefrişat ve dekorasyon işlerinin nelerden ibaret olduğu eksiltme şartnamesiyle, mukavelename projesinde ve bunlara bağlı plân, resim ve projelerde gösterilmiştir.

İstekliler bu evrak ve resimleri Bankanın İstanbulda, Galatada Bahtiyar hanında bulunan kontrol mimarı Bay Seyfinin Bürosundan yirmi lira mukabilinde alabilirler.

3 — Eksiltme: 8. mart 1937 pazartesi günü saat 15 de Ankarada Belediyeler Bankası İdare Meclisi huzurunda yapılacaktır.

4 — İsteklilerde bulunması şart olan vasıflar:

A) Eksiltmeye konulan mobilye işini yapabilecek kudret ve kabiliyeti haiz hali faaliyette mobilye fabrika veya imalâhane sahibi olmak;

B) Son üç sene içinde bir defada lâakal 30.000 liralık bir mobilye işini nizasız ve ihtilâfsız olarak muvaffakiyetle başarmış olmak;

C) Asgarî 30.000 liralık itibarî malisi bulunmak;

D) Muhammen bedelin % 7,5 u nisbetinde muvakkat teminat vermek,

5 — İstekliler teklif mektuplarını ve şartnamede yazılı diğer vesikaları azami 8. mart 1937 pazartesi günü saat 12 ye kadar Ankarada Belediyeler Bankasına göndermiş olmaları ve eksiltme saatinde bizzat veya vekillerinin eksiltmede bulunmaları lâzımdır.
(381) 1—712

Toprak ve Taş Nakli

Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Merkezinden :

Çocuk sarayı caddesinde kurumumuza aid arsadan kazılacak toprak ve taşın sergievi ile istasyon arasına dökülme işi pazarlıkla ihale edilecektir. Talib olanların kurum muhasebesine müracaat etmeleri.

Bayramlık **RADYO** Hediyelerinizi

M. ve A. Hanef kardeşler - Şevrole Acentasından temin ediniz

Her Keseye

Her Zevke Uygun

Her Sınıfta

Amerikan Radyo Fabrikalarının 937 modelleri gelmiştir

Fennin en son terekkıyatını haiz, Çift HOPARLORLU, Fevkalâde bir hassasiyetle işley en ve istasyonların yerini en büyük isabetle tayin eden (Elektrikli bir göz) ile mücehhez en güzel Radyolar

Postahane karşısında *ŞEVROLE* **acentasında en muvafık fiatlarla satılmaktadır. Telefon: 3150**

MİLLİ MÜDAFAA VEKÂLETİ SATIN ALMA KOMİSYONU İLANLARI

İLAN

1 — Bir adet şahmerdan açık eksiltmeye konulmuştur.

2 — Tahmin edilen bedeli 4750 lira olup ilk teminat parası 356 lira 25kuruştur.

3 — İhalesi 7 nisan 1937 çarşamba günü saat 11 dedir.

4 — Eksiltmeye gireceklerin 2490 sayılı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerindeki belgeleriyle birlikte ihale gün ve saatında M. M. V. satın alma komisyonunda hazır bulunmaları (382) 1—713

BİLİT

1 — Harp okulu ihtiyacı için 2.100 tane yatak örtüsü beheri 400 kuruş fiatla olmak üzere kapalı zarfla alınacaktır.

2 — Şartnamesini parasız almak ve örneklerini görmek istiyenlerin hergün öğleden sonra komisyona gelmeleri.

3 — İlk teminat mikdarı 630 liradır.

4 — İhalesi 1-3-937 P. ertesi günü saat 11 dedir.

5 — Eksiltmeye gireceklerin 2490 sayılı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinde yazılı vesikaları, ilk teminatları ile birlikte teklif mektuplarını ihale saatinden en az bir saat evel M.M.V. Sa. Al. Ko. na vermeleri. (317) 1—595

BİLİT

1 — Beher metresine biçilen ederi 350 kuruş olan 24.600 metrehaki elbiselik şayak kapalı zarfla alınacaktır.

2 — Şartnamesini 431 kuruşa almak ve örneklerini görmek istiyenlerin her gün öğleden sonra komisyona gelmeleri.

3 — İlk teminat miktarı 5.555 liradır.

4 — İhalesi 5 - mart - 937 cuma günü saat 11 dedir.

5 — Eksiltmeye gireceklerin 2490 sayılı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinde yazılı vesikaları ilk teminatları ile birlikte teklif mektublarını ihale saatinden en az bir saat evvel M.M.V. satınalma komisyonuna vermeleri. (344) 1—642

BİLİT

1 — Beher metresine biçilen ederi 310 kuruş olan kırk bin ilâ altmış bin metre kaputluk kumaş kapalı zarfla eksiltmeye konulmuştur.

2 — İhalesi 4 - mart - 937 perşembe günü saat 15 dedir.

3 — İlk teminat on bin beş yüz elli liradır.

4 — Şartnamesi 930 kuruşa M.M.V. satın alma Ko. dan alınır.

5 — Eksiltmeye girecekler kanunî teminat ve 2490 sayılı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinde yazılı belgeleriyle birlikte teklif mektublarını ihale saatinden en az bir saat evvel M.M.V. satın alma Ko. na vermeleri (346) 1—644

BİLİT

GLİSERİN: 1200 kilo gliserin açık eksiltme usulü ile satın alınacaktır. Hepsinin tutarı (1500) liradır. Evsaf ve şartnamesi komisyonumuzdan verilecektir. İhalesi: 26 - şubat - 937 cuma günü saat on birdedir. İlk teminatı: 112 lira 50 kuruştur.

Eksiltmeye gireceklerden ilgili bulunanlar 2490 sayılı kanunun 2, 3 üncü maddelerinde istenen belgelerle birlikte eksiltme gün ve vaktinde M. M. V. satın alma komisyonuna gelsinler. (273) 2—521

İLAN

1 — 1500 adet lastik balon açık eksiltmeye konmuştur.

2 — Tahmin edilen bedeli 1200 lira olup ilk teminat parası 90 liradır.

3 — İhalesi 2 mart 937 salı günü saat 11 dedir.

4 — Eksiltmeye gireceklerin 2490 sayılı kanunun 2, 3 üncü maddesinde istenilen belgeleriyle birlikte ihale gün ve saatinde M.M. Vekâleti satın alma komisyonuna gelmeleri. (342) 1—636

BİLİT

1 — Beher metresine biçilen ederi 600 kuruş olan on bin iki yüz metre elbiselik hâki gabardin kumaş kapalı zarfla eksiltmeye konulmuştur.

2 — İhalesi 2 Mart 937 salı günü saat 15 de M.M.V. Satın alma Ko. da yapılacaktır.

3 — İlk teminat 4310 liradır.

4 — Şartnamesi 306 kuruşa M. M. V. Satın alma Ko. dan alınır.

5 — Eksiltmeye girecekler kanunî teminat ve 2490 sayılı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinde yazılı belgelerle birlikte teklif mektuplarını ihale saatinden en az bir saat evel M.M.V. Satın alma Ko. na vermeleri. (314) 1—592

BİLİT

1 — Beher metresine biçilen ederi 26 kuruş olan üç yüz bin metre çamaşırlık bez kapalı zarfla eksiltmeye konulmuştur

2 — İhalesi 4 - mart - 937 perşembe günü saat 11 dedir.

3 — İlk teminat 5150 liradır.

4 — Şartnamesi 390 kuruşa M.M.V. Sa. Al. Ko. dan alınır,

5 — Eksiltmeye girecekler kanunî teminat ve 2490 sayılı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinde yazılı belgelerle birlikte teklif mektublarını ihale saatinden en az bir saat evvel M.M.V. satın alma Ko. na vermeleri. (347) 2—645

BİLİT

6 kalem laboratuvar aleti açık eksiltme suretiyle satın alınacaktır. İhalesi 11.3.937 perşembe günü saat 10 dadır. Muvakkat teminatı (139) lira 13 kuruştur. Evsaf ve şartnamesini görmek ve almak istiyen bedelsiz olarak satın alma komisyonundan verilecektir. Eksiltmeye gireceklerin 2490 sayılı kanunda gösterilen vesaikle ve teminat mektubu ile birlikte satın alma komisyonuna gelmeleri. (406) 1—728

BİLİT

Üç adet kople oksijen cihazı açık eksiltme suretiyle satın alınacaktır. İhalesi 10.3.937 çarşamba günü saat 10 dadır. Muvakkat teminatı 138 lira 75 kuruştur. Evsaf ve şartnamesini almak ve görmek istiyen bedelsiz olarak M.M.V. sam alma komisyonundan verilecekitr. Eksiltmeye gireceklerin 2490 sayılı kanunda gösterilen vesaikle ve teminat mektubu ile birlikte belli gün ve saatinde komisyona gelmeleri. (407) 1—729

Kiralık Apartıman

Yenişehir Akula sokak 16 No. da 3 üncü kat 4 oda, 1 hol ve banyo. 2150 No. ya telefon edilmesi. 1—722

ANKARA LEVAZIM AMİRLİĞİ SATIN ALMA KOMİSYONU İLANLARI

İLAN

1 — Edirne garb hududu kıtaatı ihtiyacı için 300 ton ekmeklik un kapalı zarf usulü ile alınacaktır.

2 — Un taksitleri ve teslimat mahalleri hususî şartlarda yazılıdır.

3 — Şartnamesi İstanbul, Ankara Levazım âmirlikleri satın alma komisyonlarında Edirne, Vize, Tekirdağ, Burgaz, Kırklareli satın alma komisyonlarında iki lira 10 kuruş mukabilinde satın alınabilir.

4 — Beher kilo un için muhammen bedeli 13 kuruş 50 santimdir.

5 — İhalesi 1. 3. 937 pazartesi günü saat 16 dadır. İstekliler belli gün ve saatte 2490 sayılı kanunun 2, 3 üncü maddelerin - deki belgeleriyle birlikte Çor - luda kor satın alma komisyonuna müracaatları. (301) 1—568

İLAN

1 — Polatlı garnizon kıtaatı ihtiyacı için 22000 kilo sığır eti açık eksiltme ile münakasaya konmuştur.

2 — İhalesi 15 mart pazartesi günü saat 16 dadır.

3 — Taliplerin Polatlı mal mümüdürlüğüne yatırılmış 371 lira 25 kuruşluk teminatı muvakkate makbuzlariyle yevmi mezkûrda komisyona müracaaltarı.

4 — Şartnameyi görmek istiyenlerin hergün öğleden sonra komisyona müracaatları. (411) 1—731

İLAN

Cinsi	Miktarı Takım	Muhammen B. İlk teminat Lira	Lira Krş.
Haricî elbise şapka dahil	120	1200	
İş elbisesi	150	180	
		1380	103 50

Kırıkkale askerî sanat mektepleri için kumaşı mektepten verilmek suretiyle diktirilecek 120 takım haricî ve 120 takım haki bezden iş elbisesi komisyonumuzca 12.3.937 cuma günü saat 14 de açık eksiltmeye konulmuştur. İsteklilerin yukarıda cins ve mikdarları yazılı ilk teminat akçelerini Kırıkkale askerî fabrikalar muhasebeciliği veznesine makbuz mukabilinde yatırılarak belli gün ve saatte mekteb satın alma komisyonuna gelmeleri. (386) 1—714

İLAN

Ankara garnizonunda bulunan piyade alayından 296250 sayılı ayniyat tesellüm makbuzu zayi olmuştur. Hükmü olmadığı ilân olunur. (410) 2—430

BAYAN iş ARIYOR

Tercihan yaşlı bekâr veya bir çocuklu aile yanında. İyi türkçe ve fransızca bilir. Mükemmel referanslar. Ulusta A. B. rumzuna mektupla müracaat. 1—723

KİRALIK

İtfaiye meydanında pamukçu apartımanında küçük ve büyük daireler ve tek odalar kiralıktır. 1—679

Ucuz Arsa

Aşağı Eğlence Otobüs durağı yakınında. Beş dönümlük arsa satılıktır. Sıhat vekâletinde B. Zeki Öktem'e müracaat. 1—425

DENİZ LEVAZIM SATINALMA KOMİSYONUNDAN:

16 şubat 937 tarihinde kapalı zarfla münakasası yapılan 10000 ton Rekompoze kömürüne teklif olunan fiat yüksek görüldüğünden 26. şubat 937 tarihine rastlayan cumartesi günü saat 11 de pazarlıkla alınacaktır. Tahmin bedeli 110000 lira ve muvakkat teminat 6750 lira olup şartnamesi 550 kuruş mukabilinde komisyondan hergün verilir.

İsteklilerin 2490 sayılı kanunda yazılı vesikalarla birlikte ve belli gün ve saatte Kasımpaşada bulunan komisyonumuza müracaatları. (390) 1—684

KİRALIK ODA

Ayle yanında möble ve konforlu, Yenişehir, Tuna Cad. Yiğitkoşun sokağı, 15. 1—680

İmtiyaz sahibi ve Başmuharriri Falih Rıfkı ATAY

Umumî Neşriyatı İdare eden Yazı İşleri Müdürü Nasuhi BAYDAR

Çankırı caddesi civarında Ulus Basımevinde basılmıştır

YENİ SİNEMALAR HALK

BUGÜN BU GECE

SÖZDE KIZLAR

Marie Bell

Madelein Renauld - Maurice Escand

Üç büyük sanatkârın yarattıkları bu eser mevzuunun kuveti itibariyle seyircilerini ziyadesiyle memnun edecektir

Ayrıca : Renkli Canlı İesimler

BUGÜN BU GECE

100 SENE SONRA

Sinemacılığın Akıllara durgunluk getiren bir harikası

Baştan başa dehşet ve heyecan saçan misli görülmemiş şaheser

İlâveten: En Son Paramunt Jurnal